

broj 255 cijena 1200 d

CRNO

SVJETSKI
KRIMINALISTIČKI
BESTSELERI

VIA

Bill Pronzini

NOĆNE SJENE

Bill Pronzini - KODNE SJENE

Trag 255

SVJETSKI KRIMINALISTIČKI BESTSELER

KRIMIĆ I NASILJE

Svaki ljubitelj krimića već izdaleka lako prepoznaje svoju omiljenu literaturu na knjižarskoj polici ili iza stakla kioska. Na naslovnim stranicama takvih knjiga obično se vidi pištolj, nož, otrovnozelene pilule, ispruženo tijelo na kojem se odmah razabire da je zapravo leš, jarkocrvene mrlje, koje kadikad prekrivaju i sam naslov i od kojih čovjeka podilazi jeza. Sve su to ili instrumenti nasilja, ili njegove posljedice.

Doista, krimić se obično gotovo automatski povezuje uz nasilje, pa za to postoje i razna stručna objašnjenja. Prema jednima, ljudi i čitaju krimiće radi nasilja, jer na taj način iživljavaju vlastitu potisnutu agresivnost; krimići su, dakle, svjedočanstvo nevaljanosti i naopakosti svijeta u kojem živimo. Prema drugima, krimić privlači ljude kao nešto egzotično, zabranjeno i opasno, on budi i raspiruje mračne strasti kojih u našim glavama inače ne bi bilo, daje nam ideju kako da i sami nekome smrsimo konce; krimići su, dakle, opasni i treba ih progoniti i zabranjivati.

Da nasilja u krimiću doista ima, teško je poreći. Cijeli se njegov mehanizam i pokreće zbog jednoga nasilnog čina: netko je ubijen, nasilje je već provalilo, pa treba hitno nešto učiniti, i tako kreće istraga. Njezin tok, opet, predstavlja mu, mukotrпно čeprkanje po toj ružnoj pojavi: treba izvidjeti zašto je i kako dotična osoba ubijena, ispitati sve okolnosti, i tu se veoma često ulazi u najsitnije pojedinosti o davljenju, klanju, trovanju i sličnim ljepotama. Uz to, stvar najčešće ne ostaje na tome jednom, početnom ubojstvu, nego dolazi i do drugih, obično zato što smetaju nepoželjni svjedoci; nasilje tako opet provaljuje, a istraga je do grla u bavljenju upravo njime. Samo, ona se nasiljem ne bavi isključivo na način promatrača i analizatora; obično i istražitelj — onda kad već nešto iščeprka — biva napadnut, pa se tako nasilje i tu javlja. Braneći se, istražitelj i sam čini nasilje, pa se tako kadikad pokazuje da je jedini lijek protiv nasilja opet nasilje. A kao vrhunac svega, taj se istražitelj ponekad — onda kad zataje uobičajeni društveni mehanizmi — odlučuje na to da sam i kažnjava zločince, da ih vlastoručno skraćuje za glavu. A u sasvim izuzetnim slučajevima on — o užasa — u tome i uživa.

Teško se može zamisliti uvjerljiviji skup dokaza o tome da je krimić zapravo priča o nasilju i ni o čemu drugom, da je on u nekom smislu

čak i apologija nasilja. Po tome bi onda izlazilo da oni momci što dizajniraju knjige zapravo izvrsno pogađaju ono što je unutra, premda to mnogi od njih zapravo i ne čitaju.

Da čitaju, možda bi i dizajnirali drugačije. Jer, svaki je pravi ljubitelj krimića bar jednom osjetio da ga nerviraju takve naslovne stranice i da ga čak pomalo i vrijeđaju. A često se, pročitavši knjigu, uvjerio da su te korice duboko neprimjerene tekstu unutar njih, jer predstavljaju ružnu i nedopustivu vulgarizaciju priče. Možda taj ljubitelj ne bi mogao sam predložiti nešto bolje, ali da ovo ne valja, to mu je jasno kao dan.

A jasno mu je zbog toga što poznaje krimić i što uviđa da nasilje u njemu nipošto nema onu ulogu koju takve naslovne stranice sugeriraju. Nasilje se u krimiću javlja, ono se tu opisuje i komentira, ima važnu ulogu u razvoju radnje, bez njega krimić ne bi mogao postojati. To je neporecivo. Ali nasilje nipošto nije jedini i ni u kojem smislu najvažniji sastojak kriminalističkog romana. Jer, glavna pretpostavka takve priče zapravo nije nasilje, nego nenasilje.

Evo zašto: da bi krimić bio moguć, da bi istraga uopće bila pokrenuta, potrebno je da se nasilje shvati kao prijestup, kao nešto strašno. A da bi to bilo moguće, potrebno je da se zločin, da se nasilje dogodi u svijetu koji inače nije nasilan, koji je miran i pitom, pa pojava zločina u njemu znači događaj ravan katastrofi. Svim pripadnicima toga svijeta — ili barem većini — stalo je do toga da se zločin rasvijetli, da se krivac kazni a da se nasilje kao metoda rješavanja problema i kao način ponašanja onemogućí. Pri tome to u podjednakoj mjeri vrijedi za svijet u knjizi i za svijet izvan knjige. Krimiće je realističan žanr, pa zato svoju radnju smješta u ambijente kakvi doista postoje, a koji su oličenje mira, sigurnosti i nenasilja: u mala, idilična sela, u bogataške vile, u mirne gostionice i otmjene klubove, u bolnice i u sretne obitelji, kakve čitatelji i inače iz iskustva poznaju.

Pretpostavka je krimića, dakle, uređen i racionalan svijet u kojem se vrlo dobro znaju pravila igre, a nasilje je u njemu samo nemio izuzetak. Baš zato prikazivanje lova na zločinca u takvome romanu — i prikazivanje nasilja općenito — nipošto nije samo sebi svrha, nego ima i dublja, gotovo simboličko značenje. U krimiću se zapravo prikazuje kako ispod površine toga mirnoga i sređenog svijeta može

niknuti nasilje, da se ono može proširiti i ojačati, da može zagospodariti pojedinim ljudima i cijelim grupama. Najbolji krimići pak, razvijajući svoju priču, upozoravaju na strašnu, demonsku mogućnost da nasilje osvoji čitavu zajednicu i da u njoj prestane biti izuzetak, a postane pravilo. Tako je zapravo u našem omiljenom žanru na slikovit način prikazana borba dobra i zla uopće. A da krimić staje na stranu dobra, ne treba posebno ni naglašavati, to se vidi već po tome što on uvijek promatra stvari iz perspektive istražitelja, što znači zastupnika dobra, odnosno reda. Prikazujući nasilje, krimić staje na stranu nenasilja, nasilje je u njemu uvijek užasno, a nenasilje dobro. Zato u njemu pravda redovito pobjeđuje. Opet se uspostavlja pravilo igre i ponašanja, nasilje biva prevladano i potisnuto.

Ako je sve to makar u načelu točno — ako smo uspjeli pokazati zašto glavna pretpostavka krimića nije nasilje, nego nenasilje — onda postaje nešto jasnije zašto smo svi skupa uvijek sumnjičavi kad je riječ o našem, domaćem krimiću. Nije problem u tome što u nas nema gangstera i organiziranog kriminala, što nema privatnih detektiva, niti u tome što se u nas ljudi ne ubijaju malim dozama arsenika, nego sjekirčetom u čelo. Nešto je drugo važnije: krimić je u našim stranama teško zamisliti zato što u nas ni u jednome području života ne postoji čvrsto pravilo igre kojega bi se svi držali i u odnosu na koje bi se znalo što je odstupanje i prijestup. Otuda u našem svijetu nasilje nije izuzetak nego pravilo. Nasilje je u nas — u svim sferama života — ono rješenje koje je prvo pri ruci, za kojim se najlakše poseže. Nije tu riječ samo o birokratskom nasilju i političkoj samovolji, niti o raznim psihološkim agresijama suptilnijih vrsta. Stvari su, nažalost, mnogo doslovnije: samoupravni i radni sporovi rješavaju se u nas uz pomoć vatrenog oružja, bračne razmirice uz pomoć oštih predmeta koji se nađu pri ruci, ljubavne drame vitriolom i žiletima. Ubijaju već i djeca, želeći tako dokazati da su odrasla.

Ukratko rečeno, nasilje u nas nije nikakav izuzetak, nego čvrsto i žalosno pravilo. Mi smo se na njega navikli kao na zrak koji dišemo, nama je svečanost ako uspijemo kupiti u dućanu pola kile kruha, a da nas tamo nitko ne opsuje. U sredini u kojoj se svaki dan čita u novinama o ponekome krvavom obračunu kao o nečemu najprirodnijem na svijetu, krimić nema što tražiti, jer tu on nema

oslonca; nema nenasilja kao alternative za likove i kao nužnog sastojka za priču.

A ipak, ljudi u nas itekako čitaju krimiće, pa čak i domaće. Za to mora postojati nekakvo objašnjenje. I doista, postoji; ono je sadržano u utopijskoj crti koju svaki pravi krimić ima. Ta se crta najkraće može opisati tako da se kaže da je svijet krimića svijet u kojem dobro uvijek pobjeđuje — za razliku od zbilje — pa je dakle on i obećanje nekoga boljeg i pravednijeg života. Za nas ovdje, međutim, on nije utopija samo u smislu pobjede dobra nego i u smislu tvrdnje da se bez zla i nasilja uopće ikako i jednog trenutka može. Čitajući krimić, mi zapravo čitamo bajku, jer je za nas život u kojem je nasilje tek izuzetak i incident tek san i pusta želja. U tome je smislu domaćim autorima krimića teže i zato tako rijetko uspijevaju: njihov je zadatak da nas uvjere kako mogućnost nenasilja postoji i ovdje, među nama.

I zato, dok imamo krimić, dok ga pišemo i dok ga čitamo, za nas ima izgleda. Dok on živi, živi i naša nada, naša potreba za boljim svijetom. Dok je krimić tu, ima šanse da pobijedimo nasilje oko nas. Pa makar ga objavljivali s krvoločnim slikama na koricama, pa makar tvrdili da je krimić zapravo priča o nasilju. Niti je to najgore što je u nas o krimiću rečeno, niti je to najveća neistina koju smo ikad izustili.

Pavao Pavličić

— Mjesto se zove Vododerina Kršna Stražnjica — veselo je rekao Barney Rivera. — Ja sam ga samo pogledao. — Dakle, s tim se imenom to mjesto rodilo — nastavio je on — još u doba zlatne groznice. Danas se zove Musket Creek po potoku Musket.

— Aha! I sad je to napušteni grad?

— U neku ruku. Šesnaest ljudi još živi tamo.

— Aha! — rekoh ponovo. — Gdje si ono rekao da se nalazi?

— U kotaru Trinity, sjeverno od gradića Weaverville.

— To nije valjda zlatonosni kraj.

— Ne, nije. Svatko misli da je zlatna groznica bila ograničena samo na zlatonosni kraj, ali je činjenica da je pedesetih godina devetnaestog stoljeća bješnjela i oko planine Shasta. Vododerina Kršna Stražnjica tad je bio grad u procvatu.

— Zašto baš Vododerina Kršna Stražnjica? Hoću reći, zašto se tako zove?

— Tko zna — slegnuo je ramenima. — U ono vrijeme rudari su mjestima davali takva slikovita imena. Viskigrad, Šugava Gudura, Suha rijeka i slična imena.

— Vidim da si dobro naučio domaću zadaću, Barney.

— Pa ti me znaš! Pretjerano savjestan.

Dakle, poznavao sam ga i bio je savjestan. U početku sam mislio da se šali sa mnom, jer je istina da je imao pomalo nastran smisao za šalu, ali zaista mi je nudio posao. Pozorno sam ga slušao, usprkos svemu. Naime, došao sam k njemu zbog profesionalne uljudnosti, a već unaprijed bio odlučio da ću odbiti bez obzira na to što mi bude nudio. Ja sam sutradan, tj. u petak, namjeravao otputovati na odmor. Ali čovjek bi morao biti znatno manje romantičan tip nego što sam ja da se ne bi zanimao za slučaj u vezi s polunapuštenim gradom koji ima čak i malo prostačko ime Vododerina Kršna Stražnjica.

Sjedili smo u Barneyevom uredu u San Franciscu, ili točnije u podružnici osiguravajućeg poduzeća Great Western. Ured je bio na dvadeset devetom katu zgrade u poslovnom središtu grada i kroz stakleni zid iza njegova radnog stola mogli ste vidjeti Zaljev i planinu Diablo. I sad biste to mogli vidjeti da gusta sumaglica nije gušila rano svibanjsko sunce i zastirala Oakland i druge gradove Istočnog

Zaljeva. Odande se pružao lijep pogled, a i ured je bio ugodan, kako dolikuje glavnom referentu za odštetne zahtjeve poduzeća Great Western.

Barneyu je baš lijepo pristajao taj naslov, jer osim što je bio savjestan, bio je i pronicav, nepopustljiv i zdravo sumnjičav. Jedino što je bilo pogrešno u vezi s njim jest to da se nije doimao kao glavni referent za odštetne zahtjeve. No možda to samo ja mislim tako. Ali evo, tu vam je. Visok metar i pedeset pet centimetara u čarapama, trbušast, bujne čupave crne kose, glatkih svijetlih obraza koje je brijač svake prijestupne godine, zuri u vas srnećim očima iza svoga golemoga radnog stola kao dijete koje se igra šefa. Javlja vam se želja da pružite ruku i potapšate ga po glavi i da mu date četvrt dolara da ode kupiti čokoladu. Tako je bio prokleta zgodan i mazan da je pola žena koje su radile u poduzeću Great Western čeznulo za tim da ga nekako smota i odnese kući. Nekima je to i pošlo za rukom, ali ne da mu kod kuće daju mlijeka i kolačića. Debeljko kakav je bio Barney Rivera često je povaljivao ženske, i to više nego devedeset posto onih vatrenih, mladih, otmjeno odjevenih šefova koji su vrebali po barovima za neudane osobe. Poznao sam ga deset godina, i cijelo to desetljeće bio je takav. Legenda u svoje vrijeme.

Pružio je ruku prema pepermintima u zdjelici na stolu, uzeo nekoliko komada i ubacio ih u usta. Da je pripalio cigaretu ili lulu, još nekako. Ali peperminti? Da je bar premetao spise na stolu ili učinio nešto drugo tako mudro što dolikuje istražitelju pokušaja prijevara osiguravajućeg poduzeća. Peperminti! Sve to mi se nije nimalo sviđalo.

— Kako je dugo Vododerina Kršna Stražnjica napušteno mjesto?
— upitao sam ga.

— Veći dio ovog stoljeća — odgovorio je Barney. — Mjesto je cvalo tri ili četiri godine pedesetih godina; na vrhuncu svoga razvoja imalo je petnaest stotina stanovnika, ali onda je ponestalo zlata i rudari su otišli drugamo. Do tisuću osamsto šezdesete tamo je ostalo samo stotinjak ljudi.

— Kad je promijenilo ime u Musket Creek?

— Baš tamo šezdesetih, i to kako rekoh po potoku koji protječe kroz mjesto. No do kraja stoljeća ostalo je samo tridesetak ljudi. Danas ih je tek šesnaest i žive tamo u potpunoj osami.

— Zašto?

— Što zašto?

— Zašto žive tamo? Jesu li to tragači za zlatom?

— Nekoliko njih — odgovorio je Barney. — Ali to nije važno. Jedno im je zajedničko, i to da vole živjeti u osami i žele da ih svi puste na miru, a u tome je bit problema, naime njih ne puštaju na miru.

— Tko ih uznemiruje?

— Skupina graditelja koja se zove Northern Development Corporation — odgovorio je Barney i nastavio mi izlagati cijelu priču.

Dakle, Musket Creek, prije Vododerina Kršna Stražnjica, nalazi se 250 milja sjeverno od San Francisca, dvadeset milja od gradića Weaverville, na kraju sedam milja duge neasfaltirane ceste koja vijuga kroz planine kad se skrene s državne autoceste broj 299. Turisti ga nisu otkrili jer je na tako zabitnomu mjestu, ali sve bi se to već izmijenilo da je poduzeću Northern Development pošlo za rukom da ostvari svoj plan.

Veći dio zemlje u tom kraju pod zaštitom je države, ali zemlja u Musket Creeku pripadala je kotaru Trinity. Poduzeće Northern Development počelo je prošle godine kupovati tu zemlju s namjerom da Musket Creek pretvori u mjesto u koje će pohrliti turisti. Proširila bi se i asfaltirala prilazna cesta, obnovile bi se zapuštene zgrade, izgradilo bi se zabavište, staje za konje, organizirala bi se jahanja u divljini, izgradila bi se prenoćišta i zdanja za smještaj izletnika.

Stanovnici Musket Creeka pobunili su se protiv toga. Nisu željeli živjeti u turističkoj stupici i nisu željeli da ih skupina stranaca istisne iz njihovih domova. I tako su se oni organizirali i unajmili odvjetničku tvrtku da im pomogne spriječiti tu izgradnju i daljnju prodaju zemlje, te da Musket Creek bude proglašen mjestom od povijesnog značenja. Tužbe su još u toku, ali stanovnici su postali pesimistični i počeli su vjerovati da je riječ samo o danima kad će stići buldožeri i radnici i kad će jedan djelić povijesti nestati i ponovo se roditi u obliku suvremenog komercijalnog pothvata.

Čini se da netko od njih nije bio voljan da prihvati tu sudbinu pa je uzeo sve u svoje ruke. Četiri napuštene zgrade buknule su u plamenu i izgorjele do temelja prije deset dana, a među njima krčma i kockarnica za koje su graditelji bili posebno zainteresirani da ih obnove. Poduzeće Northern smatralo je da je to očit primjer

podmetanja požara, pa je vršilo pritisak na kotarskog šerifa da povede istragu, ali nije se moglo dokazati da je požar namjerno podmetnut, te je u službenom izvještaju označen kao požar »nepoznata porijekla«.

Mržnja se rasplamsala na obje strane. Prije dva dana buknuo je još jedan požar, ali ne u Musket Creeku nego u Reddingu, trideset milja dalje, gdje Northern Development ima svoje uredje. Kuća predsjednika poduzeća, čovjeka koji se zove Munroe Randall i koji je bio otvoreni protivnik stanovnika Musket Creeka, izgorjela je malo prije ponoći. S njom je izgorio i Randall. Te noći nije trebalo da on bude kod kuće, jer se općenito znalo da on putuje u San Francisco poslovno, ali je u posljednji trenutak odgodio putovanje. On je očito spavao kad je požar buknuo, a poslije ga je dim omamio pa nije mogao izaći iz kuće koja je sva bila u plamenu. Nije bilo opipljiva dokaza da je požar podmetnut, pa su vlasti njegovu smrt proglasili nesretnim slučajem.

Ali Barney Rivera nije bio tako uvjeren u to. Bio je sumnjičav zbog činjenice da je osiguravajuće poduzeće Great Western bilo dužno namiriti dvostruku policu osiguranja od po 100.000 dolara, i to na Randallov život i na živote dvojice preostalih ortaka, Martina Treaclea i Franka O'Daniela. Osiguravajuća poduzeća uvijek su sumnjičava kad stranka osigurana na velike svote umire pod neobičnim okolnostima, osobito kad su strankini poslovni ortaci korisnici. Tako bi poduzeće Great Western uštedjelo 100.000 dolara ako bi se utvrdilo da je Randall ubijen, a ne da je umro nesretnim slučajem, a uštedjelo bi 200.000 dolara da je posrijedi ubojstvo, a dva druga ortaka imaju s tim veze. Ja sam bio ovdje zato što je Great Western malo poduzeće i nema osoblja za vođenje istraga, pa radije povjerava takve poslove privatnicima kao što sam ja. Ja sam dosta radio za njih tokom godina.

— Pitanja? — rekao je Barney završivši svoje izlaganje.

— Dakako. Koliko je godina na snazi ortakluk?

— Sedam godina. Počeli su s malim, kupovali su zemlju na području Reddinga i gradili na toj zemlji. Dabome, obogatili su se. Za projekt u Musket Creeku počeli su kupovati zemlju prije malo više od godine dana

— Jesu li sva trojica ortaci od samog početka?

- Da.
- Ravnopravni ortaci?
- Ne. Randall je imao četrdeset posto, a Treacle i O'Daniel su dijelili po pola ostalih šezdeset posto.
- Dobivaju li ta dvojica Randallovih četrdeset posto sad kad je on mrtav?
- Ne, ali imaju pravo da to kupe.
- Kad su uplatili za policu dvostrukog osiguranja?
- Odmah kad su osnovali ortakluk.
- To ide u prilog dvojici koja su preživjela. Zašto bi čekali sedam godina da ucmekaju Randalla?
- Radi novca. Zbog čega drugoga? Prijeko im je potreban. Ovih dana poduzeću Northern Development baš ne ide dobro. Suviše su se rastegnuli kupujući zemlju i gradeći kuće blizu Red Bluffa, a parnica u vezi s Musket Creekom vraški im je nagrizla kapital. Većinu svojih jaja stavili su baš u tu košaru. Postoje veliki izgledi da će ići pod stečaj ako im se uskoro ne nasmiješi sreća.
- U obliku povećane osigurnine?
- Pa, to bi im pomoglo, dakako — odgovorio je Barney. — To je očit motiv. Možda i previše očit.
- Možda. Kako se Randall slagao s ostalom dvojicom?
- Lijepo, kako kaže Stan Zemansky, naš predstavnik u Readdingu. Stan im je prodao policu i on pozna svu trojicu prilično dobro. Među njima nije bilo poslovnih svađa, osobnih sukoba, ili bar nitko o njima nije ništa govorio
- Što misli Zemansky o Randallovoj smrti?
- Misli da je nesretan slučaj, kao i svi drugi.
- Koliko je vjerojatno da su stanovnici Musket Creeka podmetnuli taj požar u kojem je stradao Randall?
- Prilično vjerojatno. Između njih i poduzeća Northern Development postoji jaka mržnja.
- Takve skupine obično imaju vođu — primijetih.
- Tko bi to bio u Musket Creeku?
- Čovjek koji se zove Coleclaw, Jack Coleclaw. On drži mjesnu trgovinu mješovitom robom. On je neka vrsta neslužbenog gradonačelnika. On i Randall su se sukobljavali, jedanput čak javno.
- Fizički ili samo riječima?

— Samo riječima.

Zašutio sam. Razmišljao sam kako ću, prihvatim li taj nosao, morati odmah otkinuti putovati u kotar Trinity i provesti neko vrijeme u Reddingu i Musket Creeku, što bi pokvarilo moje planove za odmor. Nije mi se sviđala ni sama pomisao na to da razočaram Kerry, i to ne samo zato što je ona uredila za sebe slobodno vrijeme u oglasnoj agenciji gdje radi nego i zato što smo zajedno planirali lijep odmor od desetak dana na plaži u Santa Barbari. To bi bio naš prvi dulji zajednički bijeg otkako se poznamo već godinu dana, a osim toga, ona je u posljednje vrijeme bila povučena i umorna. Rekla je da je premorena. Osjećao sam da je nešto više posrijedi, ali ona nije htjela o tome razgovarati. Rekla je samo to da mora izaći iz grada na neko vrijeme i da će se bolje osjećati.

I sada ta Vododerina Kršna Stražnjica! Što sam mogao učiniti? Moj bankovni račun nije baš bio debeo, a Great Western je dobro plaćao za obavljene usluge, a bio je i velikodušan u pogledu izdataka. Da je to bilo u koje drugo vrijeme, ja bih taj posao povjerio Eberhardtu, ali on je bio zauzet traženjem izgubljene osobe za jednu mjesnu bogatu obitelj. To je bio jedan od onih slučajeva gdje bogato, razmaženo dijete iznenada nestane da bi pronašlo smisao života i onda iznenada iskrsne u nekoj komuni ili pak na ulici, moljakujući priloge za kakvu šašavu vjersku sektu. Eberhardt je sam pribavio taj posao, prvi veći posao otkako sam ga prihvatio kao ortaka prije šest mjeseci. Da ovo čak i nije bio unosan posao, a bio je, ne bih ga mogao zamoliti da ide umjesto mene u kotar Trinity zato da bih ja mogao provesti neko vrijeme na suncu sa svojom prijateljicom.

Lecnuo sam se od oštra kucanja. Barney je lupao zglavcima prstiju po stolu.

— Hej, jesi li još kod kuće? — upitao me. — Ili je jedan tvoj dio već otišao na objed?

— Još sam ovdje — odgovorio sam i nasmiješio se kiselo. — Samo u sebi oplakujem svoju sudbinu u životu. Dobro, Barney, odmah počinjem. Honorar kao obično?

— Da. Malo više pripiši za izdatke.

— Eh, dovraga! Znaš da ja to nikad ne radim.

— Znam, i to mi smeta. Suviše si pošten. Zar ne bi mogao pripisati na račun nekoliko čaša piva ili dodati koji cent za prekovremeno

parkiranje? To bi mi vratilo vjeru u osnovnu pokvarenost čovječanstva.

— Vidjet ću što mogu učiniti.

— Zaista se potrudi. Ne bi mi bilo ugodno raditi sa svecem — rekao je Barney.

Spominjanje »svaca« navelo me na razmišljanje o Jaanne Emerson, vrlo privlačnoj Kineskinji fotoreporterki koja je razvila idealiziranu sliku o meni i mom poslu. Sve se to dogodilo jedne noći prije nekoliko mjeseci kad sam napokon pristao na to da je dovedem u stan kako bi mogla snimiti nekoliko fotografija za članak koji je spremala o meni. Nisam želio biti sam s njom, jer je bilo očito da njezino zanimanje za mene nije strogo profesionalno, a ja sam slučajno bio zaljubljen u Kerry. Odbijao sam Jeanne tjednima, a onda sam u trenutku slabosti popustio, i Jeanne je došla, a što se dogodilo poslije toga...

— Hej — opet će Barney — što ti je sad? Izgledaš kao da si iznenada dobio začepljenje

Prestao sam razmišljati. To je oduvijek bila jedna od mojih teškoća. Previše sam razmišljao o gotovo svemu.

— Daj ovamo dosje! — rekoh.

Predao mi ga je, cerekajući se, a ja sam odmah počeo listati popise imena, adrese, stranice s osobnim podacima trojice ortaka u poduzeću Northern, izvještaje policije iz Reddinga o smrti Munroa Randalla i izvještaj kotarskog šerifa o istrazi u Musket Creeku. Tu je bila i adresa osiguravajuće agencije Stana Zemanskoga. Stavio sam sve te spise u torbu od teleće kože koju mi je Kerry kupila za Božić da popravim svoj ugled, kako je rekla tom prilikom. Ustao sam.

I Barney je ustao, dohvatio još jedan pepermint te došao s druge strane stola. Gledao me od glave do pete i zadržano mahao glavom.

— Moram priznati da dobro izgledaš

— To si već priznao kad sam već došao, sjećaš li se?

— Svejedno. Koliko si smršavio?

— Malo više od deset kilograma.

— Koliko ti je dugo trebalo za to?

— Otprilike tri mjeseca.

— Kako si to postigao? Samo si prestao jesti?

— Više-manje. Mnogo salate i jaja.

— Mrzim salatu i jaja.

— I ja

— Je li ti bila potrebna velika snaga volje, ha?

— Da. Posrnuo sam nekoliko puta, ali poslije nije bilo tako strašno.

— To mi svi kažu — rekao je Barney i potapšao se po trbušini. — Ali čini mi se da ja to sam ne mogu. Previše volim hranu. Moja je slabost »carne asada«. Jesam li te ikad odveo k svom nećaku Carlosu? Nisam. Kako on to sprema? Četiri litre kiselog vrhnja, pa onaj slatki luK... oh!

— Ja bih to izostavio.

— To ti je snaga volje. Ja to nemam — promrmljao je i pogledao me ispitivački. Da, dobro izgledaš. Osim...

— Osim?

Zlurado se smijuljio.

— Što ti je zapravo to na gornjoj usnici?

Podigao sam ruku i opipao gornju usnicu. Nisam se mogao odviknuti te navike kad god mi je netko skrenuo pažnju na moj brk. Odgovorio sam mu:

— To mi je brk. A što si ti mislio da je to?

— Čini mi se kao da ti je tamo netko naljepio lažnu kurvinu trepavicu.

— Ha, ha. Vrlo smiješno.

— Malo ti je čupav, je li? Ili si ga tek počeo njegovati?

— Imam ga već mjesec dana — branio sam se. — Meni izgleda dobro. Što s njim nije kako valja?

— Sve bi to britva mogla srediti. Kako to da puštaš brkove?

— Pa što sam ja? Kandidat za starački dom? — već sam se počeo pomalo ljutiti, što je bilo glupo, jer se Barney samo malo šalio na moj račun, ali u posljednjih mjesec dana često su me zadirkivali u vezi s mojim brkovima, i to uglavnom Eberhardt i Kerry, pa mi je to dozlogrdilo.

Da nije bilo toga zadirkivanja, ja bih ga vjerojatno već bio obrijao, ali sad kod svake šale na račun moga brka postajao sam odlučniji da ga sačuvam.

— Odlučio sam da imam brkove, pa što onda?

— Zašto?

- Što zašto?
- Zašto puštaš brkove? Da ostaviš dojam na svoju damu?
- Ne.
- Mislio si da će te to učiniti mlađim?
- Ne
- Zato što si toliko smršavio?
- Ne, nego zato što mi se to sviđa.
- Dobro, dobro. Razdražljiv si u pogledu toga, je li?
- Ne, nisam razdražljiv, bogamu!

Barney se cerekao.

- Ipak mislim da izgleda kao kurvina lažna trepavica.

Zgrabio sam svoju torbu i pošao van, gladeći svoj brk kao da je to moja najmilija gusjenica. I dok sam shvatio što zapravo radim, spoznao sam i to da još nisam izašao iz ureda, a on se, hulja, već glasno hihotao na račun moga brka.

2

Ured koji sam dijelio s Eberhardtom bilo je malo, preuređeno potkrovlje na trećem katu zgrade u ulici O'Farrell. Zgrada je bila vlasništvo okorjeloga gazde koji se zvao Crawford i koji je imao gusarsku dušu i srce. Računao nam je osamsto dolara za tu rupčagu, što je bila pretjerana cijena za taj prostor, ali ne sasvim izvan granica cijena za uredske prostorije u San Franciscu. Čini se da je grad bio pun gusara koji će nas uskoro sve otjerati u predgrađa, tako da će ostati sami da siluju i pljačkaju jedan drugoga.

Vrata su bila zaključana kad sam stigao tamo. Ušavši, najprije sam ugledao svjetiljku koja je visjela sa stropa i doimala se kao obična kuka okružena grozdom mjedenih muda. To je bila najružnija svjetiljka koju sam ikad vidio i mrzio sam je i prijetio da ću je iščupati bez obzira na to što će reći gazda. Ali nikad nisam to učinio. Možda ima nešto psihološko u tome. Možda mi je bila potrebna da na njoj iskalim svoje nenasilničko nasilje. Ili sam možda na dnu svoje izopačene duše smatrao da je to baš prikladan simbol moga života i rada. Tko bi to, dovraga, znao?

Upalio sam tu svjetiljku, cerekao joj se i prišao svom radnom stolu. Ostali dio ureda isto nije bio bogznašto...

Nije bilo poziva za mene na magnetofonu, a niti pisanih poruka od Eberhardta, a to je značilo da on vjerojatno nije ni došao u ured. Sjetio sam se kako mi je rekao da će možda poći u Stinson Beach da provjeri jedan trag u vezi s nestalom bogatašicom.

Pogledao sam telefon na stolu i razmišljao da li da telefoniram Kerry u oglasni zavod gdje je radila. No nisam to učino. Bit će bolje da joj osobno kažem kako moramo odgoditi odmor u Santa Barbari. Reći ću joj navečer dok budemo večerali. Jelo je bilo sve što smo imali te večeri kad je čula što sam joj imao reći, ali što se tu može. Život je pun razočaranja i frustracija.

I tako sam se prihvatio čitanja dosjea »Northern Development protiv Vododerine Kršne Stražnjice« što mi ga je dao Barney Rivera. Pročitao sam ga i sve što sam saznao iz njega bili su dosta škrti podaci o tri ortaka.

Munroe Randall, 44 godine kad je umro. Rođen u Kansasu. Diplomirao je na nekom fakultetu na Srednjem zapadu za koji nikad nisam čuo. Živio je u Kaliforniji osamnaest godina, od toga trinaest u

Reddingu. Neoženjen. Radio je za dvije velike tvrtke za prodaju nekretnina prije nego što je stupio u ortaštvo u poduzeću Northern Development. Ima izvrsne osobne preporuke

Frank O'Daniel, 39, rođen u saveznoj državi Idaho, živio je u Reddingu od djetinjstva. Također fakultetski obrazovan. Radio je kao računovođa prije nego što se uortačio s Randallom. Oženjen je. Ime žene mu je Helen. Nemaju djece. Bankovni računi dosta klimavi. On ili žena, ili oboje, voljeli su trošiti više nego što su imali. Osobne preporuke dobre.

Martin Treacle, 41, rođen u Red Bluffu, nekoliko milja južno od Reddinga. Nepotpuno fakultetsko obrazovanje. Radio je za nekoliko uglednih tvrtki i mijenjao poslove uvijek za veću plaću. Rastavljen je već pet godina. Ima jednu kćerku. Bivša žena i ta kćerka žive u San Diegu. U banci stoji malo bolje od O'Daniela, ali ne tako dobro kao Randall. Osobne preporuke dobre

Baš sam bio odložio list s podacima o Treaclu kad su se vrata otvorila i u sobu je banuo nepoznati posjetilac. Odmah sam saznao da je taj posjetilac glavom Martin Treacle.

Ušao je prilično bojažljivo, najprije je gurnuo glavu kroz odškrinuta vrata, kao da je mislio da se nešto neobično događa ovdje u sobi. Takve misli obuzimaju ljude kad čitaju loše knjige i gledaju loše filmove na televiziji, pa zamišljaju privatne istražitelje kao nastrane, nasilne alkoholičare. Da čovjek pukne od smijeha. Dakle, ušao je u sobu kad je vidio da sam sam i relativno neopasan, predstavio se i rekao zašto je došao. Došao je da mi ponudi svoju i O'Danielovu pomoć u istrazi u vezi sa smrću Munroa Randalla.

Promatrao sam ga neko vrijeme. Zgodan momak, mršav i vitak, kratko ošišan crne kose i s brkom koji je bio puniji i ljepši nego moj. Imao je na sebi odijelo od tamnoplavog gabardena, skupo, ali ne najskuplje kao i ostalo što je imao na sebi, činilo se, da na mene želi ostaviti dobar dojam. Dobar trgovac. Odlučio sam da bar zasad ne budem protiv njega, nego da shvatim kako je došao u dobroj namjeri s iskrenom ponudom za suradnju.

— Kako ste doznali za moje ime, gospodine Treacle?

— Neki gospodin Rivera iz Great Westerna dao mi ga je prije pola sata.

— Jeste li zato došli ovamo iz Reddinga da razgovarate s istražiteljima osiguravajućeg poduzeća Great Western?

— Ne. Došao sam ovamo po drugom poslu. Frank i ja pozdravljamo ovu istragu i želimo da to znate. Mi nemamo što kriti

— Drago mi je što to čujem.

— Da. Što prije Great Western bude zadovoljan, to ćemo prije Frank i ja unovčiti policu osiguranja, jer imamo pravo na to. Stoga, dakako, želimo surađivati do najveće moguće mjere.

— Dabome. Je li to sve što vas zanima?

— Molim?

— Dali ni jednome od vas nije stalo što se dogodilo Randallu? Ako je on ubijen, zar ne želite da ubojica bude uhvaćen i kažnjen?

— Pa, svakako — odgovorio je Treacle. — To se samo po sebi razumije.

— Čak ako vas to bude stajalo sto tisuća dolara?

— Dakako, ali Frank i ja smo uvjereni da policija u Reddingu nije pogriješila. Munroe je poginuo tragičnim slučajem. Ništa drugo nije moglo biti.

— Možda nije. Jeste li vi i Randall bili i prijatelji osim što ste bili poslovni ortaci?

— Dobri prijatelji. Da.

— Nije vas mnogo pogodila njegova smrt.

— Bio sam zaprepašten, vjerujte mi.

— Ali tuga nije dugo trajala.

— Nisam sklon tugovanju — odgovorio je Treacle sasvim ozbiljno. — Ja sam realist. Ljudi žive, ljudi umiru, život ide dalje

Nisi ti samo realist, nego i filozof, rekoh u sebi. Aristotel Treacle, milosrdni.

— I dok vaš život traje vi želite ono što vam pripada, je li to točno?

— Ne bih baš to tako rekao. Činjenica je da Franku i meni taj novac od osiguranja nije potreban osobno, nego je potreban poduzeću. Vi vjerojatno već znate da zasad nismo financijski stabilni. Nismo već nekoliko mjeseci. Razumljivo, Munroova smrt to stanje nije popravila.

— Kako to da je poduzeće došlo u takve novčane teškoće? — upitao sam ga da vidim hoće li se njegov odgovor podudarati s onim što mi je rekao Barney Rivera.

— Istina je da smo nepromišljeno kupovali i ulagali u toku prošlih nekoliko godina — odgovorio je. — Bilo bi sve dobro da je projekt Musket Creek krenuo onako kako smo planirali, ali to se nije dogodilo zahvaljujući ljudima iz Musket Creeka i njihovim odvjetnicima. Vjerojatno znate za parnicu, jeli li?

— Znam ponešto.

Još sam ga neko vrijeme gledao i šutio. Trudio sam se da ga zamrzim, jer je bio brbljav, materijalist, nije imao duha, i bio je sve ono što mi je išlo na živce kod trgovaca i modernih privrednih šefova, pa ipak je bio tako prokleta ozbiljan da nisam mogao osjetiti dovoljno odbojnosti prema njemu. Možda bih ga i mogao prezirati ako bi se pokazalo da je upleten u Randallovo ubojstvo ili je neka varalica. Zasad morat ću se pomiriti s tim da sam tek blago ljutit što on uopće postoji.

— U pogledu smrti vašeg ortaka — započeo sam, a on je odmah prestao odmatati tanku, dugu cigaru što ju je izvadio iz unutrašnjeg džepa kaputa — sa svom tom zlom krvi što je uzavrela između stanovnika Musket Creeka i vašeg poduzeća, ubojstvo nije isključeno. Ili možda vi mislite drukčije?

— Dakle i policija smatra da je taj požar slučajan ...

— Ali to bi ipak moglo biti ubojstvo.

Odsjekao je kraj cigare i zajedno sa celofanom stavio ga u moju košaricu za smeće, a nakon toga srebrnim upaljačem pripalio cigaru. Šutio je, pa sam ja nastavio:

— Vi poznate te ljude u Musket Creeku. Mrzi li itko od njih Randalla toliko da bi ga mogao ubiti?

— Svi su oni mrzili Munroa — odgovorio je Treacle pomalo ogorčeno. — Oni mrze i Franka i mene.

— Bi li netko od njih mogao biti ubojica po vašem mišljenju?

— Vjerojatno svi. To su sve luđaci.

— Kako to mislite, gospodine Treacle?

— Vrlo čudni ljudi, vrlo čudni. Drže se zajedno, posve su se odvojili od društva i potpuno su protiv napretka.

— Ne shvaćam zašto bi zato morali biti luđaci.

— Vjerujte mi, jesu. Jedan je od njih čak prijetio i meni prije nekoliko tjedana.

— Zaista? Tko?

— Robideaux. Umjetnik, i to loš umjetnik, ako je suditi po njegovim djelima koje sam vidio.

— Kakve su bile okolnosti u kojima vam je prijetio?

— Pregledavao sam jednu od naših parcela u Musket Creeku. Robideaux je došao i počeo sa svojim uobičajenim glupostima.

— Kakve su to gluposti?

— Gluposti o zaštiti okoline, zaštiti divljine, o zlu što ga donosi slobodna poduzetnost... takvo sranje. — Ja sam šutio, pa je Treacle nastavio: — Nisam se obazirao na njega. Nisam se dao uvući u besmisleni prepirku. Stoga se još više razljutio i upozorio me da odsad pripazim na sebe, jer će me jednoga dana netko ustrijeliti.

— Vjerojatno to dosad još nitko nije pokušao.

— Nisam više išao tamo.

— Je li Robideaux ili itko drugi iz Musket Creeka ikad prijetio Munrou Randallu?

— Nije, koliko je meni poznato.

— Koliko čujem, javno se posvađao sa čovjekom po imenu Coleclaw. Je li tad izrečena kakva prijetnja?

— Nije. To je bila samo galama u uredu našeg odvjetnika. Coleclaw je nazvao Munroa lažljivcem i lopovom i drugim imenima, ali mu nije prijetio.

— A kako je s Frankom O'Danielom? Je li njemu tko prijetio?

— Nije. On bi mi to rekao.

Dim Treacleove cigare počeo je napadati moja pluća i moje sinuse. Nisam nikad mnogo volio cigare, a ni ljude koji su ih pušili u tuđem uredu, i ne zamolivši za dopuštenje. To je bila dodatna municija u mojim pripremama da zamrzim Martina Treaclea.

— Bio bih vam zahvalan kad biste to ugasil. Dim mi smeta.

Pogledao je iznenađeno cigaru, a onda mene.

— Oh, oprostite. Nisam znao...

Ogledavao se po mom uredu, vjerojatno tražeći pepeljaru. Pepeljare nije bilo nigdje na vidiku. Držao sam je na dnu ladice svog radnog stola, ali odlučio sam da ne budem susretljiv. Sjedio sam i čekao, a on me ponovo pogledao, i to ovaj put bespomoćno. Pošao je prema prozoru koji je gledao na stražnji zid susjedne zgrade. Pokušao ga je otvoriti, ali bez uspjeha. Ponovo me bespomoćno pogledao i svom snagom navalio na prozor te ga naposljetku otvorio.

Bacio je cigaru van, i ne pogledavši što je dolje. Ne da je tamo bilo nešto zapaljivo, jer bih ga ja spriječio. Zatvorio je prozor, stresao ruke i vratio se do stolca, ali nije sjeo nego je pogledao na ručni sat.

— Sad moram poći. Imam ugovoreni sastanak u četiri sata. Ali ako imate još pitanja...

— Zasad nemam.

— Onda dobro — rekao je, no još nije bio spreman da ode. — Kad ćete ići u Redding?

— Vjerojatno sutra.

— Naslućujem da ćete htjeti odmah razgovarati s Frankom?

— I s njim između ostalih.

— Javit ću mu večeras da ćete doći. Treba li da on što učini za vas?

— Samo popis stanovnika Musket Creeka s kratkim podacima o svakome, ako je moguće.

— Nema problema. Reći ću gospođici Irwin da vam to pripremi.

— Tko je gospođica Irwin?

— Shirley Irwin je naša tajnica — odgovorio je i opet pogledao na sat. — Sad idem. Prekosutra ću se i ja vratiti u Redding, pa se nadam da ćemo se ponovo vidjeti.

— Nadam se da hoćemo, gospodine Treacle.

Naklonio se i, smiješeći se, pošao prema vratima, ali prije nego što je stigao do njih, ona su se otvorila i ušao je Eberhardt, i to mrzovoljno. Malone su se sudarili, a Treacle je reagirao tako da je skočio u stranu kao zec. Gledali su jedan drugoga nekoliko sekunda, nakon čega je Treacle rekao:

— Ispričavam se, oprostite — i jurnuo van.

— Tko je taj? — upitao me Eberhardt.

— Martin Treacle, graditelj iz Reddinga.

— Mušterija?

— Ne, nego jedan od predmeta ovog slučaja.

— To je dobro. Ako je dobro.

— Još ne znam, ali moglo bi biti dobro.

— Nemoj mi ništa još reći. Najprije da sjednem i da se odmotam.

— Od čega da se odmotaš?

— Od onog prokletog putovanja u Stinson Beach. Mrzim onu prokletu cestu. Ono je cesta smrti.

Kimao sam suosjećanjo. I mene je ona cesta plašila nasmrtno. Kilometrima je vijugala uza sam rub litica koje su se sunovraćivale ravno u ocean ili kamenje. Cesta nije nikako održavana.

Eberhardt je sjedio, prebacio noge na stol i gladio ožiljak iza uha. Ožiljak mu je od metka koji je revolveraš ispalio u njega prošlog kolovoza tako da je ležao u koma sedamnaest dana. Isti je revolveraš ispalio metak i u mene i ranio me u lijevu ruku. Odonda ta ruka nije više onakva kakva je prije bila. Zbog toga, a i zbog drugih razloga, povukao se iz policije u prijevremenu mirovinu. Nije mu išlo dobro, pa sam ga ja zbog prijateljstva i samilosti uzeo za ortaka. Ortaštvo je išlo bolje nego što sam se nadao. Eber je bio sretan, ja sam bio sretan. Nitko od nas nije gladovao, jer smo dijelili dobit i točno svakog prvoga u mjesecu plaćali smo danak onome gusaru Samu Crawfordu.

Uzdahnuo je i prešao rukom po uglastim ploham svoga lica. Bio je godinu dana mlađi od mene, dakle pedesettrogodišnjak, a tako je i izgledao. Kerry mi je rekla da se sad doimam mlađi jer sam smršavio, ali mi je također rekla da zbog brkova izgledam kao neki glumac koji pokušava glumiti Groucha Marxa. Kerry ima neobičan smisao za šalu. Pola onoga što ona smatra smiješnim ja uopće ne razumijem.

— Jesi li pronašao svoju bogatu nasljednicu? — upitao sam Eberhardta.

— Još nisam, ali sam vrlo blizu. Pronašao sam njezinu prijateljicu koja živi u Stinson Beachu, s nekim tipom koji skuplja naplavljeno drvo na plaži i ima dugu kosu do stražnjice. Trudy je bila kod njih nekoliko dana prošli tjedan, a u subotu je otišla od njih u neki hram.

— Kakav hram?

— A što misliš? Zove se Hram dobrih djela i unutrašnjeg mira, a vodi ga neki guru koji se zove Mahatma, ali ne Gandhi. I taj vjerojatno ima kosu do stražnjice.

— Pun si predrasuda, Eber!

— Pun predrasuda? Dovraga, nisam. Nemam ništa protiv tipova s dugom kosom, nemam ništa protiv dobrih djela i unutrašnjeg mira, ako sve to nije samo smicalica da se pomuže bogato derle kakvo je Trudy Bigelow.

— Onda si ti zapravo završio taj posao.

— Možda. Zависи o tome je li ona još u tome hramu. Sutra idem onamo pogledati. Ako je tamo, pozvat ću njezinog staroga da mi kaže kako dalje da postupam. Zašto te to toliko zanima?

— Pa mislio sam da bi možda mogao preuzeti ovaj slučaj u kotaru Trinity, zbog mog odmora.

— Ako je to tebi ponuđeno, onda je to vjerojatno vruć slučaj.

— Više nego vruć — odgovorio sam i ukratko mu izložio o čemu je riječ. — Ne može se otezati, a Kerry neće biti oduševljena odgađanjem odmora. Toliko se raduje odlasku na plažu u Santa Barbari.

— Zašto je ne povedeš sa sobom? Kotar Trinity je u lijepom kraju. Tamo ti je planina Shasta, jezero Shasta, rijeka McCloud. Ribolov je izvrstan.

— Dovraga, Ebe, pa ne mogu to učiniti...

— Zašto?

— Povezivanje posla s užitkom nikad ne. Što će ona tamo sama dok ja budem radio?

— Isto što ste namjeravali u Santa Barbari

— Tamo smo namjeravali unajmiti jahtu i oploviti nekoliko otoka. Ona voli brodove. Ona i njezin bivši muž posjedovali su brod u Santa Moniki.

— Ima brodova i na jezeru Shasta — tvrdio je Eberhardt. — To nije ocean i nema pravih otoka, ali i tamo je lijepo. Istragu ćeš završiti za nekoliko dana, a onda možeš unajmiti brod, loviti ribu, piti pivo. Meni to zvuči dobro.

— Ne znam, Ebe. Ona vjerojatno neće pristati.

— Ti uopće ne razumiješ žene. Idi će, samo je pitaj.

— Dobro, pitat ću je — rekoh. — No ipak mislim da joj se to neće svidjeti.

***

— Dabome da ću poći s tobom — rekla je Kerry za večerom. — Nikad nisam bila na jezeru Shasta.

— Zaista nemaš ništa protiv toga? Ja ću morati tamo raditi...

— Ja shvaćam što je posao — prekinula ga je.

— Dakako, ali...

— Sve razumijem, jer sam razborita osoba. Idi ćemo u kotar Trinity, ja ću se sama odmarati dok ti budeš radio, a poslije, bude li

vremena, unajmit ćemo brod i ići na ribarenje. Bit će nam lijepo i veselo. A sad nemojmo više govoriti o tome.

3

Vožnja u Redding traje otprilike četiri sata. Krenuli smo u osam sati ujutro u petak i stigli tamo oko podne. Redding je polazište za nacionalni park Shasta Trinity, za jezero Shasta i nekoliko drugih područja za odmor i rekreaciju u sjevernom dijelu države. Ima oko četrdeset tisuća stanovnika. Kroz mjesto protječe gornji tok rijeke Sacramento i prolazi željeznica Southern Pacific. To je gotovo sve što se može reći za to mjesto. Dosta simpatičan gradić, ali ništa posebno. Ne biste ga posebno željeli posjetiti, osim ako ne biste onuda putovali nekamo dalje. Eto, tako sam se ja osjećao kad sam skrenuo s autoceste broj 5 prema središtu grada. No ja baš i nisam bio posebno raspoložen u tom trenutku.

— Sad najprije moramo naći motel.

— Aha — složila se Kerry

— Možda želiš da prije stanem i da nešto pojedemo?

— Ne, nisam gladna.

— Imaš li neke posebne želje u vezi s motelom? Možeš pogledati u vodič...

— Svejedno mi je. Što god ti želiš.

Tako je to bilo cijelim putem. Četiri sata izgovarala je jednosložne riječi i jednostavne izjavne rečenice. Svaki put kad bih je pogledao i kad bi ona vidjela da je gledam, nasmiješila mi se, ali ako sam je ponovo pogledao nakon nekoliko sekunda, bezizražajno je zurila u daljinu. Nešto ju je mučilo. Nije to bilo zbog ovog posla što sam ga prihvatio ni zbog promjene plana za odmor. Kerry nije bila takva da bi se mrštila zbog takvih stvari. Nekoliko puta sam je upitao što joj je, a ona mi je odgovorila da joj nije ništa. Na moje navaljivanje da mi kaže, postala je otresita, kako to žene već znaju kad ne žele razgovarati. Počelo me to zabrinjavati. Isključila me iz nečega, a ja nisam znao kako da to doznam.

Sad sam je ponovo pogledao. Isti bezizražajan izgled i buljenje u daljinu. Zrake sunca koje su se probijale kroz vjetrobran davale su njezinoj kestenjastoj kosi plamenu boju, a njezine oči, većinom zelene, ali sklone promjeni s obzirom na raspoloženje, bile su sad gotovo crne. Nešto me stezalo u grlu. Nešto je prostrujilo mojim tijelom, kao lagani dašak vjetra suhim lišćem. Nebesa, kako volim tu ženu!

Našao sam motel u Ulici North Market u središtu grada. Zvao se »Sportman's Rest«. Stabla oko motela stvarala su lijepu hladovinu, a bio je tu i veliki bazen za plivanje. Soba koju smo dobili bila je lijepa, samo malo zagušljiva, a i temperatura je za početak svibnja bila previsoka. Unijevši stvari, uključio sam uređaj za klimatizaciju zraka. Kerry nije rekla ni riječi otkad smo došli, a kad sam je upitao hoće li na plivanje, odgovorila mi je jednom riječju — »možda«, pa sam mislio kako je najbolje da je neko vrijeme ostavim samu, a to sam i učinio.

Moje prvo odredište bila je policijska stanica u Reddingu. Nalazila se samo nekoliko ulica dalje od motela. Recepcionarka mi je dala kartu grada i upute kako da dođem tamo. Službenik zadužen za Randallovu istragu bio je vodnik Betters, vrlo ugodan i susretljiv čovjek. No nije mi znao reći mnogo više od onoga što je pisalo u izvještaju.

On i njegovi ljudi dvaput su prosijali ostatke Randallove izgorjele kuće i nisu našli ništa što bi upućivalo na to da je požar podmetnut. A ni mrtvozornikova obdukcija nije iznijela ikakvu sumnju u pogledu uzroka smrti. Randall je očito umro od udisanja dima kad je pokušao pobjeći iz kuće u plamenu. Vatrogasci su pronašli njegovo tijelo u hodniku koji je vodio prema stražnjim vratima. Osim požara, susjedi te noći nisu vidjeli ništa neobično. Jedan koji je prilično dobro poznao Randalla tvrdio je da je on držao razrjeđivač i druge zapaljive tvari u garaži kraj kuće. Koliko je vodnik Betters mogao utvrditi, požar je izbio baš u garaži. Službena je presuda dakle bila zapaljenje samo od sebe i smrt nesretnim slučajem.

— Znači, to nipošto ne bi mogao biti podmetnut požar? — upitao sam ga.

— Pa, mogao bi biti — odgovorio je Betters. — U ovakvim slučajevima nikad ne možete biti stopostotno sigurni. Ali ako je to bio podmetnut požar, onda je to djelo vrhunskog stručnjaka ili sretnog amatera.

— Naslućujem da nitko tko je imao veze s Randallom nije prije imao problema s kakvim požarom?

— Ne, nitko, bar koliko smo mi mogli utvrditi.

— Obuhvaća li to i stanovnike Musket Creeka?

— Obuhvaća. Kotarski šerif je provjeravao stanovnike Musket Creeka. Svi su bili sretni što je Randall stradao, ali nikoga ne možete uhapsiti za to.

— Jesu li Treacle i O'Daniel također čisti?

— Obojica su solidni građani.

— A poduzeće Northern Development? Nije li se što događalo iza kulisa?

— Ništa.

— Dobro, to bi zasad bilo sve. No ja bih htio pogledati ono što je ostalo od Randallove kuće.

— Dakako. Čišćenje još nije počelo. Sve je tamo i čeka.

Upitao sam kako se tamo dolazi i kad mi je objasnio, odmah sam pošao. Randall je stanovao u pošumljenoj stambenoj četvrti, kraj ceste Churn Creek, istočno od autoceste broj 5, otprilike osam kilometara od središta Reddinga. Našao sam ulicu bez teškoća, a i zgarište koje se doimalo kao golemi crni ožiljak na inače spokojnom i bogatom licu toga susjedstva. Sve su kuće bile milijunske vrijednosti na prostranim parcelama i prilično nove. Randallova je kuća bila na nešto manjoj čestici, koja je bila omeđena s jedne strane drvoredom omorika, a s druge cedrovim letvama. Sad nije mnogo ostalo od nje. Vatra je prožderala i kuću i garažu kraj nje. Zacijelo je bila jaka vatra. Izgorio je i dio ograde a i neka stabla.

Zaogrnuo sam se kabanicom da ne zaprljam odijelo čađom i ušao u krš i garež. Štapom sam ispitivao tu i tamo, ali vidio sam da je Betters zaista temeljito prosijao zgarište, kako je sam rekao. Nisam ništa očekivao, a i nisam ništa ni našao. No nikad se ne zna. Vrlo je lako previdjeti nešto nakon ovakva požara. Nakon nekog vremena sam odustao i odlučio da obiđem Randallove susjede. Nisu mi imali mnogo reći, jer su sve već rekli Bettersu. Jedna žena srednjih godina, koja stanuje dijagonalno od Randalla s druge strane ulice, tvrdila je da je oko devet sati navečer vidjela žuti sportski automobil one noći kad je izbio požar, ali kad je ponovo pogledala, automobila više nije bilo u blizini Randallove kuće. To je, zaključio sam, moglo značiti nešto i ništa.

Već su prošla tri sata kad sam završio obilazak susjeda. Bilo je još vremena da svratim na nekoliko mjesta. Prema karti, ulica u kojoj je osiguravatelj Stan Zemansky imao svoj ured, nije bila daleko.

Odlučio sam da je potražim. Franka O'Daniela ostavio sam za kraj, jer sam htio biti naoružan sa što više podataka kad budem s njim razgovarao.

Zemanskog sam zatekao u uredu, i bio je voljan da razgovara sa mnom, a to je značilo da je Barney Rivera već stupio s njim u vezu i dao mu upute da surađuje. On je bio jedan od onih ljudi koji su ostavljali dojam da su sastavljeni na montažnoj vrpici. Bilo mu je otprilike četrdeset godina, lijepo i prijateljski se smiješio. Kad ste ga pogledali, odmah ste znali da nikad u životu nije imao neku originalnu zamisao. Bio je proizvod svoga vremena. Mogli ste ga programirati na to da obavlja korisnu društvenu funkciju, pa kad ste ga navinuli i pustili, radio je točno ono što se od njega tražilo i što su mu rekli svi, od političara do njegove žene. Eto, to je ostalo od američkog srednjeg staleža: proizveden i manipuliran čovjek.

— Munrova smrt je strašna tragedija — rekao je s propisnim prizvukom ozbiljnosti u glasu. — On je bio sjajan, zaista je bio sjajan. Voljeli biste ga da ste ga poznavali. Svatko ga je volio.

— Osim ljudi u Musket Creeku — primijetih.

— Oni su čudna rulja. Izrodi. Ta ne možete zaustaviti val napretka, je li tako?

— Katkad bi možda bilo bolje da se to može.

Blijedo me pogledao. Takva mu napomena nije išla u glavu. Upitao sam je li Randall, koliko je njemu poznato, imao osobnih teškoća.

— Munroe! Nikada, On je znao živjeti. A žene... bio je njihov miljenik. Kako bi čovjek poput Munroea mogao imati teškoća?

— Je li postojala koja posebna žena u njegovom životu?

— Ne, gospodine. Zabavljao se s mnogima

— Koja mu je bila posljednja?

— Pa... to bi bila Penny Belson. Ne znam baš pouzdano, često ih je mijenjao.

— Aha. Gdje bih mogao naći Penny Belson?

— Ona posjeduje kozmetički salon u gradu — odgovorio je Zemansky. — Otmjen, skup salon. Moja žena Wad ide tamo i to kao da to sebi može priuštiti. Salon se zove »Penny's for Beauty«.

Upitao sam ga smatra li da je Randall stradao nesretnim slučajem.

— Uvjeren sam u to. Nije moglo biti ništa drugo. Hoću reći, policija je tako zaključila, je li?

Pitao sam ga za Martina Treaclea i Franka O'Daniela, a on se raspričao o tome kako su to prvorazredni ljudi, kako s Frankom igra golf... Odustao sam. Dopustio sam da se još jedanput rukuje sa mnom, a onda sam otišao.

4

Izvana salon »Penny's for Beauty« nije ostavljao poseban dojam. Istina, izlog mu je bio zastrt ukusnim zastorom, tako da unutrašnjost nije bila dostupna baš svim pogledima, a nalazio se u privlačnoj trgovačkoj četvrti u središtu grada. Prostorija za primanje bila je prilično raskošna: ukusne plave i zelene boje, mnogo biljaka lončarica, pokućstvo od kovana željeza. Unutra je bilo šest žena, od kojih se jedna utaborila za stolom na kojem su stajali telefon i rokovnik.

Sve su te žene zurile u mene, pa sam se pred njihovim ispitivačkim pogledima osjećao kao idiot. Uvijek sam se osjećao kao idiot na mjestima koja su više-manje ženska domena. Također sam osjetio da im se blesavo smiješim i da mi nijedna ne uzvraća smiješak. Zrak je mirisao po šamponu i drugim preparatima kozmetičkog salona. Ti su mi mirisi nadražavali nos i zamalo sam kihnuo. Prestao sam se glupavo smiješiti i pristupio sam recepcionarki.

Ona je bila vrlo njegovana plavuša. Bilo joj je oko četrdeset godina, ali je bila tako dotjerana da se doimala kao da joj je trideset. Iza nje je bila pregrada od letvica. S druge strane pregrade čulo se zujanje, zveckanje, žamor glasova. Recepcionarka me pogledala kao da sam skitnica koja je došla po milostinju. Držeći se uobraženo,

— Ja sam detektiv. Došao sam da vidim Penny Belson. Ako je ovdje, sestrice, dovedi je odmah ovamo. Odmah!

Žmirnula je nekoliko puta, gricnula donju usnicu, a unda me mnogo uljudnije upitala kako se zovem. Nakon toga je telefonirala i vjerojatno razgovarala s Penny Belson. Spustivši slušalicu, rekla je:

— Gospođica Belson će odmah doći.

Nakon toga me netremice promatrala kao i sve druge mušterije, ali njihovi su pogledi bili sad drukčiji, pa sam se i ja bolje osjećao. Namrštio sam se što sam više mogao, i sve bi bilo dobro da me nisu nadražili oni prokleti mirisi, pa sam iznenada glasno kihnuo tako da su se one nasmrt prestrašile. Iza pregrade od letvica izronila je još jedna plavuša, otprilike iste dobi kao i recepcionarka i isto tako privlačna i njegovana. No ona je imala držanje i posjedovala samouvjerenost, a oči su joj bile neobično sive. Izražaj njezina lica otkrivao je isto toliko koliko i nježno polje u mećavi. Ne bih volio igrati

poker s njom. Zapravo, ne bih se s njom uopće htio igrati. Pogledala me i rekla:

— Ja sam Penny Belson. Pođite sa mnom, molim vas.

To je bilo sve, nikakvo čuđenje, nikakva graja. To je bilo zbog mušterija, znao sam. Nije željela ikakvih ispada pred njima. Pošao sam za njom u drugu prostoriju također punu žena, od kojih je svaka bila mučena na svoj način. Većina ih je sjedila pod spravama za sušenje kose i onako pogurene doimale su se kao svemirska bića sa šljemovima. Neke su čitale novine ili časopise, nekima su uređivali nokte, a neke su ili spavale ili su već bile mrtve. Nijedna se od njih nije obazirala na mene. Ja sam išao za Penny Belson prema vratima na dnu te sobe, kroz koja se ulazilo u privatni ured ljepotice Belson. Ta je soba znatno odudarala od ostalih. Jednostavan bijeli dekor, goli radni stol, ormarići za spise, tri stolca, vaza sa svježim cvijećem na stoliću sa strane, mrtva priroda na zidu. Sterilna soba. Bez ukrasa, dakle soba u kojoj se vodi posao i u kojoj se na kraju svakog dana obračunava dobit.

Zatvorila je vrata, pošla k svom radnom stolu, ali nije sjela sve dok nisam sjeo ja, i to nepozvan.

— Dakle, da čujemo. Jeste li vi iz policije u Reddingu?

— Nisam, gospođo.

— Onda iz kotara?

— Ne. Ja sam zapravo privatni istražitelj.

— Ta vi ste rekli gospođici Adley da ste iz policije!

— Ošinula me pogledom i zamislila se.

— Ne, gospođo. Rekao sam joj da sam istražitelj, a to zaista jesam.

— Ah, tako — promrmljala je i nasmiješila se, ali neveselo. — Vjerojatno ste došli ovamo zbog Munroea Randalla.

— Da, radim za njegov osiguravajući zavod — odgovorio sam i počeo vaditi svoju službenu iskaznicu, ali je ona odmahнула rukom.

— Tratite svoje i moje vrijeme — primijetila je. — Ne mogu vam ništa reći o njegovoj smrti. Sve sam već objasnila policiji. Nisam ga vidjela više od mjesec dana prije nego što je umro.

— Oh? Zašto, gospođice Belson?

— Da ste poznali Munroea, ne biste sad morali to pitati. Volio je žene, različite žene. Lako se zasićivao.

- Znači li to da je on prekinuo vašu vezu?
- To znači baš to.
- Iznenada?
- Posve iznenada. Ali ja se nisam iznenadila.
- Je li vas to uzrujalo?
- Nije posebno
- Znači li to da vam više nije bilo stalo do njega?
- To znači da meni muškarci mogu vrlo brzo dosaditi.
- Aha. Zna li koju je počeo viđati pošto je prekinuo s vama?
- Mislite li prije nego što je prekinuo sa mnom?
- Zna li ime te žene?
- Onda nisam znala — odgovorila je.
- Ali sad znate.

Malo se kolebala, a onda je ipak rekla:

— Kozmetički salon je divno mjesto za ogovaranje. Iznenadili biste se kakve se sve tajne ovdje saznaju.

- Mogu zamisliti.
- Ne, ne možete. I najskrovitije tajne izađu na vidjelo.
- Je li Randallova nova ljubav također bila tajna?
- Da, i to velika.
- Zašto?

Opet je oklijevala, kao da važe nešto u svojoj glavi. Slegnula je ramenima, a onda je odgovorila:

- Pogriješio je. Odlučio je da se igra u vlastitom dvorištu.
- Nisam uvjeren da vas razumijem, gospođice Belson.
- Pa vi ste detektiv. Morali biste to odgonetnuti.
- Posrijedi je udana žena, i to žena koga je on poznavao. — Nije mi odgovorila, ali su joj se oči pakosno zacaklile, pa sam je ja upitao:
— Je li to bila žena jednog od njegovih ortaka?

— Samo je jedan njegov ortak oženjen — odgovorila je.

— Žena Franka O'Daniela?

— Mala Helena — promrmljala je ljepotica sa svom pakošću u glasu

— Vi je poznate?

— Oh, kako ne bih! Nekad je bila moja mušterija?

— Nekad!

— Odlučila je da prijeđe u drugi salon u gradu, i to otprilike prije šest tjedana.

— I to zato što je počela voditi ljubav s Randallom?

— Slegnula je ramenima i promrmljala:

— Zašto to nju ne pitate?

Vrlo mudro. Odgovorila mi je na sve što me zanimalo, ali to zapravo nije rekla. A možda i laže. Koliko sam mogao zaključiti, ona je imala nešto protiv Helene O'Daniel i željela ju je ocrniti. S druge pak strane, možda je to i istina. Pokušao sam izmamiti još koje obavještenje od Penny Belson, ali ona nije više ništa htjela odati. Naposljetku je ona mene upitala:

— Čemu sva ta pitanja? Valjda ne vjerujete da je Randallova smrt išta drugo osim nesretan slučaj?

— Ništa još nisam zaključio. Što vi mislite, gospođice Belson?

— Munroe je bio nepažljiv čovjek. Sa ženama i sa svim drugim u životu, uključujući zapaljive stvari kraj kuće. — Slegnula je opet jednim ramenom. — Nesreće se događaju.

— Događaju se i ubojstva — pripomenuo sam.

Izlazeći, nisam se osvrtao ni na koga, pa čak ni na gospođicu Adley. No kad sam zatvarao vrata za sobom, čuo sam kako je prosiktala:

— Pajkani! Svi su oni guzice!

Eto, toliko o tom otmjenom mjestu u kojem rade sve sami otmjeni ljudi.

Poduzeće Northern Development nalazilo se u zgradi na uglu ulice Yuba i California, također blizu trgovačkog središta. Na drugom katu na staklenim vratima, ugledao sam ovaj natpis:

NORTHERN DEVELOPMENT CORPORATION

»Razvitak + razvoj = prosperitet«

Munroe Randall, predsjednik

M. J. Treacle FL. O'Daniel

potpredsjednik

potpredsjednik

Vrlo dojmljivo. A ono s druge strane vrata bilo je također dojmljivo. Lijepo pročelje za poduzeće koje tetura na rubu provalije. Predsoblje je bilo veliko oko dvadeset četvornih metara. Zidovi obloženi bijelim drvom, pokućstvo presvučeno finim crnobijelim platnom. Tajnica, žena od tridesetak godina, nije ni sjedila ni stajala za svojim radnim

stolom, nego je prislanjala uho na jedna od dvojih neoznačenih vrata, u pozi koja je značila samo jedno: da prisluškuje razgovor koji se vodio iza vrata. Dva su se muškarca svađala, jer su im glasovi bili povišeni i ljutiti. Što su govorili jedan drugome, nije se moglo razumjeti.

Kad sam ušao, žena se okrenula, ali se nije nimalo zbunila zbog toga što sam je uhvatio kako prisluškuje. Imala je kratku smeđu kosu, smeđe oči i nos koji se naziva patricijskim, lijepo tijelo u zelenoj haljini. Iz nje je zračila tajnička djelotvornost. Na pločici od kovine i drveta na njezinom stolu pisalo je: Shirley Irwin.

— Izvolite? — obratila mi se.

— Došao sam u posjet gospodinu O'Danielu.

— Imate li ugovoreni sastanak?

— Više-manje. On me očekuje.

— Kako se zovete, molim?

Rekao sam joj. Prepoznala me, ali to je se nije posebno dojmilo, baš kao ni ja. Činilo se da je na meni zanimaju samo moji brkovi. Neprestano je zurila u njih.

— Ovog trenutka gospodin O'Daniel ima sastanak. Hoćete li čekati?

— Vraški sastanak! — rekao sam i nasmiješio se.

— Molim?

— Pa sva ta galama — rekao sam i shvatio da gladim brkove u koje je ona i dalje neprestano zurila, a glasovi su u susjednoj sobi postajali sve bučniji i ljući.

— Hoćete li čekati, gospodine?

— Dakako, ali biste li bili ljubazni i rekli gospodinu O'Danielu da sam ovdje?

— Gospodin O'Daniel me zamolio da mu ne smetam.

— Razumijem. Izgledam vam kao Groucho Marx, je li?

— Što?

— Zbog brkova. Groucho Marx.

— Zaista ne znam o čemu govorite.

— Netremice gledate moj brk. Pa nije tako loš, je li?

— Mene se ne tiču dlake na vašem licu! — rekla je glasom kojim biste lako mogli ohladiti pivo.

U tom je trenutku jedan muškarac s druge strane vrata viknuo posve razgovijetno: »Ja ne moram trpjeti takvo sranje s tvoje strane! Tako ti svega, ne moram!«

Pogledao sam vrata, a isto je učinila i gospođica Irwin. Osjetio sam kako mi se zategnula koža na vratu.

Drugi je muškarac vikao: »Gubi se! Proklet bio! Gubi se!«

Prvi je odgovarao. »Sredit ću te jednom zauvijek, kurvin sine!«

Nakon toga potmuli udarac, a zatim koprcanje i prigušeni krik drugog čovjeka: »Pomoć! Pomoć!«

— Frank! — kriknula je gospođica Irwin i pošla prema vratima, ali ja sam stigao prije nje i naglo ih otvorio, priskočivši u pomoć ugroženome Franku O'Danielu.

5

Hrvali su se na širokom šefovskom stolu kraj suncem obasjanog prozora. Jedan od njih, krupniji od drugoga za najmanje dvadeset pet kilograma, povalio je svog sugovornika na leđa i gušio ga i udarao njegovom glavom o stol. Stolac je bio prevrnut, papiri, stakleni vrč za vodu i koješta drugo bilo je na podu. Telefonska slušalica visila je u zraku, a gušeni je rukom pokušavao dohvatiti slušalicu kako bi se njome obranio, a istodobno je pokušavao ritnuti i udariti krupnoga. Ali nije imao zamaha da bi mogao išta učiniti zauzvrat. Ispuštao je zastrašujuće kvocave zvukove kao prignječeno pile.

Gledajući ih, približavao sam im se. Debeli je čuo da im prilazim, pogledao me letimice, ali ni kad sam ga uhvatio za rame, nije puštao onoga sitnijega, nego je trznuo ramenom, kako se radi kad se tjera od sebe dosadnog kukca. Oči su mu bile ispunjene slijepom mržnjom. Primijenio sam drukčiji, vještiji zahvat i jednim trzajem ga odvojio od onog sitnijeg čovjeka. Zateturao je, spotaknuo se o stolac i pao. Kad je tresnuo na pod, stresla se cijela zgrada.

Onaj sitniji grčio se na stolu, držao se za vrat i još kvocao. Pritrčala mu je gospođica Irwin i podigla ga u sjedeći položaj, maknula mu ruku s grla da vidi ima li kakve ozljede. Po tim njezinim radnjama zaključio sam da je to Frank O'Daniel.

Svu sam pozornost posvetio krupnome čovjeku. Još je bio na podu, mašući glavom kao da je ošamućen. Nije se moglo znati što bi on još mogao učiniti. Bio je otprilike pedesetogodišnjak, snažne građe tijela, ćelav na tjemenu, gotovo bez vrata i brade. Bio je predebeo. Kad je ustao, trbuh mu je prekrpio kopču na trapericama.

- Je li vaš šef ozlijeđen? — upitao sam gospođicu Irwin.
- Ima modrice, ali bit će sve dobro
- Je li mu potreban liječnik?
- Mislim da nije.
- Poznate li ovog čovjeka ovdje?
- Da. Zove se Coleclaw.
- Jack Coleclaw? Iz Musket Creeka?
- Da.
- Zašto ovaj napad? Imate li pojma o tome?

Mahala je glavom, gledajući O'Daniela. Njegovo je kvocanje prestalo, i on je sad samo dahtao. Gospođica Irwin mu je pomogla da siđe sa stola. Dovala ga je do prozora i podigla okno kako bi u sobu ulazilo više zraka.

— Dišite duboko i polako. Lagano... duboko. Tako.

Coleclaw je sad već bio na nogama, ali bilo je očito da s njim više neće biti neprilike. Njegov se bijes ishlapio. Gledao je zabezegnuto, kao da nije vjerovao što je malo prije htio učiniti O'Danielu. Pogledao je njega, zatim mene, a onda promuklim glasom rekao:

— Zaboga! Pa nisam mislio... Ne bih nikad mogao...

Zašutio je, zakolutao očima, okrenuo se i odgegao van. U prvi mah sam ga htio zadržati, ali za danas mi je njega bilo dovoljno, zaključio sam. Osim toga, znali smo tko je i gdje stanuje, pa sam ga pustio da ode. Nakon nekoliko sekunda zalupio je ulaznim vratima, a O'Danielu se vratio dah i on je progovorio.

— Pokušao me ugušiti! Vidjeli ste to, Shirley, on je mene pokušao ubiti! On je lud! Svi su oni tamo luđaci.

— Smirite se, gospodine O'Daniele — rekoh.

Upiljio je pogled u mene.

— Vi ste mi spasili život. Mogao sam sad biti mrtav da vi niste dotrčali ovamo!

— Možda on ne bi išao tako daleko.

— Zamalo mi je zdrobio dušnik — promrmljao je O'Daniel i odmah dodao: — A tko ste vi? Ja vas ne poznam. — Rekao sam tko sam. — Oh, dakako. Drago mi je što ste došli u pravi čas. Taj Coleclaw, kažem vam, pravi je luđak

— Možda bi bilo najbolje da pozovete policiju.

— Policiju? Ni govora!

— Zašto ne? Coleclaw vas je napao, nije li tako? Ako je on luđak, treba ga zatvoriti.

— Samo ne policiju — rekao je O'Daniel, posve vladajući sobom.

— Već smo dovoljno na zlu glasu, pa to sebi više ne možemo priuštiti.

— A što ako se ponovo vrati? — primijetila je gospođica Irwin, koja je čučala na podu i sakupljala porazbacane predmete.

— Neću sad brinuti o tome. Shirley... donesi mi čašu vode i čašicu konjaka. Grlo mi je hrapavo.

Ustala je, stavila papire i ostalo na stol, namjestila telefonsku slušalicu i pošla prema ugrađenom ormariću s pićem. Dok je ona njemu pripremala piće, dotle sam ja uspravio njegov stolac i gurnuo ga prema njemu. Odmah je sjeo. Sitan čovjek, niska rasta, težak možda sedamdeset kilograma, čupave smeđe kose, prosijede na zaliscima, svijetlih mačjih očiju. Na malom prstu lijeve ruke nosio je raskošan srebrni prsten.

— Ako nemate ništa protiv, recite mi zašto vas je Coleclaw napao?
— upitao sam ga.

— Zašto? Rekao sam vam, on je lud.

— Pa ipak, nešto ga je moralo izazvati.

O'Daniel je oklijevao, a onda je uzdahnuo i rekao:

— Dovraga! Bilo je to zbog onog jebenog pisma

— Pisma?

— Stiglo je jutros, a ja ne namjeravam trpjeti takve govornari je.

— Prijeteće pismo?

— Da.

— Anonimno?

— A kakvo drukčije?

— I vi ste optužili Coleclawa da ga je napisao?

— Njega i jednoga od onih pedera u Musket Creeku. Poslano je s pošte u Weavervilleu, a to je njima najbliži grad s poštom.

— Vjerojatno je Coleclaw to poricao.

— Dakako da je poricao. Razljutio se, i ja sam se razljutio, a zatim me je taj kurvin sin počeo gušiti.

— Zašto je Coleclaw uopće došao ovamo?

— Želio je razgovarati o našim građevinskim planovima za područje Musket Creeka. Rekao je kako bi želio da postignemo neku nagodbu. Došao je kao grom iz vedra neba, bez najave. Trebalo je da budem pametniji i da ga ne primim.

— Kakvu on to nagodbu ima na umu?

— Nešto što su sastavili on i njegovi ljudi prijatelji. Popis ograničenja što možemo i što ne možemo izgraditi. Da pristanemo na to, oni bi se prestali boriti protiv nas.

— I što ste vi na to rekli?

— Poslao sam ga k vragu! — odgovorio je O'Daniel.

— Taj je popis dug kao vaša ruka. Stajalo bi nas tisuće dolara da prepravimo naše planove, a zašto? Samo zato da zadovoljimo hirovima skupine zaostalih kretena.

Gospođica Irwin mu je donijela vodu i konjak. Prvo je popio vodu. Najprije je malo grgljao i gladio se po grlu. Nakon toga je iskapio konjak.

— Sad mi je bolje, ali glava me još boli. Shirley imaš li aspirin?

— Pogledat ću.

Gledao je za njom kako odlazi, a onda mi prišapnuo:

— Kakva stražnjica, ha?

Baš kao i ti, mislio sam u sebi.

Zazvonio je telefon. Gospođica Irwin je podigla slušalicu u prednjoj sobi i poslije kratka razgovora provirila je u sobu i rekla:

— Vaša žena.

— Ah, zaboga! — promrmljao je ljutito. — Reci joj da sam zauzet i da ću joj poslije telefonirati

— Rekla sam joj, ali kaže da je važno i da ne može čekati.

O'Daniel je promumljao nešto prostački i zgrabio slušalicu.

— Helen? Što je to tako prokletno važno da ne mo... Što? Da, znam, znam. Ali ne mogu baš sad govoriti o tome... Zato što ne mogu...

Jedan od predmeta oborenih na pod za vrijeme hrvanja bila je fotografija u srebrnom okviru. Gospođica Irwin ju je postavila prema van tako da sam ja, s mjesta na kojem sam sjedio, mogao vidjeti fotografiju u boji žene koja je vjerojatno bila Helen O'Daniel. Posvetio sam joj svu svoju pažnju dok tobože nisam slušao telefonski razgovor. Bilo joj je negdje između trideset pet i četrdeset godina, crnokosa, privlačna, uobražena. Usta su joj se smiješila, ali oči nisu. To je bila takva vrsta žene.

— Ne, ne večeras — govorio joj je O'Daniel. — Već sam ti prije rekao. Provest ću vikend na brodu. Ne, neću doći kući. Idem na jezero ravno odavde... Što? Dobro, dobro. Telefonirat ću ti! — Završio je razgovor ne rekavši ni doviđenja. — Shirley! — zaurlao je. — Gdje je, dovraga, taj aspirin? Žene! — dodao je mirnije, pogledavši me.

Ja nisam bio raspoložen za razgovor o ženama, a pogotovo o njegovoj ženi i njezinom mogućem odnosu s Munroeom Randallom.

Postojali su neizravniji i bezbolniji načini da saznam je li istina ono što mi je natuknula Penny Belson, pa sam rekao:

- Da se vratimo na ono prijeteće pismo. Imate li ga?
- Negdje je u ovom neredu. Želite li ga vidjeti?
- Ako nemate ništa protiv

Premetao je papire koje je gospođica Irwin s poda stavila na stol i napokon našao omotnicu koju mi je pružio. Obična bijela omotnica na kojoj je štampanim slovima bilo ispisano O'Danielovo ime i adresa poduzeća, i to pretjerano dječjim rukopisom. To je očito bila nečija metoda da sakrije svoj rukopis. Nije bilo povratne adrese, dakako. Istresao sam jedan jedini list papira iz omotnice. Pismo je glasilo:

»Frank O'Daniel,

Ne ostaviš li Musket Creek na miru, zaželjet ćeš da te majka nikad nije rodila. Pogledaj što se dogodilo tvom ortaku Randallu! Nemoj dopustiti da se i tebi dogodi nešto takvo. Napusti teren SADA! INAČE ...«

Kad sam podigao glavu vratila se gospođica Irwin s aspirinima i čašom vode. Čekao sam da O'Daniel proguta lijek i tek onda sam ga upitao:

- Je li bilo još ovakvih pisama?
- Nije. To je prvo.
- Je li bilo kakvih drugih prijjetnji?
- Paaa... zapravo nije.
- Kako to mislite?

— Bilo je nekoliko spuštenih slušalica u ono vrijeme kad smo počeli kupovati zemlju u Musket Creeku. Svaki put kad bismo podigli slušalicu, hulja na drugom kraju bi je spustila.

- Je li se to događalo samo ovdje ili i kod kuće?
- I ovdje i kod kuće. Sjećaš li se, Shirley? Bilo je to zajebano.
- Sjećam se — potvrdila je ona.

— Trajalo je to nekoliko tjedana — rekao je O'Daniel. — Kod kuće sam promijenio telefonski broj i nisam ga dao uvrstiti u telefonski imenik, ali ovdje to nismo mogli učiniti.

- Onda nije bilo takvih telefonskih poziva?
- Nije. Jednostavno su prestali.

Stavio sam anonimno pismo u omotnicu, ali ga nisam predao O'Danielu.

— Je li tko ikad prijetio kojemu od vaših ortaka? Pismima, telefonskim pozivima ili osobno?

— Rayu Treacleu. Njemu je prijetio umjetnik koji se zove Robideaux. Prijetio mu je osobno.

— Da, pričao mi je o tome. A Munroeu Randallu? Je li njemu tko prijetio?

— Nikad mi nije ništa spomenuo o tome.

— Gospodine O'Daniele, mislite li da je on ubijen? — upitao sam ga bez okolišanja.

— Munroe? Dovraga, ne znam što da mislim.

— Ovo pismo naviješta da bi mogao biti ubijen.

O'Daniel je šutio neko vrijeme. Moglo se vidjeti kako mu se kotači vrte u glavi, kako razmišlja, i to vjerojatno o sto tisuća dolara osiguranine.

— Policija kaže da je to bio nesretan slučaj — rekao je naposljetku. — Policija valjda zna, je li?

— I policija katkad nešto previdi. Svatko može pogriješiti, je li tako?

— Pa, mislim da je tako. Ali to pismo... moglo bi biti samo navođenje na krivi trag, kako bismo pomislili da je Munroe ubijen, znate, pokušaj iskorištavanja onog nesretnog slučaja. To bi moglo biti...

— Moglo bi biti — priznao sam — ali ja bih svejedno htio zadržati to pismo, ako vi nemate ništa protiv.

— Dabome. Samo izvolite.

Spremio sam pismo u džep a zatim rekao:

— Pretpostavimo da Jack Coleclaw nije to napisao. Tko bi bili drugi kandidati?

— Otprilike svatko iz Musket Creeka.

— Pismo je prilično pismeno. Tko god ga je napisao, taj vlada osnovama engleske gramatike.

— Pa... možda Penrose.

— Tko je Penrose?

— Pisac. Piše prirodoslovne stvari. Svi su pisci šašavi, a taj posebno. Vidjet ćete što hoću reći kad ga upoznate.

— To će biti uskoro — rekoh. — Sutra idem tamo.

— Da sam ja na vašem mjestu — rekao je O'Daniel — ja bih poveo nekoliko pajkana sa sobom. Ne vole strance, a pogotovu strance koji pitaju bilo što u vezi s Northern Developmentom.

— Pa nije to valjda tako strašno, gospodine O'Daniele.

— Nije? — promrmljao je i uhvatio se za grlo. — Ovaj put je to vaša glava, a ne moja.

***

Kerry je bila kraj bazena i upijala posljednje zrake umirućeg sunca kad sam ja stigao u Sportsman's Rest. Bila je bolje raspoložena, a to je za mene bilo veliko olakšanje. Htjela je da joj ispričam sve što sam toga dana uradio i neprestano me zapitkivala dok smo se spremali za izlazak na večeru.

Do trenutka kad smo izabrali restuaraciju, njeno se raspoloženje promijenilo. Opet razdoblja šutnje s pokojom kiselom napomenom o hrani, dekoru, mom ponašanju za stolom, slaboj kvaliteti mojih šala. Nije mnogo rekla ni za vrijeme vožnje natrag u motel, a niti prvih pola sata kad smo bili zajedno u sobi.

Zaključio sam da je preda mnom duga noć, pa sam izvadio tri stranice jednogrednog popisa stanovnika Musket Creeka što mi ga je dala Shirley Irwin. Uskoro se Kerry no raspoloženje ponovo promijenilo, i kad je došla k meni u krevet, htjela je voditi ljubav. Vodili smo ljubav i ona je napola podivljala od uzbuđenja, iscrpivši nas oboje, a poslije se privinula uza me i govorila mi ono što ljubavnici govore jedno drugome, ispričavala mi se što je bila tako neraspoložena i obećala da će odsad biti mnogo zabavnija.

I tad sam pogriješio i upitao je što ju je to zapravo mučilo. Ona je zašutjela, okrenula se od mene i hinila je da spava.

Ležao sam i zurio u strop, sažalijevajući sam sebe i razmišljajući o onome što mi je Eberhardt rekao da nemam pojma o ženama.

6

Cesta koja je vodila od državne autoceste broj 299 u Musket Creek ne samo da nije bila asfaltirana nego je bila izlokana, uska, puna jama i oštih okuka i na mjestima tako prašna da ste na trenutke mislili da se vozite kroz pješčanu oluju. Teren je bio brdovit, gusto pošumljen, s malim proplancima tu i tamo, koji su bili pokriveni divljom djetelinom i ljubičastoplavom vučikom. Lijepo, ali ništa posebno. Daleko na istoku mogli ste vidjeti golemi, snijegom pokriveni vrh planine Shasta, koji se dizao 14.000 stopa u nebo. Ali to je uobičajeni prizor u ovom kraju, jer se za vedroga dana ta prastara planina vidi sa stotinjak kilometara daljine, bez obzira na kojoj ste strani.

Pokraj mene Kerry je kroz otvoreni prozor na svojoj strani mirisala zrak kao mačka. Bila je prilično dobro raspoložena i činilo se da uživa i da se pridržava sinoćnjeg obećanja. Baš je navaljivala da pođe sa mnom, jer je rekla da joj se ne sjedi samoj u motelu, a bila je i radoznala u pogledu Vododerine Kršne Stražnjice. Stoga sam popustio i poveo je sa sobom tako da među nama bude mir, ali nisam bio uvjeren u to da je to bila baš dobra zamisao. Neprestano sam mislio na jučerašnji napad Jacka Coleclawa na O'Daniela i na ono što su mi govorili o »luđacima« Musket Creeka. Vjerojatno nije bilo razloga za zabrinutost, jer, dovraga, i Treaclea i O'Daniela se moglo svrstati u luđake. No ipak sam se malo plašio.

Činilo mi se da cesta nema kraja. Brzinomjer je pokazivao malo više od 11 km na sat kad se cesta iskosila između dvije visoke šumovite klisure i pred nama se napokon pojavila dolina i u njoj Musket Creek u svoj svojoj veličanstvenosti.

Dolina je bila sva naborana, puna malih brežuljaka, kao neki zeleni sag kojega su uztalасali na krajevima. Gradić, kakav je već bio, pružio se prema drugom kraju doline gdje je uski potok vijugao kroz visoku travu, divlje cvijeće i skupine borovih stabala. Neke zgrade bile su podignute na brežuljcima. Ono što je izgledalo kao glavna ulica staroga rudarskog grada bilo je na ravnom niskom zemljištu. Ta je ulica išla usporedno s potokom. Većina je kuća bila odavno zapuštena, a s lijeve strane mogao sam vidjeti pocrnjele kosture četiriju zgrada koje su izgorjele prije deset dana, ali daljina, sunce i

veličanstvena okolica ublažavali su tužan prizor i davali im neku vrstu nostalgичne ljepote.

— Tako je lijepo — iznenada će Kerry. — Nije čudo da ljudi koji žive ovdje ne žele da se taj kraj razvije.

— Da — potvrdio sam kratko.

Pošli smo dalje, a onda je Kerry ponovo rekla:

— Kako je netko pri zdravoj pameti mogao nazvati ovako idilično mjesto Vododerina Kršna Stražnjica?

— Možda se netko tako našalio. Rudari su imali čudan smisao za šalu.

— To je istina.

Kad smo stigli dolje do livade, cesta se pretvorila u dvije kolotečine s travnatim ispupčenjem po sredini. Skretala je desno i napokon se račvala: jedan je krak bio glavna ulica nekadašnjeg naselja i sad je prolazio između redova napuštenih zgrada, a drugi u luku iščezavao je prema uzvisini na zapadu. Prema podacima koje mi je dala Shirley Irwin, više je ljudi živjelo tamo u šumi.

Prva zgrada do koje smo došli prije nego što se put počeo račvati, bila je kombinacija benzinske crpke, s jednom crpkom, automehaničarska radionica i prodavaonica mješovite robe. Prodavaonica i radionica bile su u dobrom stanju, ali nebojene i isprane kišom i vjetrovima. Rukom ispisan natpis visio je nad ulaznim vratima od mreže. i to krupnim slovima:

PRODAVAONICA MJEŠOVITOM ROBOM MUSKET CREEK

a ispod toga malim slovima

mamac + ribički pribor + municija + usluge vodiča

Na radionici je pak bila pribijena velika limena ploča s natpisom »Koka-kola«. Iza tih zgrada nalazila se drvenjara s dimnjakom od domaćega kamena. Ljudi koji su stanovali u toj drvenjari i vodili posao zvali su se Coleclaw: Jack, njegova žena i sin Gary.

Odlučio sam da najprije porazgovaram s Jackom Coleclaw, pa sam se zaustavio kraj benzinske crpke. Debeli smeđebijeli pas došao je iza kuće, dobro pogledao moj automobil i onda počeo lajati iz petnih žila. Nitko se drugi nije pojavljivao.

— Bolje je da ja sam izađem — rekao sam Kerry. — Ti ostani u automobilu.

— Dobro.

Izašao sam, neprestano gledajući psa. On je neprekidno lajao, ali nije navaljivao na mene. To što je mahao repom uzeo sam kao pozitivan znak, pa sam se uputio prema ulazu u prodavaonicu. No još prije nego što sam stigao tamo, na vratima radionice pojavio se mlađi muškarac.

— Tišina, Same! — obratio se psu, ali je ovaj nastavio lajati.

Pošao sam prema tom čovjeku. Bilo mu je između dvadeset i trideset godina. Kovrčava, smeđa kosa, rumeni nebrijani obrazi, srneće oči koje su me gledale bez radoznalosti, nekako odsutno.

— Zdravo — rekoh. — Ti si Gary Coleclaw, je li tako?

— Da — odgovorio je.

— Želio bih razgovarati s tvojim ocem, ako je ovdje

— Nije ovdje. Jutros je otišao u Weaverville.

— Kad će se vratiti?

— Valjda danas poslije podne — slegnuo je ramenima.

— A je li tvoja majka ovdje?

— Nije. I ona je otišla u Weaverville.

— Pa, možda mi ti možeš pomoći. Ja sam istražitelj iz San Francisca. Ja...

— Istražitelj?

— Da. Vodim istragu u vezi sa smrću Monroea Randalla.

— Onog tipa iz poduzeća Northern? Požar. Ne znam ništa o tome, osim da je dobio ono što je zaslužio.

— Kaže li ta isto i tvoj otac?

— To svatko kaže. Slušajte, radite li vi za njih, za one tipove iz poduzeća Northern?

— Ne.

— Da, radite. Za njih radite...

— Ne. Ja radim za osiguravajući zavod...

Ali on se okrenuo i požurio u radionicu. Doživao sam ga, no on nije ni stao niti se osvrtao. Onaj prokleti pas još je lajao. Zaobišao sam ga i vratio se k svom automobilu. Kad sam sjeo za upravljač, Kerry me upitala:

— Dakle?

— Nije htio razgovarati sa mnom, a roditelji mu nisu kod kuće.

— I što sada?

Krenuo sam ponovo cestom. Malo dalje od desnog odvojka, na dva susjedna brežuljka čučale su dvije kuće kao dvije bradavice na golemim grudima. Ona bliža doimala se napuštena, ali u vrtu druge, snažna, zdepasta žena od sedamdesetak godina, u muškoj odjeći sa slamnatim šeširom na glavi, okopavala je rajčice. Prestala je kopati kad je čula zvuk automobila i zurila za nama kad smo prošli, kao da ne voli pojavu stranaca u Musket Creeku.

— Kako mi se čini — započela je Kerry — nitko id ovih domorodaca nije baš prijateljski raspoložen

— Upozorili su me na to — odgovorio sam joj.

Vozio sam desnim odvojkom kroz ono što je još ostalo od rudarskog naselja. Većina zgrada koje se još nisu srušile, naslanjale su na potok. Petnaestak ukupno. Sve su one imale temelje od kamena. Najveća među njima, dvokatnica s opasno nakrivljenom verandom, vjerojatno je nekad bila hotel. Na njoj nije bilo natpisa, kao na nekim drugima, na ljekarni, mesnici, kovačnici ...

Na Kerry je to mjesto ostavljalo dobar dojam.

— Kakvo mjesto! Nikad prije nisam vidjela napušteni grad.

— Sablasno, ha?

— Ne. Ja sam očarana. Koliko dugo su te zgrade ovdje?

— Neke od njih više od jednog stoljeća

— I ljudi žive ovdje cijelo to vrijeme i nitko ih nije htio obnoviti?

— Dosta dugo nitko to nije htio.

— A zašto? Pa čovjek bi mislio da netko zaista želi sačuvati ovakvo povijesno mjesto.

— Netko to sad želi. Poduzeće Northern Development

— Ne mislim na takvu vrstu očuvanja. Ti znaš što ja mislim.

— Aha. To je dobro pitanje ali ja ne znam odgovor.

Ona se namrštila i razmišljala, a zatim me upitala:

— Kakvi ljudi žive ovdje?

— To je drugo dobro pitanje. Mislim da ćeš uskoro i sama vidjeti.

Četiri zgrade koje je uništila vatra bile su podalje od ostalih na južnoj strani ceste. To, i činjenica da one noći kad je izbio požar nije bilo vjetra, te da je na livadi bila zelena proljetna trava, i to da su Jack Coleclaw i još nekoliko stanovnika odmah opazili požar i potrčali da ga svladaju, spasilo je ostalo naselje od vatre. Od te četiri zgrade nije ostalo ništa osim kamenih temelja i nagorjelih komada

građe. Oko njih je i tlo bilo spaljeno sve do protupožarnog opkopa što su ga ljudi na brzinu iskopali još dok je bjesnio požar. Zaustavio sam automobil na rubu opkopa.

— Vjerojatno ćeš ti sad poći tamo da malo čeprkaš — primijetila je Kerry.

— Da. Dođi i ti sa mnom ako želiš.

— U to zgarište? Ne, hvala. Ja ću poći otraga i tražiti sablasti.

Izašli smo na vrelo sunce. Bilo je tiho i spokojno, osim što je u daljini blebetala šojka, a zrak je bio težak od mirisa divljeg cvijeća i zimzelenog drveća. Kerry se odšetala cestom, a ja sam iz prtljažnika izvadio staru, prljavu kabanicu koju sam upotrijebio u Reddingu, zaogrnuo se, zapasao i pošao na zgarište.

Istražitelji kotarskog šerifa pregledali su sve i ništa nisu našli. Nisam očekivao da ću biti bolje sreće nego što sam bio kad sam pregledavao ostatke Randallove kuće. Ali ja sam bio malo upućeniji u otkrivanje uzroka požara još kad sam bio u policiji u San Franciscu, a poslije sam čitao i najnovije priručnike koje priprema policija i osiguravajuća društva. Tokom godina istraživao sam nekoliko podmetnutih požara za različite stranke. Treba provjeravati i ponovo provjeravati. U tome je bit istražnog postupka.

Prvo što treba učiniti kod istraživanja mjesta požara jest utvrđivanje točke na kojoj je požar počeo. Kada to utvrdite, onda tražite nešto što bi vas uputilo na to kako je vatra počela, slučajno ili ju je netko podmetnuo. Ako je posrijedi podmetnuti požar, onda tražite corpus delicti, dakle metodu ili sredstvo kojim se podmetač požara poslužio. Jedan način utvrđivanja izvorišta požara jest promatranje kako je gorjela površina drveta, jer ćemo po tome moći zaključiti u kojem se smjeru požar širio, gdje je bio najžešći, pa ako imate malo sreće, doći ćete do središta izvora. Pokazalo se da sam ja imao sreće, i to ne samo jedanput nego dvaput. Nisam utvrdio samo mjesto početka požara nego sam našao i corpus delicti.

Posrijedi je podmetnuti požar, o tome nije bilo sumnje. Vatra je bila podmetnuta u stražnjem dijelu zgrade najdalje prema sjeveru, a bila je potpaljena svijećom. Našao sam ostatak svijeće, loj koji je nakapao u komad kamena u obliku šalice. Sve sam to našao ispod hrpe gareži. Trebalo mi je desetak minuta da se potpuno zaprljam. Eto, baš zato šerifovi ljudi nisu bili vrlo temeljiti. Nitko ne želi od sebe

napraviti dimnjačara, i to zbog manjeg požara na mjestu gdje je i vrag rekao laku noć.

Koliko sam mogao utvrditi, svijeća je bila od ljubičastog loja. To mi nije mnogo govorilo, jer ljubičaste lojanice nisu baš tako neobične. Vjerojatno je bila utaknuta u kamen u obliku šalice, da se ne bi prevrnula i započela požar prije nego što je bilo predviđeno.

Buljio sam u kamen, i on mi nije mnogo govorio. Tad sam čuo, a zatim i vidio džip koji se približavao zgradi. Naglo se zaustavio iza mog automobila. Iz njega je izašao muškarac visok gotovo dva metra. Netremice me promatrao nekoliko sekunda, rukom zaklanjajući oči od sunca, a onda je viknuo:

— Hej, ti tamo! Što to tamo radiš?

Nije imalo smisla da mu dovikujem, pa sam zamotao kamen u svoj ogrtač, stresao ruke od čađi i uputio se prema čovjeku koji je stajao kraj svog džipa.

Muškarac od četrdesetak godina, mršav kao kolac, čupave crvene kose i ratoborna izgleda. Iza njega u džipu vidio sam slikarske kičice, platna i kutije u kojima su vjerojatno bile boje i drugi pribor. Kad sam se zaustavio pred njim, namrštio se i upitao me:

— Što vi to tamo radite? Jeste li vi lešinar ili što?

— Ne, ja sam istražitelj.

— Istražitelj?

Objasnio sam mu tko sam i odakle sam. Rekao sam da sam došao istražiti okolnosti u kojima je stradao Munroe Randall. Nije mu se sviđalo to što čuje. Izražaj lica postao mu je još ratoborniji.

— Tko vas je unajmio? Northern Development?

— Ne, nego osiguravajuće poduzeće koje je osiguralo Randallov život.

— Pa što, dovraga, tražite ovdje? Randall je stradao u požaru u Reddingu.

— I ovdje je bio požar — odgovorio sam mu.

— Slučajnost.

— Možda nije, gospodine Robideaux.

— Odakle znate moje ime?

— Znam imena svih ljudi koji žive ovdje. Popis sam dobio u poduzeću Northern. Na popisu je i jedan umjetnik koji se zove Paul Robideaux. Po onome što vidim u vašem džipu... — Robideaux je

nešto promrmljao, skupio usta kao da će pljunuti. Ništa nije rekao, pa sam ja njega upitao: — Želio bih razgovarati s vama o požaru.

— Kojem požaru?

— Ovome. A, dakako, i o onome u Reddingu ako nešto znate.

— Ne znam ništa ni o jednom ni o drugom. Ja nisam bio u Reddingu kad je izgorjela Randallova kuća, a nisam bio ni ovdje kad su buknule ove stare ruševine.

— Niste? To niste rekli kotarskom šerifu. Prema izvještaju, vi ste jedan od stanovnika koji su pomagali iskopati protupožarni jarak.

— Zaista? — rekao je Robideaux. — Dakako, s policijom sam morao razgovarati, ali zato ne moram s vama.

— To je točno. Ne morate. Ali pretpostavimo da vam kažem kako mogu dokazati da je ovaj požar namjerno podmetnut, biste li tad htjeli sa mnom razgovarati?

Oči su mu se suzile.

— Kako to možete dokazati? Jeste li našli nešto na ovom zgarištu?

— Možda.

— Što?

— To moram reći policiji — odgovorio sam — ali ne moram reći vama.

Prijeteći je zakoraknuo pola koraka prema meni. Ostao sam na mjestu, spreman da se branim. Nije bio dovoljno velik da bi mene mogao prestrašiti. Ali čini se da je bio pametan pa se predomislio. Naglo se okrenuo i pošao k vozačkoj strani svog džipa, ali nije odmah ušao. Upro je prst u mom smjeru i rekao:

— Vi mislite da je Randall ubijen, je li tako? Pa zašto onda ne njuškate oko njegovih ortaka? Ako ga je itko ubio, onda je to učinio jedan od njih.

— Zašto to kažete?

— Zato jer to ovdje nitko nije učinio. Vi nemate što tražiti u Musket Creeku.

— Ništa osim nepravilika. To hoćete reći?

— Vi ste to rekli, a ne ja.

Ušao je u džip i za petnaestak sekunda jurio cestom, dižući oblak prašine u smjeru borova na zapadu. Stajao sam i zurio za njim pitajući se, i to ne prvi put u protekla dva dana, ne događa li se nešto mnogo više nego što sam ja u početku mislio.

7

Kerry se još nije vratila. Između mog pretraživanja zgarišta i mog razgovora s Robideauxom, prošlo je više od jednog sata. Pogledao sam prema napuštenim kućama, ali nje tamo nije bilo. Što je sad smislila, pitao sam se. Zaključao sam kabanicu u prtljažnik i pošao da je tražim.

Nije je nigdje bilo na južnoj strani ulice. Prešao sam na drugu stranu prolazom između dvije napuštene zgrade pošao sam prema potoku i pješačkom mostu tridesetak metara dalje od kuće. S druge strane potoka dvije, gotovo izbrisane kolotečine vodile su prema brežuljku, na kojem je stajala srušena crkva ili škola, sudeći po ostatku nekakva tornja. Komadi strojeva i zahrđalog rudarskog alata ležali su porazbacani s obje strane potoka. Neke je komade nagrizao zub vremena do te mjere da se sad više nije moglo reći čemu su služili.

Pošao sam stazom od pješačkog mostića i počeo dozivati Kerry. Nakon nekog vremena javila mi se iz jedne napuštene zgrade, i to dvokatnice koja je nekad zacijelo bila hotel ili krčma s konačištem. Stražnji ulaz nije bio zabijen daskama kao prednji. Klimava stara vrata visjela su samo na jednoj šarci. Ušao sam.

Kerry je stajala usred velike, mračne sobe s visokim stropom. Kroz pukotine na zidovima prodiralo je dovoljno svjetla, tako da sam mogao vidjeti što nam ta soba nudi. Ne mnogo. Balkon na tri zida u visini drugoga kata. troja vrata s lijeve i troja s desne strane. Balkon se jako uleknuo i doimao se kao da će se srušiti svakog trenutka. Stubište u jednom kutu također se moglo srušiti svakog trenutka, a pod je nalikovao na pod staretinarnice koja je prestala poslovati. Slomljeni stolci i stolovi, kostur željezne peći s dimovodnim cijevima, vrata željezne blagajne, otprilike iz 1880. ogdine, s pozlaćenim natpisom »Diebold, Norris & Co., Chicago«. Bio je tu i kamin od dmaćega kamena, ali samo kao hrpa kamenja na ognjištu. Priprosto izrađen recepcijski stol na koji se srušila polica s pretincima.

— Što si uradila? — upitao sam Kerry. — Provalila ovamo?

— Nisam! Stražnja su vrata bila odškrinuta? Nije li OVO mjesto divno?

— Ako voliš prašinu, trulež i štakore.

— Štakore? Nema tu štakora.

— Hoćeš li se kladiti?

No nije se baš plašila štakora. Slegnula je ramenima i rekla:

— Netko stanuje u ovoj zgradi.

— Što?

— Pa, možda ne stanuje, ali ovdje provodi prilično vremena, pa zato stražnja vrata nisu zabijena daskama.

— Kako si to zaključila?

— Na isti način kao i ti — odgovorila je. — Njuškajući. Dođi, pa ću ti pokazati. — Povala me prema vratima recepcijskog stola na koji se srušila polica s pretincima i zaklanjala vrata. — Na vratima je gotovo posve nov zasun. Vidi! Bila sam radoznala, pa sam ih otvorila da vidim što je unutra.

Ona ih je i sad otvorila i pustila me da vidim što je unutra. Mala sobica, dvanaest puta dvanaest stopa, vjerojatno sagrađena za hotelskog recepcionara. Na suprotnom zidu bio je prozor zabijen daskama. Dva su zida bila posve gola, a uz lijevi je bila naslonjena nedovršena polica za knjige, visoka oko dva metra. Police su bile krcate svim i svačim, a najviše glavama indijanskih strelica. zatim komadima zlatnožutog pirita, kamenjem koje je bliještalo mačjim zlatom a možda i pravim česticama zlata, te komadima čudno oblikovanog drveta. Vojnički poljski krevet sa strunjačom, rudarska svjetiljka i prevrnut sanduk s nekoliko otrcanih primjeraka časopisa »National Geographic« bili su sve pokušstvo u toj sobi.

— Tu vjerojatno stanuje sakupljač i prodavač otpadaka.

— Fuj! — rekla je Kerry. — Gdje ti je smisao za tajanstvenost i pustolovine. Zašto to ne bi mogao biti kopač zlata sa zlatnim rudnikom negdje u brdima?

— U ovim brdima nema zlatnih rudnika. Uostalom, kad bi netko i imao rudnik u brdima, zašto bi silazio ovamo?

— Da traži hranu.

— Ha, tko god spava ovdje, mogao bi se razljutiti da sad dođe i nađe nas u njegovoj spavaćoj sobi. Mi smo neovlašteno ušli ovamo. Bolje je da odemo odavde. Osim toga ja imam još posla.

— Katkad si tako zabavan kao i prištić na stražnjici.

— Kerry, ja sam u poslu. Razonoda može doći poslije.

— Oh, ti to misliš? Možda i neće.

— Je li to prijetnja da ćeš mi uskratiti svoje seksualne usluge?

- Seksualne usluge? Kakav je to razgovor!
- Nisi mi odgovorila na pitanje.
- Ne odgovaram na glupa pitanja.

Krenula je odmah van, ostavivši mene da zatvorim zasun na vratima nečijega gnijezda. Vani smo šuteći išli prema automobilu. Kad smo već sjeli u automobil, veselo me upitala jesam li što našao u izgorjelim zgradama.

Uzdahnuo sam. Uz Kerry sam se katkad osjećao kao da mi je glava puna prašnog smeća kao što je ono u porušenoj hotelskoj dvorani. Bez obzira na to koliko se ja trudio, nikad neću moći sve to srediti i znati gdje što spada. Dakle, ispričovijedao sam joj o rastopljenoj svijeći i objasnio kako sam je našao. Odlučio sam da joj ne priznam kako je te metode izmislio netko drugi. Također sam joj spomenuo svoj razgovor s Robideauxom. Kad sam već bio pri kraju priče, približavali smo se kući pred kojom je stara žena još okopavala rajčice.

Ta se žena, prema obavještajnom popisu što sam ga dobio, zvala Ella Bloom. Ona i njezin muž preselili su se ovamo 1950. pošto su u Eureki prodali poduzeće za proizvodnju vodoinstalaterskog pribora, kako bi on mogao ostvariti svoju životnu želju — traganje za zlatom. Očito nikad nije mnogo našao, ali gospođi Bloom se vjerojatno svidjelo ovdje kad je ostala i poslije njegove smrti prije osam godina.

Prestala je kopati i bijesno nas je gledala kao i prije. Bila je visoka i uglasta, a nos joj je bio kao oštrica motike. Imala je dugu crnu razbarušenu kosu. Kad biste joj stavili visoki šešir na glavu i metlu u ruku, mislili biste da vidite opaku vještice Zapada.

Izašao sam iz automobila i pristupio ogradi od kolja. Nasmiješio sam se i obratio joj se:

- Gospođo Bloom?
- Tko ste vi? — upitala je sumnjičavo.

Rekao sam joj kako se zovem i što radim. Kad sam spomenuo istragu i Munroea Randalla, reagirala je kao da sam joj rekao da ću je silovati i opljačkati kuću. Podigla je motiku iznad glave i zasjekla njome kao krvnik svojim mačem. Zatim je ponovo podigla motiku i zamahnula u mom smjeru.

— Odlazite odavde! — zaprijetila je tankim, kriještavim glasom. — Gubite se!

— Slušajte, gospođo Bloom, htio bih vas upitati samo nekoliko pitanja

— Nemam što reći ni vama ni ikome drugome o njima. Ako uđete u moje dvorište, požalit ćete. U kući imam sačmaricu koja je uvijek napunjena.

— Nema potrebe...

— Vidjet ćete. Tako vam svega, kad baš hoćete, pokazat ću vam!

Bacila je motiku i preletjela dvorište te uletjela u kuću. Oklijevao sam koju sekundu i onda pošao prema svom automobilu. Bilo je besmisleno čekati da izađe sa sačmaricom. Nije bila raspoložena za razgovor, a bila je dovoljno luda da puca u mene. Kerry je sve čula i vidjela, ali nije se uzбудila.

— Možda ona ima pravo da tako reagira — primijetila je.

— Što?

— Ako bi netko pokušavao pretvoriti moj dom u jeftinu imitaciju Disneylanda, i ja bih bila prilično ljutita.

— Da, ali ne bi valjda odmah prijetila ljudima bez ikakva razloga.

— Možda bih kad bih bila stara kao ona.

— Pih! — otpuhnuo sam prezirno, ali kad sam vidio da je gospođa Bloom izašla s golemom puškom u rukama, upalio sam motor i brzo se okrenuo za sto osamdeset stupnjeva. Kerry se možda nije zabrinula, ali u nju još nitko nije pucao. Ljudi s puškama čine me nervoznim, bez obzira na to tko su.

8

Vlasnici kuće na susjednom brežuljku bili su Breweterovi, ali budući da je gospođa Bloom bila tako blizu sa svojom puškom, zaključio sam kako sad nije vrijeme za razgovor s njima. Atmosfera u Musket Creeku bila je zaista neprijateljska, kako je to rekao O'Daniel. To što sam doveo Kerry ovamo nije bila najpametnija zamisao. Razmišljao sam o tome da zasad prestanem i da se vratim u Redding. Znao sam da će mi Kerry beskrajno zanovijetati, a ni sam nisam mogao vjerovati kako su baš svi tamo tako šašavi da bi nam prijetili. Odlučio sam da razgovaram s još jednim stanovnikom. Ako i taj pođe tako loše kao i moji dosadašnji pokušaji, onda dovraga, odustat ću i sutradan se vratiti sam.

Na mjestu gdje se cesta račva, krenuo sam lijevim krakom koji vodi dalje od grada u šumovite padine prema zapadu. Vlasnik prve kuće do koje sam stigao bio je Paul Robideaux, a druga, oko kilometar i pol dalje, bila je drvenjara, malo naherena i zaštićena sa tri strane visokim cedrovima i borovima. Kad sam zaustavio automobil kraj Landrovera uz put, Kerry me upitala tko tu stanuje.

— Hugh Penrose. On je pisac.

— Što piše?

— Članke i prirodoslovne knjige. Nekad je bio profesor, ali je vjerojatno vrlo nastran.

— Mmm. Kako bi bilo da ja sad pođem s tobom na razgovor? Čini mi se da ti dosad ništa nije pošlo za rukom.

— Mislim da to ne bi bilo pametno...

— Koješta! — rekla je i naglo izašla iz automobila.

Što mi je, dovraga, preostalo nego da pođem za njom

U sebi sam govorio da je to posljednji put što sam je poveo nekamo gdje vodim istragu. Uspeli smo se drvenim stepenicama od grubo tesane građe do drvene terase. Iz kuće je dopiralo klepetanje pisaćeg stroja. Pokucao sam na vrata. Stroj je klepetao još oko pola minute a onda je prestao i čuli su se koraci, a uskoro zatim su se i vrata otvorila.

Čovjek koji je stajao na pragu bio je jedan od najružnijih muškaraca što sam ih ikad vidio. Bio je visok otprilike metar šezdeset pet, debeo, rascvjetala nosa, nejednakih ušiju i obraza nagrđenih od nekadašnjih prišteva. Glava izdužena u obliku metka bila je ćelava

kao jaje. Oči su mu bile sitne i podmukle, ali u njima je bilo više boli, nego ičega drugoga. To je čovjek, zaključio sam, koji živi sam pedeset godina, i svaka je godina za njega patnja. Pogledao je Kerry, pa kao da se zbunio, okrenuo je glavu i upiljio pogled u mene.

— Da? Izvolite?

— Gospodine Penrose?

— Da?

Prije nego što sam stigao otvoriti usta umiješala se Kerry i veselo rekla:

— Naše je prezime Wades, Bill i Kerry. Mi smo iz San Francisca i namjeravamo se doseliti ovamo. Nadam se da nam ne zamjerate što smo ovako banuli k vama.

— Odakle znate kako se zovem? — upitao je Penrose gledajući mene.

— Čovjek u prodavaonici mješovite robe rekao nam je za vas — odgovorila je Kerry. — Kazao nam je da ste i vi doseljenik, pa smo odlučili da pogledamo vašu kuću i upitamo kako vam se sviđa ovdje.

Njezina je priča bila najprozirnija izmišljotina stvorena na poticaj prve pobude, ali činilo se da se Kerry s njom izvukla bar zasad.

— Koji vam je to čovjek rekao? — upitao ju je Penrose.

— Gospodin Coleclaw

— Koji gospodin Coleclaw?

— Nisam znala da postoji više od jednoga. Dvadesetak mu je godina i tamo je bio jedini. — Kerry je pogledala mene. — Dragi, je li ti možda rekao svoje krasno ime?

— Da, draga — odgovorio sam joj. — Gary.

— Mlada budala — promrmljao je Penrose. — Izgubljena mlada budala.

— Molim?

— Ima kamenje u glavi — rekao je Penrose i prasnuo u smijeh.

Taj njegov smijeh trajao je možda tri sekunde, a nalikovao je na lavež morskog lava. Naglo se prestao smijati, kao da ga je netko pljusnuo. Opet se doimao zbunjen. Nastran tip, mislio sam u sebi. Musket Creek je pun tkvkih tipova, ali s Penroseom sam donekle suosjećao. Zacijelo mu nije bilo lako izlaziti nakraj s tako nakaznim vlastitim izgledom. Već samo to bi bilo dovoljno da čovjek malo skrene.

— To je bila grozna šala — rekao je. — Gary sebi ne može pomoći ako je zaostao. Ne znam zašto sam katkad tako okrutan. Ispričavam s. eNitko ne bi smio zbijati šalu na račun drugoga, je li? — rekao je, ali to zapravo nije bilo pitanje, i on nije očekivao odgovor, pa je nastavio. — Što vam je još taj momak rekao? Je li vam spomenuo poduzeće Northern Development?

Kerry je hinila da nemo pojma o čemu on to govori, ali tako neuvjerljivo da bi je izbacili iz svake glumačke škole u zemlji. No, nasreću, Penrose to nije zapazio. On nju zapravo i nije gledao nego je je letimice pogledavao.

— Ne — odgovorila je ona. — Postoji li nešto što bismo mi morali znati?

— Oh, da. Ako bude po njihovom, vi nećete željeti da se preselite ovamo. — Zastao je. — Zaboravio sam na pravila lijepog ponašanja. Ne primam mnogo posjetilaca, razumijete. Izvolite ući.

— Hvala. Ljubazni ste — rekla je Kerry.

Penrose je stao u stranu, i mi smo ušli. Unutrašnjost se sastojala od jedne velike sobe, koja je bila oskudno namještena rabljenim pokućstvom i posuta knjigama. Uza stražnji zid nalazio se dugi stol s pisaćim strojem, hrpom papira i nezapaljenom svijećom. Ta svijeća zaokupila je svu moju pozornost. Bila je debela, utaknuta u drvenu zdjelicu i ljubičasta, isto onako ljubičasta kao i ostatak svijeće što sam ga našao na zgarištu u napuštenom rudarskom naselju.

Prišao sam stolu i поблиže je pogledao. Kerry je u međuvremenu odbila ponuđenu kavu. Obraćajući se Penroseu, rekoh:

— Ovo je lijepa svijeća.

— Svijeća? — ponovio je bezizražajno.

— Ne bih imao ništa protiv da imam jednu takvu — rekao sam i značajno pogledao Kerry. — Mi skupljamo svijeće, je li, draga?

— Da, skupljamo ih.

— Jeste li tu nabavili u mjestu? — upitao sam Penrosea.

— Da. Od jedne udovice koja živi ovdje.

— Smijem li vas upitati kako se zove?

— Ella Bloom. Ona ih izrađuje. To joj je hobi.

— Samo ovakve ljubičaste, ili ima i drugih boja?

— Samo ljubičaste. To je njezina najdraža boja.

— Prodaje li ih ona svakome ili samo vama?

— Nisam je ja kupio. Ona mi ju je dala. Ne proizvodi ih za prodaju.
— Daje li ih i drugima u ovom mjestu?
— Da, svakome. Možda će i vama dati ako je zamolite. Njezina je kuća odmah do prodavaonice mješovitom robom.

Eto, doznao sam sve što sam htio u vezi s ljubičastom svijećom. Naveo sam Penrosea na razgovor o poduzeću Northern Development i nisam se više morao truditi da ga zadržim na toj temi. Započeo je govoranciju protiv graditelja i o »izopačenim vrednotama suvremenog društva«. Nije bio tako ratoboran kao Robideaux ili Ella Bloom, ali on nije ni znao da sam ja detektiv.

— Zar se ne bi moglo nešto učiniti da ih se zaustavi, gospodine Penrose?

— Pa, obratili smo se odvjetnicima, i oni su uložili tužbu i zaustavili prodaju zemlje. Ne može se ništa više učiniti dok tužba ne dođe na sud.

— Jeste li se pokušali obratiti tom poduzeću? Jeste li ih zamolili da preinače planove?

— Oh, jesmo. Neće ni da nas saslušaju. Odvratni ljudi. Šef poduzeća bio je beščutna svinja.

— Bio je?

— Umro je prije nekoliko dana — rekao je Penrose i zlurado se osmjehnuo. — Tragičan nesretan slučaj.

— Kakav je to bio slučaj?

— Izgorio je u požaru — odgovorio je Penrose i zalajao grohotom kao morski lav, samo što mu ovaj put nije bilo neugodno kao maloprije. — Ne bi se smjelo loše govoriti o mrtvima, je li?

— Drugim riječima, on je poginuo u požaru?

— Da, i to u Reddingu.

— Kakva podudarnost! — primijetih.

— Podudarnost?

— Ovdje ste nedavno imali požar. Vidjeli smo zgarišta nekoliko zgrada kad smo dolazili ovamo.

— Ah, to. To su samo četiri napuštene zgrade.

— Još jedan nesretan slučaj?

Nije odgovorio na to pitanje, nego je rekao:

— Svima sam kazao kako je trebalo pustiti da se proširi i očisti sve te sablasne kuće, ali me nisu htjeli slušati. Šteta

— Željeli ste da sve kuće izgore? — upitala ga je Kerry.

— Sve napuštene, sablasne kuće.

— Da Ali zašto?

— Svi su ljudi već mrtvi. Pokop je već odavno morao biti obavljen. Prah i pepeo si bio, prah i pepeo ćeš biti.

— Ne bi li trebalo te zgrade sačuvati zbog povijesnih razloga? — upitao sam ga. — Uostalom, to je nekad bio logor iz doba zlatne groznice...

— Nipošto. Prošlost je mrtva i neka počiva u miru. Requiescat in pace. Uskrsnuće bi rodilo turistima. — Nasmiješio se i počeo trljati svoj rascvali nos, ponavljajući rečenicu kao da mu se osobito sviđa.

— Uskrsnuće bi rađalo turistima.

— Misle li isto i svi drugi u Musket Creeku?

— Oh, da. Ostavite nas na miru, kažu oni. Pustite nas da živimo i da umremo. Sve u svoje vrijeme.

— Zato nitko nije htio obnoviti nijednu od onih zgrada — primijetila je Kerry.

— Baš tako — priznao je Penrose. — Povijest prirode je značajna, a povijest čovjeka beznačajna. Razumijete?

— Što mislite kako je počeo požar? — upitao sam ga.

— Ovaj ovdje.

— Je li to važno, gospodine Wade?

— Samo sam radoznao.

— Od radoznalosti ugibaju mačke a ostaju sablasti — rekao je i opet se prolomio njegov smijeh nalik na lavež.

Slušajući taj njegov smijeh i šašave primjedbe, počeo sam se osjećati nelagodno. Postajem nervozan kad sam u društvu šašavca koji su nenaoružani baš kao i u društvu onih koji su naoružani.

— Je li moguće da je netko hotimice podmetnuo požar? — upitao sam ga. — Netko tko, kao i vi, smatra, da treba pokopati sablasti.

Pogriješio sam što sam to rekao. Njegove sitne oči su se suzile i opako zašiljile, a glas mu je izgubio i posljednji tračak prijaznosti.

— Mislim da bi bilo najpametnije da sad odete. Ja imam posla.

— Ne bismo li mogli još malo razgovarati? — zavapila je Kerry. — Ja bih zaista htjela znati malo više o...

— Ne! — rekao je odrješito. — Posjetite me ponovo ako odlučite da se preselite ovamo, ali bit će bolje da to ne učinite. Vjerojatno je

prekasno. Zbogom.

Nije nam preostalo nego da krenemo. Izašli smo na terasu, i Kerry mu se zahvalila što nas je primio, a on je prilično osorno odgovorio da nema na čemu i snažno zalupio vratima. Silazeći onim drvenim stubištem s terase, Kerry je rekla prilično žestoko,

— Zašto ti moraš biti baš uvijek tako otvoren?

— Išao mi je na živce.

— Mogli smo saznati malo više da si bio obazriviji.

— Mogli smo saznati? Billi i Kerry Wade iz San Francisca?

— Ja sam ga privoljela da razgovara s nama, je li?

— Dobro, to je tvoja zasluga.

— I to malo veća nego tvoja. Kad se samo sjetim kako si nastupio pred gospođom Bloom — rekla je podrugljivo. — Vjerojatno si Garyju Coleclawu i onome umjetniku, Robideauxu, lanuo da si detektiv. Nikakvo čudo da ti ništa nisu htjeli reći.

— Slušaj, nemoj me poučavati kako da radim svoj posao!

— Ja to ne radim. Ja ti samo predlažem...

— Nemoj ni predlagati! Nisam te doveo ovamo da išta predlažeš.

— Znam zašto si me doveo. Žene su dobre samo za jedno, je li tako?

— Ne, nisam to mislio...

— Ti znaš da katkad možeš biti muškarčina, ali nemoj misliti da baš sve znaš.

Ušla je u automobil i zurila u daljinu. Htio sam joj nešto reći, ali nisam mogao naći prave riječi. Imala je pravo, nisam valjano postupio s Penroseom, s Garyjem Coloclawom, Robideauxom, gospođom Bloom, a ni s Kerry. To je bio jedan od onih dana kad ne možete baš svakome udovoljiti. Ljutilo me što sam to morao priznati, nije mi se dalo. Znam da je to sitničavo, a imalo je veze s ponosom, a ne kako ona kaže s »muškarčinom«. Uostalom, nije ovdje istražitelj Kerry, nego ja.

Polu kilometara dalje bila je još jedna doseljenička nastamba, ona obitelji Butterfield. No ja nisam bio raspoložen za još jedan razgovor s ikojim stanovnikom Musket Creeka. Spustio sam se ponovo u dolinu. Kad smo se približili nastambi obitelji Coleclaw, gledao sam postoje li kakvi znakovi da su se Jack Coleclaw i njegova žena vratili, ali nije bilo automobila ni ljudi, pa ni onog lajavog smeđebijelog psa.

Stoga bi bilo besmisleno da se tamo zaustavljamo. Odlučio sam da vozim što dalje od Vododerine Kršne Stražnjice.

U motelu »Sportsman's Rest« čekala me poruka. Malo sam se iznenadio kad sam vidio od koga je. Poruka je bila od gospođe Helen O'Daneil. Telefonirala je oko deset sati i ostavila je telefonski broj i adresu te zamolila da joj se javim telefonom ili svratim u bilo koje vrijeme još istoga poslijepodneva. U poruci nije rekla što želi, a ni kako je doznala gdje sam odsjeo. Mogla je, doduše, dobiti taj podatak od svog muža ili od gospođice Shirley.

Razmišljao sam o tome desetak minuta i odlučio da je osobno posjetim. Želio sam pogledati kakva je to žena, a želio sam i saznati ima li išta istine od onoga što mi je Penny Belson natuknula u vezi s odnosom između nje i Munroea Randalla. O takvim se osjetljivim pitanjima ne može razgovarati telefonski. Telefoni su tupi instrumenti, osobito među strancima.

Adresa koju mi je dala nalazila se u ulici Nebeski vidik, a to je u vrlo otmjenoj četvrti na brežuljcima zapadno od grada. Od recepcionarke sam doznao gdje je to i onda sam se vratio u sobu da to kažem Kerry.

— Nadam se da nećeš i pred njom napraviti budalu od sebe — rekla mi je Kerry.

Uzdahnuo sam, sjeo u automobil i krenuo, osjećajući se vrlo neraspoložen. Trebalo mi je pola sata da nađem ulicu Nebeski vidik i kuću obitelji O'Daniel. Bila je to kuća na dvije razine, ugrađena u stranu brežuljka, a sagrađena od cedrovine i opeke. Prostor ispod natkrivene terase služio je kao garaža. U njoj je bio Porsche limunove boje s tablicom na kojoj je umjesto broja pisalo »BRZI«. S ulice se zbog hrasta i drugih stabala nije mogao vidjeti stražnji dio kuće, ali nije bilo sumnje da su tamo balkoni najmanje na dvije razine, s kojih se pruža veličanstven pogled na grad i planinu Shasta u daljini.

Parkirao sam na neasfaltiranom okretištu u blizini, pješice se vratio do kuće i uspeo se do trijema. Pritisnuo sam zvonce i čekao. Vrata su se brzo otvorila, i ja sam gledao u ženu s fotografije na Frank O'Danielovu radnom stolu. Crna joj je kosa bila uredno počešljana i pričvršćena ukosnicom. Na sebi je imala gornji dio kupaćeg kostima i kratke bijele hlače koje su otkrivale lijepe noge boje pregorjelog maslaca. Dopustila je da je gledam nekoliko sekunda, a vidio sam da

i ona mene gleda. Ona je na mene ostavila bolji dojam nego ja nju, ali ne odviše. Držanje joj je bilo drskije nego što se to moglo vidjeti na fotografiji.

— Da? Izvolite? — napokon je izustila.

Rekao sam joj tko sam. Moje je prezime odmah izazvalo preobrazbu na njoj. Njezina uobraženost začas je nestala, usta su joj se smiješila, podigla je ruku i pogladila se po kosi. Postala je nekako mekša. Ona je htjela da ta promjena nastane polako i neopazice, kako ja ne bih mislio da je to zbog mene. Ali nije bila vješta. Meni se činilo da je do promjene ipak došlo naglo, kao kad zabavljačica na pozornici zamijeni jednu haljinu drugom, između dva otkucaja srca. Gledao sam pred sobom potpuno drukčije izdanje Helen O'Daniel. Sumnjao sam da će mi se drugo izdanje sviđati više od prvoga.

— Oprostite — ispričala se — nisam namjeravala biti prosta... Nisam znala hoćete li najprije telefonirati...

— Vjerojatno je trebalo da prvo telefoniram, ali poruka je glasila da mogu i svratiti

— Dakako. Drago mi je što ste to učinili. Dođite, razgovarat ćemo na terasi.

Povela me kroz labirint neobičnog pokućstva, raznovrsnih ukrasnih drangulija, velikih tropskih biljaka drhtavih listova, koje su se doimale zloguko i ljudožderski. Veći dio toga nalazio se u primaćoj sobi ili u sobi za dnevni boravak, već prema tome kako je zovete. Terasa je bila kako sam i očekivao široka, natkrivena i s pogledom zbog kojog je kuća vrijedila dvadeset tisuća dolara više.

Helen O'Daniel zaustavila se usred sobe i obratila mi se:

— Upravo sam namjeravala spremi sebi džin i tonik. Hoćete li mi se pridružiti?

— Hvala, ne.

— Nešto drugo? Imam otprilike sve.

— Ništa zasad.

— Dobro. Oprostite, samo jednu sekundu.

— Dakako.

Izašla je iz sobe kroz vrata kraj kamina, gegajući se na način na koji je i ušla. To nije bilo pretjerano, ali ipak namjerno. Bez obzira kakvi su joj razlozi, Helen O'Daniel je u tom pogledu bila tako profinjena kao i slonova stražnjica.

Odlučio sam da ne želim stajati sam u sobi kao kakav komad pokućstva. Osim toga najbliža tropska biljka gledala me nekako pohlepno. I tako sam se odmaknuo da razgledam jedan neobičan dlakavi predmet, velik, neobična izgleda, dlakav kao golemi zec kojemu su odsjekli glavu i pretvorili u stolac. Helen O'Daniel je bila u kuhinji. Čuo sam kako zveckala kockama leda. Približio sam se kamenu da pogledam neobične slike. Jedna je bila podnošljiva. Dobro zamišljena, a njezine boje — crvena, plava i crna — premda su se bunile, ipak se nisu sukobljavale. Druga je pak izgledala kao da se netko pobjluvao i to razmazao po platnu pomoću štapa. Zbog ovakvih slika uvijek sam bio radostan što nisam intelektualac pa nisam morao znati ništa o umjetnosti. U jednom kutu slike umjetnik se potpisao. Iz puke radoznalosti da saznam tko je proizveo takvu govornariju, sagnuo sam se da pročitam to ime. Tek tada moja radoznalost prestaje biti dokona. Ime umjetnika bilo je Paul Robideaux.

Gospođa O'Daniel se uto vratila, noseći visoku čašu. Ugledala me pred slikom, žmirnula i stala kao ukopana. Lice joj nije odavalo mnogo, pa čak i onda kad sam rukom pokazao Robideauxovu nakazu i rekao:

— Zgodno djelo. Baš sam mu se divio.

— Da, dobro je, je li?

— Je li to neki mjesni umjetnik?

— Mislim da jest. Kupila sam to na sajmu otprilike prije godinu dana. Hoćemo li izaći na terasu?

Razmišljao sam o tome da ne odustanem od teme i da je izravno upitam pozna li Robideauxa, ali sam zaključio da to ne bi bio dobar pristup. Toga sam dana ionako previše griješio. Slegnuo sam ramenima i rekao:

— Dabome

Ležaljka je bila privučena do balkonske ograde, odakle su se mogle uhvatiti i posljednje zrake sunca na zapadu. Helen O'Daniel je sjela na tu ležaljku. Na vidiku je bio još samo pleteni kineski stolac, uzak i u obliku lepeze, koji se doimao neudobno. I bio je neudoban.

— Dakako, čudite se zašto želim razgovarati s vama — rekla je.
— Sinoć mi je moj muž za večerom spomenuo da vi za osiguravajući zavod vodite istragu u vezi sa smrću jadnoga Munroea i da

razgovarate s ljudima koji su ga poznavali, te da svi moramo surađivati s vama, kako bi se to pitanje što prije riješilo.

Kakva rečenica! Kakva gospođa O'Daniel! Imala je ona valjaniji razlog od ovoga zašto me željela vidjeti. Meni je bilo prilično jasno što bi to moglo biti. Ona sinoć nije večerala sa svojim mužem i nije preko njega saznala za mene. Jučer ju je telefonski podsjetio da ide ravno iz ureda na neko jezero u njihovom kraju te da će vikend provesti na brodu.

— Vi ste poznavali gospodina Randalla prilično dobro, je li?

— Oh, da. Upoznala sam ga kad smo se Frank i ja vjenčali prije sedam godina. Njegova smrt je bila strašan udarac za nas.

— Razumljivo.

— Takav užasan nesretan slučaj — rekla je i spustila glas za nekoliko oktava, tako da joj je grobnički podrhtavao i doimao se poluiskreno kao kad vam pogrebnik izražava sućut. — Ona njegova garaža ... Prava, strašna vatrena zamka. Koliko puta smo mu Frank i ja govorili da je očisti. — Rekao sam nešto neodređeno, pa je ona nastavila — Policija tvrdi da je požar nastao tamo, u garaži. Došlo je do samozapaljenja. Vjerojatno se vaši nalazi podudaraju s tim, je li?

— Dosad se podudaraju, da.

— Dosad? Hoćete reći da je možda požar počeo negdje drugdje u kući?

— Hoću reći da je moguće da požar nije nastao sam od sebe.

Svojski je srknula džina i tonika i osjećala se nelagodno.

— Ne mogu zamisliti što bi onda moglo biti uzrokom tog požara — promrmljala je.

— Možda šibica.

— Šibica? Ne mislite da je požar podmetnut?

— To je moguće. Nisam to još isključio.

— Ali to je smiješno!

— Vaš muž ne misli tako, a ni Martin Treacle.

— Oni ne vjeruju da je požar hotimice podmetnut.

— Priznaju tu mogućnost.

— Ja ne vjerujem u to. To je bio nesretan slučaj. — rekao sam. Ništa nisam govorio, pa je uskoro ona mene upitala: — Sumnjate li vi u one ljude iz Musket Creeka?

— Ja ne sumnjam još ni u koga, gospođu O'Daniel.

— Još ne! — Zastao sam. — Ali to bi mogao biti jedan od njih. Čini mi se da su svi oni imali valjan razlog da mrze Randalla.

— Vjerojatno je tako. Znam vrlo malo o njihovim teškoćama s poduzećem Northern Development. Ja nisam žena koja bi se aktivno zanimala za posao svoga muža.

Gotovo sam joj se nasmiješio. Nije bila vješta lažljivica.

— Znači da ne poznate nijednog stanovnika Musket Creeka?

— Dakako da ne poznam — odgovorila je prebrzo i kad je to shvatila, htjela je to prikriti, ali se zapetljala, rekavši: — Zašto bih ja imala posla s ikim tko živi u onoj zabiti?

— Mnogi ljudi žive u zabitnim mjestima: pisci, tragači za zlatom, doseljenici, umjetnici.

Iskapila je ostatak pića, i ne gledajući me. Vrijeme je da se malo povučem i pristupim joj iz drugog kuta.

— Je li vam muž pričao o prijetećem pismu što ga je primio?

— Da, pričao mi je.

— Čini se da niste zabrinuti zbog toga.

— Zašto bih bila? To je samo neslana šala, kao i oni telefonski pozivi koje smo dobivali lanjske godine. Uvjerena sam da vam je Frank to spomenuo.

Kimnuo sam potvrdno.

— A je li vam rekao i to da ga je jučer Jack Coleclaw napao u vlastitom uredu?

— Da, došlo je do male prepirke, ali nije mi potanje pričao o tome.

— Nije to bila mala prepirka. Da ja nisam bio tamo, vaš bi muž vjerojatno bio ozbiljno povrijeđen.

Pogledala je praznu čašu i činilo mi se da bi je željela dopuniti, ali je ostala sjediti, držeći čašu u ruci. Lice joj ništa nije odavalo. Možda je imala tvrdu ljusku ispod koje su joj se krili osjećaji ili joj je pak bilo posve svejedno u vezi s blagostanjem i sigurnošću njezina muža. Mislio sam da je vjerojatno ovo drugo posrijedi. Po svemu sudeći, jedina osoba za koju je Helen O'Daniel stalo jest Helen O'Daniel.

— Vratimo se na Munroea Randalla — predložio sam. — Čujem da je bio pravi ženskar.

— Što mislite time reći? — rekla je i sva se ukočila.

— Kažu mi da je imao odnose s mnogo žena. Intimne odnose. To je istina, je li?

— Ja... da, vjerojatno jest.

— Poznate li koju od njegovih prijateljica?

— Zapravo ne poznam. Možda sam upoznala jednu ili dvije.

— Kako je s gospođicom Penny Belson?

— Ta kučka! Munroe je mogao biti pametniji.

— Znači, poznate gospođicu Belson?

— Da, poznam je. Zašto? Jeste li već razgovarali s njom?

— Jučer u njezinom salonu.

— O čemu? Što vam je rekla? Ona je lažljivica i smeće. — Rugala se sova sjenici, mislio sam u sebi. — Što je rekla o meni? — zanimalo je Helen O'Daniel

— Ništa posebno. Čujem da ste nekad bili njezina mušterija. Što se dogodilo?

— Odlučila sam da prijeđem u drugi salon, to je sve.

— Zašto? Jeste li imali kakvih neprilika s gospođicom Belson?

— Mislim da se vas to ne tiče.

Opet je došlo vrijeme da se povučem.

— S kojom drugom se Randall redovito sastajao?

— Rekla sam vam da zapravo ne znam.

— Ali vi ste bili njegova prijateljica ...

— Ja nisam zabadala nos u njegov privatni život.

— Vi ste se sastajali s njim društveno, je li? Često?

— Ne vrlo često.

— Jeste li ga vidjeli onoga dana kad je stradao?

— Dakako da nisam — opet je odgovorila prebrzo.

Ne shvaćam smisao svih tih vaših pitanja. Na što smjerate?

— Ni na što. Samo obavljam svoj posao, zapitkujem, tražim odgovore. Pokušavam otkriti ima li tko što da krije?

— Želite li vi to reći da ja nešto krijem?

— A krijete li, gospođo O'Daniel?

Na to moje pitanje malo je problijedjela ispod preplanule kože

— Ne, ne krijem — odgovorila je, ali joj se po očima vidjelo da laže. — Mislim da bi sad bilo najbolje da odete, dodala je hladno i ustala. — Mislim da nemamo što reći jedno drugome.

— Bar zasad.

Ustao sam i ja, a ona se odmah okrenula i povelala me kroz kuću prema izlaznim vratima. Sad se više nije gegala. Hodala je kratkim

otresitim koracima a leđa je držala ravno i ukočeno. Kad je stigla do vrata, naglo ih je otvorila i stala u stranu. Gledala me, a u očima joj je nešto tinjalo. Očekivao sam da će mi reći nešto kao: »Idite i nikad više ne prljajte moj prag!« No kako ja nisam odmah izašao, ona je promrmljala:

— Dakle?

— Vaš muž mi je rekao da će provesti vikend na brodu. Bio bih vlad zahvalan kad biste mi rekli gdje je on.

— Zašto?

— Zato što želim ponovo razgovarati s njim.

— O meni, vjerojatno. — Promatrao sam je bez riječi. — Oh, dobro ... On je na jezeru Shasta, u mjestu Mountain Harbor.

— Je li to grad?

— Ne. To je neka vrsta luke za jezerske brodove, oko petnaest milja odavde. On tamo drži svoj brod.

— Svoj brod?

— Ja ne volim brodove ni vodu. Hoćete li sad, molim vas, otići?

Izašao sam, a ona je zalupila vrata za mnom. Zastao sam načas kraj garaže i još jedanput letimice pogledao Porsche limunove boje s registarskim tablicama na kojima je pisalo »BRZI«. Jedna Randallova susjeda mi je rekla da je vidjela žuti sportski auto malo dalje od Randallove kuće tri sata prije nego što je on zajedno s kućom buknuo i izgorio u plamenu. To nije morao biti Porsche Helen O'Daniel, ali kladio bih se da je bio Munroe Randall, a možda i Paul Robideaux. Tko zna s koliko njih se još spetljala i sad se plaši da ja to saznam. Za udanu ženu Helen O'Daniel je očito bila vrlo okretna.

10

Desetak minula pošto sam stigao u molel »Sportsman's Rest«, pojavio se Martin Treacle. Kad se dovezao, stajao sam pred našom sobom i razgovarao s Kerry. Ona je zacijelo plivala u bazenu, jer je njezin uski bijeli kupaći kostim još bio mokar, ali njezino raspoloženje nije bilo ništa bolje. Kad sam joj rekao da ću se odvesti na jezero Shasta da ponovo razgovaram s Frankom O'Danielom i pozvao je da pođe sa mnom, odbila je, rekavši da će se radije istuširati i čitati nego negdje sjediti i čekati dok ja budem vodio svoje razgovore

Treacle je vozio dvogodišnji Lincoln Continental. Usprkos vrućini, na sebi je imao trodijelno odijelo, i to od neke svijetle tkanine koju nisam prepoznao. Bio je od onih ljudi kojima polazi za rukom da izgledaju hladno i ugodno bez obzira na temperaturu. Neka ih vrag nosi!

Prišao mi je i revnosno se rukovao. Kad sam ga predstavio Kerry, i s njom se rukovao, a na trenutak sam pomislio da će je taj blesavac poljubiti. Napokon ju je pustio i smiješio se s odobravanjem. Njoj se to, činilo se, sviđalo. Njemu se nasmiješila toplije nego meni cijeloga toga dana

— Poslije podne sam se vratio iz grada — rekao je Treacle. — Telefonirao sam gospođici Irwin kući i doznao da ste odsjeli ovdje.

— Mm.

— Kako ide dosad?

— Što?

— Istraga. Mislim da će vaši nalazi biti onakvi kakve smo očekivali?

— Mislite da će biti? — upitah. — Možda i neće.

— Ne razumijem — promrmljao je, mršteći se. — Drugim riječima, vi sumnjate u to da je Munroe umro onako kako se tvrdi?

— Donekle. Je li vam gospođica Irwin rekla što se dogodilo u vašem uredu?

— Oh, da — potvrdio je Treacle. — Da, rekla mi je, ali to nebi moglo imati nikakve veze s Munroeom...

— Coleclaw je počinio jedan nasilnički čin, pa je mogao i drugi.

— Ali o tome nemate dokaza... ili ga možda imate?

— Još nemam.

— On je šašavac, i to je sve — rekao je Treacle. — Vjerojatno je on napisao i ono prijeteće pismo Franku. To ne mora značiti ništa zloslutno

Opet mi je išao na živce. Izvadio sam pismo iz svoje novčarke i gurnuo mu ga pod nos.

— Je li vam išta poznato u vezi s tim? Rukopis, papir, stil, riječi.

Žmirkao je, buljeći u pismo. Kerry se primaknula pa je i ona počela zuriti. Davao sam joj znak, ali se nije obazirala na to.

— Dakle? — upitao sam Treaclea.

— Ne, ništa mi nije poznato. Meni se to čini kao glupa neslana šala. Ne mislite li i vi tako, gospođice Wade?

— Da — složila se ona.

Pih, rekao sam sam sebi i ponovo spremio pismo u novčarku.

— Jeste li već bili u Musket Creeku? — upitao me Treacle.

— Jesam. Bio sam tamo.

— Što ste saznali?

— Ne baš mnogo od onih ljudi s kojima sam razgovarao. Ali onaj požar kod njih bio je podmetnut.

— Podmetnut?

— Tko god je to učinio, poslužio se svijećom. — Otišao sam do svog automobila i otvorio prtljažnik. Pokazao sam mu kamen u obliku šalice s rastopljenim ostatkom svijeće u njemu. — Našao sam to na zgarištu — rekao sam mu

Uzeo je komad krpe iz mog prtljažnika i prihvatio kamen. Pažljivo ga je gledao i brzo rekao:

— Sedra.

— Što?

— Ovo je jedna vrsta vapnenca. Zove se sedra, ili kalcijev bikarbonat. Jedno od mojih zanimanja je i geologija.

— Je li to neobičan kamen?

— Nije za ovaj kraj — odgovorio je i počeo brisati jedan kraj. — Ovaj je fosiliziran. Vidite briofite.

— Što su briofiti? — upitala ga je Kerry.

— To su biljke koje ne cvatu. Uglavnom mahovine.

— Je li ovakva vrsta fosila neobična?

— Zapravo nije. U ovom se kraju često nalazi — rekao je Treacle i noktom počeo kopati po ostatku rastopljene svijeće. — Ovo je

ljubičasta boja, je li?

Kimnuo sam potvrdno.

— Jedna od tamošnjih žena izrađuje ljubičaste svijeće iz hobija. Zove se Ella Bloom.

— Ah, ta! Podsjeća me na vješticu — promrmljao je Treacle.

— I meni. Prijetila mi je dvocijevkom kad sam pokušao razgovarati s njom.

— Pa što ste onda učinili?

— A što biste vi učinili da se netko počni razmahivati puškom?

— Pa ... pobjegao bih.

— Dabome.

Uzeo sam mu kamen, stavio ga ponovo u prtljažnik i zaključao ga. Kerry se hladila rukom kao lepezom. Bilo je već blizu pet sati poslije podne, ali vrućina još nije popuštala. Treacle je to zapazio, pa je rukom mahnuo prema baru odmah do motela i rekao:

— Zašto ne bismo otišli nešto popiti? Tamo je svježe.

— To je dobar prijedlog — rekla je Kerry. — Baš bih mogla nešto popiti.

— Ovako odjevena ne možeš na javno mjesto — opomenuo sam je.

— Što ne valja s mojom odjećom?

— Kupaći kostim...

— Pa imam i ogrtač za plažu, koji ću zakopčati do brade pa neću sablažnjavati ni tebe niti ikoga drugoga.

— Nisam to htio reći... Slušaj, mislio sam da ćeš se istuširati i čitati knjigu.

— Sad bih radije nešto popila. To jest, ako ti nemaš ništa protiv toga.

Imao sam. Želio sam pitati Treaclea neka osobna pitanja o Randalu i Helen O'Daniel, ali to nisam htio pred Kerry. No da sam joj rekao da nas ostavi nasamu, platio bih to poslije. Nisam još dovoljno okorio, nisam prava muškarčina, usprkos njezinim optužbama. Uzdahnuo sam i popustio. Toga sam dana dovoljno uzdisao. I tako smo svi troje otišli u bar.

Unutra je uređaj za klimatizaciju radio svom snagom, pa je bilo svježe i ugodno. Sjeli smo u odjeljak, dalje od pet-šest drugih gostiju. Došla je konobarica po našu narudžbu. Bila je Kineskinja i

neodređeno me podsjećala na Jeanne Emerson, a to me opet podsjetilo na onu noć kad je Jeanne došla u moj stan i na ono što se tada dogodilo. Osjećao sam se nelagodno od tih uspomena. Nisam se usudio pogledati Kerry, jer sam se bojao da će ona vidjeti nešto u mom izražaju.

Stoga sam svu pažnju posvetio Treaclu i počeo mu pričati o događajima u Musket Creeku. Kad sam završio, mahao je glavom i ponovo izjavio kako su tamo svi ljudi, ali je zbog mene to поблиže objasnio, rekavši da usprkos svemu oni ipak nisu opasni.

— Nisu? — začudio sam se. — A što je s Jackom Coleclawom?

— Pa, svatko se može zaboraviti, znate. A Frank... Zašutio je, jer je konobarica donijela piće, i to pivo za mene i Kerry, a za njega koktel. — Frank — nastavio je čim je konobarica otišla — nije najtaktičniji čovjek na svijetu

— On izaziva neprilike, hoćete reći.

— Ne, nego je katkad suviše otvoren. Pokušavao sam ga upozoriti na to da bude pažljiviji kad ima posla s luđacima, ali on se zaboravlja.

Zaustio sam, ali prije nego što sam išta stigao reći, umiješala se Kerry, i to prilično ljutitim tonom:

— Zašto morate neprestano upotrebljavati riječ luđaci kad govorite o tim ljudima?

— Pa... ovaj... — žmirkao je Treacle.

— Oni nisu baš takvi luđaci. Žele samo da ih puste na miru — govorila je, dok sam joj ja slao znakove upozorenja, ali se ona nije obazirala na njih. — Gospodine Treacle, smijem li vas upitati jedno iskreno pitanje?

— Dakako.

— Zar je vama ili vašem ortaku posve svejedno što će se dogoditi tim jadnim ljudima?

Najradije bih bio posegnuo rukom preko stola i stisnuo je za grlo. Tako se ne razgovara s ljudima od kojih se nastoji dobiti obavještenja i s kojima se želi surađivati. Ja nisam tako razgovarao, jer da jesam, već bih odavno bio nezaposlen.

— Dabome da nas zanima, gospođice Wade — rekao je Treacle. Nitko od nas nema kameno srce, a ni Munroe ga nije imao — dodao

je nimalo ljutito, a ni iznenađeno, jer je takvo pitanje više puta prije čuo.

— Pa kako onda možete doći u Musket Creek i ljudima oteti zemlju?

— Mi njima ne otimamo zemlju — objašnjavao je Treacle strpljivo — Ta njihove će čestice biti vrednije kad obnovimo rudarsko naselje iz vremena zlatne groznice i predamo ga javnosti.

— Drugim riječima, pretvorit ćete to mjesto u turističku zamku.

— To nije istina. Naši planovi zahtijevaju pažljivu, autentičnu obnovu. Mi smo vrlo zainteresirani za poboljšanje i obnovu povijesnih spomenika.

Nastavili su tako razglabati, pri čemu je Kerry postavljala izazovna pitanja, a Treacle je trgovačkom retorikom branio sebe i svoje stavove. Ja sam pijuckao pivo i razmišljao o tome kako bi bilo najbolje da ih oboje odvedem natrag u »Sportsman's Rest« i bacim ih u bazen.

Čekao sam da Kerry popije pivo. To nije trajalo dugo, jer je bila žedna. I kad joj je čaša bila prazna, ispričala se, i to više Treacleu nego meni, ustala i brzo otišla. Taj dio obreda nikad ne zataji. Pivo prolazi ravno kroz nju. Kad popije i najmanju količinu, odmah traži zahod.

Čim se udaljila od nas toliko da nas nije mogla čuti, rekao sam Treacleu.

— Danas sam čuo neke glasine. Možda biste mi vi mogli reći ima li što vrijedno u njima.

— Glasine?

— Čujem da je Randall bio ženskar. Prema jednoj glasini, nije se skanjivao da se poigra i sa ženama svojih prijatelja

Treacle se iznenadio. Otvorio je usta, ponovo ih zatvorio. Nakon pet sekunda je rekao:

— Munroe i Helen O'Daniel?

— Aha.

— Tko vam je to rekao?

— Žena koja se zove Penny Belson. Je li to istina?

— Ne znam. Bogamu, kako bih ja to znao!

— Randall se nije hvalisao svojim ženama?

— Nije.

- I s vama nije razgovarao o njima?
- Pa, katkad, ali nikad ništa nije rekao za Helen.
- Što je s njom? Mislite li da je Helen simpatična, vjerna žena ili nešto drugo?

Oklijevao je. Jednom rukom je pretraživao džep i napokon izvadio cigaru. Počeo ju je odmotavati, ali onda se sjetio da nisam posebno naklonjen dimu cigare. Nervozno me pogledao i spremio cigaru.

- Niste mi odgovorili na pitanje, gospodine Treacle.
- Pa... mislim da sam čuo priče o Helen.
- Kakve priče? O tome da se zabavlja?
- Da.
- S nekim koga vi poznate?
- Ne. Bar mislim da je tako.
- Mislite li da O'Daniel zna što se događa?

Treacle je nerado kimnuo a onda je izjavio:

- Sam mi je pričao o tome
- To me malo iznenadilo.
- On vam je pričao da njegova žena viđa druge muškarce? Zašto je to učinio?
  - Jedne smo noći pili u seoskom klubu. Bilo je to prije nekoliko mjeseci. Obojica smo previše popili. Ne znam, jednostavno je počeo pričati o tome.
  - Je li bio uzrujan, ljutit?
  - Nije. Držao se sasvim prirodno. Čini se da mu nije bilo mnogo stalo. Rekao mi je da to već dugo traje.
  - I on se s tim pomirio? Zašto ne zatraži rastavu?
  - Ne može to sebi priuštiti. Morao bi dati Helen pola svega što ima. To bi značilo sve likvidirati, prodati kuću i brod... On to jednostavno ne želi.
  - Dobro, to je s njegovog stajališta. A kako je s njezinoga? Zašto ona ne zatraži rastavu i ne uzme pola svega što on ima?
  - Ne znam.
  - Što mislite o njoj? Što mislite kakva je, ona osoba?
  - Ja je zapravo ne poznam vrlo dobro — odgovorio je. — Mi nismo prijatelji.
  - Je li vam se ikad počela udvarati?
  - Zaboga, nije!

— Što biste poduzeli da vam se počela ubacivati?

— Odbio bih je, dakako — rekao je pomalo uvrijeđeno' — Munroe je možda igrao takve igre, ali ja ne.

— Pretpostavimo da se Randall igrao tako. I recimo, da je O'Daniel to saznao. Što mislite, kako bi on reagirao?

Najprije je mahnuo glavom, a zatim rekao:

— Ne mogu reći.

— Kako su se slagali? Jesu li njih dvojica bili prijatelji?

— Dakako, da su bili.

— Nije bilo trvenja ili nešto slično u posljednje vrijeme?

— Nije, koliko je meni poznalo — odgovorio je Treacle i namrštio se. — Ne mislite li valjda da je Frank imao veze s Munroeovom smrću? Ako to mislite...

Nije završio rečenicu, pa nisam morao odgovarati na pitanje, jer se Kerry vratila iz zahoda. Ponovo je sjela. Popio sam pivo do kraja i rekao:

— Sad je na meni red da se ispričam. Imam posla.

— Odlazite? — upitao me Treacle.

— Da. Javit ću se poslije. Vi se namjeravate zadržati u Reddingu, je li?

— Svakako.

Kerry je sad pogledala mene i upitala:

— Kamo ćeš ti sad?

— Već sam ti prije rekao! Idem do jezera Shasta radi još jednog razgovora s Frankom O'Danielom. Možeš i ti doći ako želiš.

— Ne. Radije bih još jedno pivo

— Kako god hoćeš — promrmljao sam i ustao. — Vratit ću se za nekoliko sati. Tad ćemo večerati.

Nije rekla ništa na to. Za nju više nisam bio tamo. Po izražaju lica moglo se zaključiti da joj je svejedno kad ću se vratiti.

Sumrak se spuštao kad sam prelazio most preko Turntable Bayana na južnom kraju jezera. Sunce je zašlo za vrhove planinskog lanca uz pacifičku obalu, pa je nebo ondje bilo tamno, crveno poput starog vina. S jedne i druge strane mosta nalazilo se mnoštvo brodova i pošumljenih otočića, a voda, glatka kao staklo, odražavala je umiruće dnevno svjetlo.

Vozio sam se autocestom broj pet. Na karti jezero Shasla izgleda kao koščata šaka sa pet prstiju raširenih u smjeru sjevera. Brežuljci i šuma zaklanjaju ga od pogleda s autoceste. Oni također zaklanjaju i branu Shasta, zbog koje jezero i postoji. Jezero Shasta je najveće umjetno jezero u državi koje ima toliko milja dugu obalu koliko ima dana u godini. Vožnja čamcima, skijanje na vodi i ribolov glavne su atrakcije na jezeru. Lovi se grgeč, pastrva i ne treba se mnogo mučiti za tu povlasticu. Već od pomisli na pastrvu spravljenju na maslacu počele su mi rasti zazubice. Samo da završim ovu istragu pa da se s ribičkim priborom sakrijem u jedan od krakova toga jezera!

Mountain Harbor nije bilo teško pronaći. S autoceste se odvajao odvojak kojim se dolazilo do tog mjesta.

Uska cesta 5 oštrim zavojima pokraj kamenih litica, kroz borovu šumu ravno do jezera. Nije to bilo neko posebno mjesto. Luka je bila mala, sa dvije strane zaštićena visokim golim brdima. Drveće je raslo do same vode s druge dvije strane, dajući tomu mjestu ugođaj samoće. Kombinacija kavane, prodavaonice mješovite robe i službe za brodove nalazila se s desne strane ceste, s nekoliko drvenih koliba među borovima otraga. S prednje strane bile su rampe za spuštanje brodova, a pokraj njih dva reda drvenih pristaništa, do kojih se dolazilo nogostupom od debelih dasaka. Bilo je privezano možda desetak brodova, četvrtina ili petina broja koji tu može stati ljeti za vrijeme sezone. Neka od tih plovila bili su sasvim mali čamci, ali bilo je tu i brodova na kojima se moglo stanovati. Takvi su bili zapravo najomiljeniji na jezeru jer ste u njima imali sve blagodati maloga kućanstva.

Parkirao sam auto iza kavane. Bilo je svježije na tom mjestu, bez vjetra zbog obližnjih brežuljaka i stabala. U tom je trenutku nebo bilo tamnožuto, a to je bilo nekoliko minuta prije nego što će se spustiti noć. Sjene su prijanjale za stabla i udaljene rubove luke. U zgradi u

kojoj je bila kavana bila su upaljena svjetla, a i svjetiljke na žici iznad pristaništa bacale su blijedo svjetlo na brodiće i jezero. Nije bilo mnogo ljudi. Vidio sam dva para na stražnjoj palubi jednog broda za stanovanje. Pili su iz dubokih čaša, razgovarali pripitim glasovima i promatrali kako se spušta noć. Zaobišao sam rampe i nogostupom pošao prema brodu sa četvoro ljudi. Nitko me nije opazio sve dok nisam došao gotovo do njih. Tad su me pogledali s blagim negodovanjem, kao da sam im prekinuo neki važan razgovor.

— Tražim Franka O'Daniela — rekoh. — Znete li slučajno koji je njegov brod?

— Na kraju pristaništa — odgovorio je jedan muškarac. — Brod »Kokanee«.

— Na kojem kraju?

Pokazao mi je prema jezeru rukom u kojoj je držao čašu. Led je zveckao u njoj, i taj se zvuk pronosio tišinom koja je tu vladala. Bila je to takva noć.

— Znete li je li on na brodu?

— Nismo ga vidjeli.

— Ja sam ga vidjela — rekla je jedna žena. — Prije sat vremena u prodavaonici. Kupovao je bocu.

— Kladam se da si vidjela i koju je vrstu pića kupio Peg.

— Viski »Dewar's« s bijelom naljepnicom. Malu bocu.

Svi su mislili da je to vrlo smiješno. Njihov je smijeh odzvanjao među sjenama koje su se duljile i odjekivao sve dok nije zamro

— Vratio se u svoj brod — rekla mi je žena koja se zvala Peg. — Bar mislim da se vratio.

— Hvala.

— Nema na čemu — odgovorila je i podigla čašu. — Sretna nova godina!

Ponovo su prasnuli u smijeh, a ja sam zaobišao njihov brod i prešao na drugi nogostup. Na kraju je bio privezan samo jedan brod, koji je bio veći od ostalih na pristaništu. Zbog oblika obalnog tla, ovaj je brod bio bliže stablima i kamenom poluotočiću koji je označavao sjeverni kraj luke. Visoki borovi na stijenama bacali su debele sjene preko broda. Prišao sam brodu i škiljio prema okomito odsječenoj krmu da pročitam ime. »Kokanee. Stajao sam neko vrijeme i gledao brod. Osim veličine, nije se mnogo razlikovao od drugih brodova

uređenih za stanovanje. Četvrtast, s velikim prozorima. Gornji drveni dijelovi bili su oličeni bijelo, a samo neki dijelovi tamnom bojom, vjerojatno smeđom. Trup je također bio taman. Ograđena paluba gore, sprijeda i straga. Doimao se kao mala pokretna kuća na pontonima.

Svi su prozori bili mračni. I brod je bio miran, mrtvo miran u posve mirnoj vodi. Nigdje se ništa nije čulo, osim polupijanog smijeha ljudi na onom drugom brodu

Možda je na kraju krajeva ipak nekamo otišao, pomislio sam. Prišao sam sasvim blizu stražnje ograde i zazvao:

— Halo, Kokanee! Gospodine O'Daniele, jeste li na brodu?

Nije bilo odgovora. Zvao sam ponovo i rekao tko zove. I opet nije bilo odgovora. Pa, dobro, ako nije sad ovdje, bit će poslije. Možda je otišao nekamo da večera na brzinu, pa će se uskoro vratiti. Imam vremena i budući da nemam što drugo pametnije raditi, pričekat ću ga. Bila je lijepa noć i lijepo mjesto za čekanje.

Uspeo sam se na brod i krenuo prema stražnjem dijelu, jer sam tamo vidio razmještene ležaljke. Ali nisam ni došao do njih, jer sam iznenada osjetio miris, poznati kiselkasti miris miris benzina.

Nešto me natjeralo da ponovo zazovem O Daniela. Opet tišina. Nijednog zvuka na brodu, pa čak ni škripanje zglobova užadi kojom je brod bio privezan. Površina jezera bila je kao ploča crnog stakla poprskana tu i tamo mjesečinom koja se prosipala između krošnja stabala.

Išao sam dalje prema stražnjem dijelu palube. Miris je tamo bio još jači. Tako prodoran miris benzina ne bi se smio osjetiti na usidrenu brodu.

Kroz mene je prostrujila neka zla slutnja, mišići su mi se napeli, a u meni se stvarao osjećaj nelagodnosti. Brodski motori na benzinski pogon i generatori mogu biti pogibeljni. S njima morate oprezno baratati. Nisam znao mnogo o brodovima ali toliko sam znao.

Gdje je, dovraga, O'Daniel?

Kolebao sam se. Jedan moj dio htio je ući unutar da ga tamo potraži, a drugi je htio otići s tog broda što prije, što dalje od benzinskih para. Zakoraknuo sam još nekoliko koraka, a zapravo nisam odlučio ni jedno ni drugo.

Iznenada je iz kabine do mene počela dopirati prigušena zvonjava. Kosa mi se nakostrušila. Zvonjenje se nastavilo, uporno i prigušeno. Nisam mogao zaključiti što bi to moglo biti. Je li netko unutra ili nije?

— Hej! Ima li koga unutra?

I opet nisam dobio odgovor. Čulo se samo ono uporno zvonjenje. U meni je sad osjećaj nelagodnosti postao vrlo jak, kao i želja da siđem s broda. U svijesti su mi se brkale misli o benzinu koji negdje curi u brodske utrobe, o pogibelnim benzinskim parama što se stvaraju i o električnoj iskri običnog električnog prekidača. Počeo sam trčati prema ogradi kako bih skočio na nogostup.

Najednom sam čuo zvuk kao kad se otvori boca, a zatim dosta slab produženi šum. Blijesak zasljepljujućeg svjetla, gromoglasni tresak... užas... trenutak pomračenja ... i ja u vodi. Crna, žarka narančasta voda puna plutajućih predmeta. Mlataram u vodi, povraća mi se, gušim se od hladne vode u ustima i grlu. Tutnji mi u tišima. Svjetlo i vrućina udaraju u mene. Potonuo sam, borim se da izađem na površinu, a onda me ošamućenost napustila i glava mi se razbistrila, pa sam mogao ponovo razmišljati. Okrenuo sam se u vodi i licem se našao pred vrućinom i blijeskom.

"Kokanee« je bio u plamenu, koji se poput drhtavih ruku dizao prema crnom nebu. Ljudi su trčali po obali i po plutajućim nogostupima. Vikali su, ali daleko, kao da dovikuju kroza zid. Spoznaja bola probila mi se do svijesti. Bol od opekline, dakle moje lice i moje ruke su pune opekline. Ljudi su stajali na plutajućim nogostupima kao sjene nasuprot žarkoj vatri. Jedan među njima mahao je rukama i izdavao naredbe ostalima. Dvojica ili trojica pružala su duge metalne osti u mom smjeru. Počeo sam plivati. Boljelo me, bio sam prestrašen, ali sam se pokretao. Nisam pretrpio tolike opekline da ne bih mogao sasvim dobro plivati.

Krhotine su izranjale svuda oko mene. Probijao sam se između njih prema ostima. Nešto me udarilo u obraz, nešto gipko, a kad sam vidio što je, zamalo sam povratio. Bila je to nečija otkinuta ruka.

12

Počeli su me obasipati pitanjima čim su me izvukli iz vode. »Što se dogodilo? Jeste li dobro? Gdje je Frank O'Daniel? Je li eksplodirao rezervoar s gorivom? Je li još tko bio na brodu?« Blebetanje, blebetanje koje se dizalo i spuštalo kao i vatra. Lica su im bila kao nadnaravne maske svjetla i sjene, kao sudionici u nekom poganskom obredu. Stresao sam glavom i odgurnuo njihove ruke.

— Pozovite šerifa! — izrekao sam te riječi rastrgano, kao da se nešto razbilo u meni. — Netko je ubijen.

Opet pitanja »Tko je ubijen? Je li Frank? Zaboga, mislila sam da vidim nečiju ruku kako pluta...«

— Pozovite šerifa! Zovite šerifa!

— Već je pozvan, gospodine! — netko mi je rekao, a kad sam ga pogledao, vidio sam da je to onaj što je izdavao naređenja drugima — Moja se žena pobrinula za to. Oni već dolaze ovamo.

— Dobro — promrmljao sam i prošao pokraj njega da bih bio dalje od svih njih.

Istina, mogao sam hodati, ali koljena su mi klecala, i zato sam koračao oprezno kao pijanac koji pokušava hodati u ravnoj liniji. Pri svjetlu požara mogao sam vidjeti da mi je odijelo spaljeno i nakvašeno i da visi na meni kao trake oguljene kože. Lice me peklo, a i šake i ruke. Ali to nije bila nepodnošljiva bol. Popipao sam se po obrazu. Bio je vruć i mokar i boli me, ali na njemu nisam imao otvorenu ranu. Sretan sam. Uistinu sam sretan. Ona je ruka mogla biti i moja.

U blizini je bio usidren manji čamac, vjerojatno s vanjskim motorom. Bio je pokriven zaštitnim voštanim platnom. Sjeo sam na dasku po kojoj se ulazilo u čamac i pogledao »Kokanee.« Nije mnogo ostalo od njega. Nagnuo se na stranu i kroz otvor što ga je napravila eksplozija suklijao je plamen. Muškarci su kantama grabili vodu i polijevali brod da se vatra ne bi proširila na druge brodove. Među njima je bio i onaj čija je žena pozvala šerifa i koji je naređivao dok sam ja bio još u vodi. Nitko drugi nije imao što raditi. Niste se mogli ni nadati da će ovakvu vatru ugaziti vatrogasna brigada opremljena kantama.

Taj je zapovjednik došao do mene, a onaj što je uživao pice na svom brodu kad sam došao, išao mu je za petama.

— Bilo bi najbolje — rekao je — da dođete u moju kabinu, svučete tu mokru odjeću, pa da vam stavimo nešto na opekline. Pozvat ću vam liječnika — dodao je mirno, kao da je za njega nešto najobičnije da brodovi lete u zrak i ljudi pogibaju.

— Tko ste vi?

— Tom Decker. Ja sam vlasnik ovih objekata ovdje.

— Kako se tako nešto moglo dogoditi? Kako, đovraga, može brod samo tako eksplodirati? — upitao je njegov pratilac.

— Da išta znaš o brodovima. Lese — rekao mu je Decker blago — ne bi to sad morao pitati.

— Kakva je to glupa šala? Ja znam mnogo o brodovima.

— Dabome da znaš — promrmljao je Decker i obratio se meni: — Ako mislite da ne možete sami...

— Sve je u redu. Nisam jako povrijeđen.

— Ali nešto moramo učiniti s tim vašim ranama — rekao je. — Pođite sa mnom.

Ustao sam i još jedanput pogledao »Kokanee«. Bivalo ga je sve manje i za nekoliko idućih minuta izgorjet će sve do razine vode. Šerifovi ljudi će morati roniti i izvući ono što ostane od O'Danielova tijela, ako je ono bila njegova ruka što je plivala u crnoj vodi.

Pošao sam s Deckerom, a onog drugog čovjeka, Lesa, ostavio sam da sam odgonetne uzrok eksplozije. Dekerova koliba bila je jedna od onih drvenih zgrada iza kavane i prodavaonice mješovitom robom. Vitka, crnokosa žena čekala nas je na pragu. Predstavio mi ju je kao svoju ženu Mary ili Marie. Uveli su me u kuhinju i dok je Decker otišao po ručnike i stari kupaonski ogrtač, dotle mi je ona pregledala lice i ruke. Kad je on došao, ona se povukla, i ja sam iskoristio tu priliku da svučem svoju mokru odjeću, da se obrišem i zaogrnem kupaonskim ogrtačem.

— Čini se da su vam ove rane površinske — rekao je Decker — ali svejedno ću vam pozvati liječnika.

— Zašto?

— Nikad ne možete biti posve sigurni u pogledu opekline. U životu sam vidio mnogo takvih slučajeva pa znam da opekline mora odmah pregledati liječnik.

Promotrio sam ga malo. Bilo mu je oko četrdeset pet godina, mršav, preplanuo, duga, tužna lica i očiju koje su govorele da su se već

odavno prestale uzbuđivati zbog raznih događaja. Oči koje su poznavale bol. Vidio sam takve oči i prije.

— Vi ste bivši vojnik? — upitao sam ga. — Vijetnam?

— Da. To odaje moj izgled, je li?

— Da.

— I vi izgledate tako — primijeti on. — Policajac?

— Privatni istražitelj. Došao sam da za osiguravajući zavod istražim uzroke smrti O'Danielova ortaka. Upitno je podigao obrve.

— Je li O'Daniel bio na brodu »Kokanee« kad je eksplodirao?

— Netko je bio. Najvjerojatnije on.

— Čitao sam o požaru u kojem je stradao Randall. O'Daniel je i sam pričao o tome. A sad ovo. Slučajnost?

Nisam ništa rekao. Razmišljao sam. Dva smrtonosna »nesretna slučaja« u kojima požar igra glavnu ulogu. Dva ortaka umiru u roku od tjedan dana. Slučajnost? Ni iz daleka, dovraga, to nije vjerojatno.

Vratila se Deckerova žena s tubom nekakve crvenkaste masti i počela me mazati po licu i pocrvenjeloj površini ruku i šaka. Kako je ona mazala, tako je bol na tim mjestima istoga trenutka nestajala. Decker je otišao telefonirati, vjerojatno pozvati liječnika kojega je bio spomenuo. Kroz prozor kolibe mogao sam vidjeti da je požar na brodu već pomalo jenjao. Narančasta mrlja počela je nestajati u noći. Kad nam se Decker pridružio, rekao je:

— Doktor će stići za petnaestak minuta. Želite li što reći o tome što se tamo dogodilo?

— Ne znam točno što se dogodilo. Možda to vi meni možete objasniti.

Ispričao sam kako se sve dogodilo: miris benzina, zvonjava, zvuk otvaranja boce, produženi šum i iznenadna eksplozija koja je nastala gotovo odmah.

Mrštio se kad sam ja završio priču.

— Nema smisla. Ta zvonjava, je li to mogao biti telefon? O'Daniel je imao telefon na baterijski pogon.

— Ne — rekao sam. — Nije to bio takav zvuk. Bio je to postojan, neprekidan zvuk.

Mahao je glavom.

— Ne mogu se sjetiti ničega što bi on radio i što bi to moglo objasniti. Niti mogu objasniti benzinske pare. Taj je čovjek imao

dosta mana, ali bio je dobar mornar. Poznavao je brodove.

— Je li mnogo pio? — upitao sam. — Netko mi je rekao da je O'Daniel večeras kupio bocu viskija.

— Pa, pio je više nego drugi.

— Jeste li mu vi prodali tu bocu?

— Da. Popio je nekoliko čašica, ali nije bio pijan

— To je bilo otprilike sat vremena prije eksplozije.

— Otprilike tako.

— Kakav je dojam ostavio na vas? Kakvo mu je bilo raspoloženje.

— Vedro. Meni se činio prilično normalan.

— Je li bio sam kad je došao?

— Jest.

— I sam je danas bio na brodu?

— Koliko je meni poznato... — pogledao je ženu.

— Marie?

— Nisam ga vidjela ni sa kim.

— Je li imao kakve posjetioce ovog vikenda? — upitao sam.

— Nikoga nisam vidjela — odgovorila je ona, a i Decker je mahnuo glavom. — Ali mi ne obraćamo mnogo pažnje na naše goste, sve dotle dok oni ne uznemiruju druge.

— Je li ikad dolazio ovamo s nekim?

— Nekad je ovamo dovodio ženu, ali to već odavno nije učinio.

— Pijan ili trijezan — primijetio je Decker — mene čudi da nije namirisao benzin i nešto poduzeo.

— I mene to čudi — rekoh. — A u pogledu eksplozije... da li se one često događaju?

— Događaju se, ali obično ne na brodovima kakav je bio »Kokanee«. — Ušutio je i zamislio se. — Ipak, nije trebalo da onako zagrmi. Nije trebalo ni da onako gori.

— Što hoćete time reći?

— To je bila prokleta jaka eksplozija — odgovorio je. — Normalno ne bi trebalo biti toliko benzina ili drugih zapaljivih tvari da bi nastala eksplozija takve jačine ili pak da gori onako jako i brzo.

— Razumijem.

— Možda je O'Daniel uskladištio zapaljivih tvari zbog nekih svojih razloga — nastavio je Decker. — Ljudi katkad nisu baš pametni. No ipak mislim da je to manje vjerojatno.

Pogledali smo se, a onda sam rekao:

— Pretpostavimo da to nije bio nesretan slučaj. Možete li povezati činjenice u neko objašnjenje?

— Dabome, ako je posrijedi samoubojstvo. Ali to je ipak vraški način da uništiš sam sebe. No zašto bi on htio da i vi stradate s njim?

— Ne mogu se sjetiti baš nikakva razloga — odgovorio sam. — A što ako posrijedi nije samoubojstvo? A što ako je to ubojstvo?

Decker je raširio ruke.

— Djelomično to mogu povezati, ali ne sve. Možda sam prespor, no ne shvaćam kako bi to moglo biti ubojstvo.

— Zacijelo sam i ja spor. Ni ja to ne shvaćam.

Uskoro su stigla dva puna automobila šerifovih pomoćnika i jedan debeli, natmureni istražitelj u građanskom odijelu po imenu Telford. Stigao je i liječnik kojega je pozvao Decker. Telford me ispitivao dok me doktor pregledavao, a šerifovi su pomoćnici krstarili naokolo. Obradom mog izvještaja o događajima nisu se dobili nikakvi novi uvidi, a ništa se nije dobilo ni ispitivanjem ostalih gostiju u Mountain Harboru. Nitko nije vidio ni čuo ništa sumnjivo prije eksplozije i nitko nije imao druge obavijesti koje bi mogle objasniti što se zapravo dogodilo.

Liječnik je potvrdio Deckerovo i moje mišljenje da su mi opekline površinske i zaključio da je ona ružičasta tvar kojom me gospođa Decker namazala sav lijek koji mi je potreban. Telford je pak zaključio da su moje raskvašene iskaznice prave i da ja očito nisam imao nekih mračnih motiva, pa sam stoga slobodan. Pozvao me da dođem sutradan u njegov ured u Reddingu i potpišem službenu izjavu. Nakon toga se oprostio od nas.

Nije više bilo nikakva razloga da dulje ostanem tamo. Ono što je ostalo od Franka O'Daniela neće izvaditi iz broda još neko vrijeme, čak možda ni do sutra, a i nisam imao posebnu želju da to gledam. Posudio sam od Deckera stare hlače i košulju, zahvalio njemu i ženi, smotao svoje stvari i otišao.

Kad sam ušao u sobu koju sam dijelio s Kerry u motelu »Sportman's Rest«, bilo je već poslije deset sati. Ležala je na krevetu i čitala roman od nekog Mullera. Letimice me pogledala a onda se zaprepastila, bacila knjigu i skočila s kreveta.

— Zaboga, što ti se dogodilo? — upitala me napola zabrinuto, napola prestrašeno, zbog čega sam se opet osjetio voljenim.

Isripovijedao sam joj što mi se dogodilo. Nije joj se to svidjelo. Smirila se nakon nekog vremena i zagrlila me. To mi je godilo, jer je između ostalog značilo da se više ne ljuti i da ćemo se lijepo slagati, bar neko vrijeme.

Mazili smo se nekoliko minuta. A onda se ona odmaknula od mene i kritički me pogledala. Oko kutova usana titrao joj je smiješak.

— Dakle, večeras je bar nešto ispalo dobro — rekla je.

— Da? A što to?

— Idi i pogledaj se u zrcalo!

Otišao sam u kupaonicu i pogledao se u zrcalo. Lice mi je bilo šareno i crveno kao kuhani jastog, masno od ružičaste pomasti kojom me namazala gospođa Decker, a gornja usna mi je bila više-manje gola.

— Vidiš? — rekla mi je Kerry s praga. — Eksplozija je učinila ono za čim sam ja čeznula već tjednima. Spalila ti je one glupe brkove!

13

Frank O'Daniel je bio osoba koja je poginula u eksploziji na brodu. Tu sam obavijest primio u subotu ujutro kad sam otišao u šerifov ured u Reddingu da održim obećanje koje sam dao Telfordu. O'Daniel je bio jedina žrtva. Našli su njegove spaljene posmrtno ostatke u kabini broda »Kokanee« i njegovu otkinutu ruku u jezeru među ostalim krhotinama. Izvršena je obdukcija, ali se nije moglo utvrditi je li posrijedi bila kakva prljava igra.

— Ne znam kako mrtvozornik može podnijeti svoj posao — čudio se Telford i mahao glavom te se podrignuo. — Zacijelo je to bilo kao obdukcija prepečenog odreska.

Lijepa usporedba, mislio sam u sebi. No, što sam mogao.

— Da, vjerojatno. Jeste li već obavijestili gospođu O'Daniel?

— Vratio sam se od nje prije nekoliko minuta

— Kako je primila vijest?

— Na način kako to žene obično primaju. Malo je plakala, i znaš već kako ...

— Kao da joj je on bio jedina ljubav u životu, ha? Kao da ne može podnijeti samu pomisao da živi bez njega?

— Više-manje — promrmljao je Telford i tad se namrštio. — Na što ti to smjeraš?

— Nisu imali dobar odnos — odgovorio sam i ispričovijedao mu sve što sam saznao o Helen O'Daniel i o drugim svojim sumnjama, te o njezinom ljubavnom odnosu s Munroeom Randallom, a možda i s Paulom Robideauxom.

Telford se zamislio. Opet se podrignuo i snuždeno rekao:

— Žena mi je za doručak spravila španjolski omlet s ljutim umakom! — Odmotao je tabletu protiv žgaravice i, pošto ju je ubacio u usta i počeo žvakati, nastavio je:

— Znači, ti smatraš da ono što se dogodilo u Mountain Harboru nije bio nesretan slučaj?

— Recimo samo to da sam sumnjičav. Kako se to vama čini?

— Sumnjivo — odgovorio je — ali ne dovoljno da bih se uzbuđivao. Još ne. Nikakvi dokazi ne upućuju na to da nije nesretan slučaj. A kako bi i moglo biti išta osim nesretni slučaj?

— Ali vi još radite na tome?

— Oh, mi smo ustrajni tipovi ovdje u provinciji — rekao je bez pakosti. — Nismo pametni, ali kad nešto zagrizemo. ne ispuštamo tako lako.

— Ja sam isto takav — rekao sam ne trepnuvši okom. — To je zapravo dobra osobina za svakog pravog istražitelja.

To je bilo ono pravo što je trebalo reći za promjenu. Možda će ovo biti bolji dan od prethodnoga, samo ako budem pazio da ne lanem nešto nepromišljeno. Iz Telforda se oteo neki zvuk koji je bio napola roktanje, napola podrigivanje.

— Da, tako je. Ja sam u vezi s Hankom Battersom iz policije. On smatra, baš kao ti i ja, da je sumnjivo kad dva ortaka pogibaju nesretnim slučajem u roku od tjedan dana. Ali također drži da nema dokaza o prljavoj igri u slučaju Munroea Randalla. To i ti znaš. Sve dok se ne iskopa neki dokaz, za ovaj ili onaj slučaj, nema razloga da se itko od nas uzbuđuje. Slažeš li se?

— Slažem. Ali ja bih volio još malo čeprkati na svoju ruku, ako nemate ništa protiv.

— Zašto bih imao protiv? Ti si na dobrom glasu. Sinoć sam te provjerio, pa nema razloga da ne nastaviš raditi.

— Hvala.

— Zašto? Ja sam uvijek zahvalan i za najmanju pomoć istražitelja iz velikoga grada.

— Ne peckajte! Niste ni vi baš seljak.

Nasmiješio se i počeo gristi još jednu tabletu protiv žgaravice.

— Pretpostavimo da su obojica, Randall i O'Daniel, ubijeni — rekao je. — Tko bi po tvomu mišljenju mogao biti krivac? O'Danielova žena?

— Pa, ona bi mogla biti upletena u to. Ima dovoljno motiva.

— A ima ih i preživjeli ortak.

— Treacle je također vrlo sumnjiv, ali morao bi biti prilično glup.

— Možda i jest — rekao je Telford. — Svi su ubojice glupi, pogotovu oni koji pokušavaju biti pametni.

— Jeste li već razgovarali s njim?

— Telefonom. On je na putu ovamo.

— Kako je on primio vijest?

— Činilo mi se da je prilično potresen. Vidjet ćemo kada dođe ovamo. Tko bi još imao motiv, prema onome što znaš?

- Umjetnik Robideaux.
- Ako se spetljao s gospođom O'Daniel.
- Pa čak ako i nije.
- Misliš zbog svađe između poduzeća Northern Development i stanovnika Musket Creeka? Da, i to je jedan pristup.
- Možda najbolji od svih.

Izvadio sam prijeteće pismo što ga je primio Frank O'Daniel. Pismo je bilo u mom džepu i malo je stradalo od vode kad sam sinoć morao plivati, ali još je bilo u komadu i moglo se čitati. Predao sam ga Telfordu. objašnjavajući mu o čemu je riječ od koga sam ga dobio. Istodobno sam mu se ispričao što sam sinoć zaboravio na to pismo, a to nije bio neki veliki propust, jer sinoć još i nismo znali da je baš O'Daniel bio žrtva. Pošto je proučio pismo, rekao je:

— Ako je ovo pravo pismo, možda imaš pravo da je Musket Creek najbolji pristup. Jedino ... — lupkao je prstom po pismu — je li i Randall primio nešto takvo prije smrti?

- To nitko ne zna.
- Jesu li mu ikako drukčije prijeli?
- Očito nisu.
- Kako je onda samo O'Daniel dobio takvo pismo?. Pretpostavimo da su obojica ubijena, zašto bi samo O'Daniela upozorili da se čuva? Zašto ne bi i njega jednostavno digli u zrak?

— Sami ste rekli: ubojice su glupi.

— Hm!

— Isto je tako moguće da je netko drugi iz Musket Creeka poslao to pismo samo kao neslanu šalu. Treacle i O'Daniel su mi rekli da su dobivali anonimne telefonske pozive. Ovo se uklapa u taj sistem zastrašivanja, ali ne mora postojati veza između toga pisma i O'Danielove smrti. — Telford je razmišljao u tišini. — Još nešto — nadovezah — to pismo nije opomenulo O'Daniela na oprez. On je to odbacio kao besmislicu.

- A tako?
- Odbacio je on još nešto — dodao sam i ispričao mu o napadu Jacka Coleclawa na O'Daniela u njegovom uredu i o tome kako sam ih ja rastavio.
- Onda bi bilo najpametnije da razgovaram s Coleclawom — rekao je Telford — i to čim završim s Treacleom.

— A ja ću se potruditi da saznam ima li nešto između gospođe O'Daniel i Paula Robideauxa, dakako, ako vi nemate ništa protiv.

— Samo izvoli. Ali pazi da mi javiš ako nešto saznaš!

— Odmah čim saznam — rekao sam i ustao.

— Ali bole li te mnogo te tvoje opekline? — upitao me Telford.

— Pomalo. Zašto pitate?

— Pa zato što se doimaju ranjavo.

— Nije tako loše kako se čini — rekao sam mu, a zapravo sam osjećao bol, pogotovu sad kad mi je skrenuo pažnju na to.

— Da sam ja na tvomu mjestu, nosio bih vani šešir i klonio bih se sunca.

Izvadio sam iz džepa svoj stari ribarski šešir i pokazao mu ga.

— Već sam i ja mislio na to.

— Pametnjaković si ti — rekao je, ali u glasu mu nije bilo podrugljivosti.

U usta je stavljao još jednu tabletu protiv žgaravice kad sam izlazio. Prošao sam predvorjem u kojem je jedan mrzovoljan tip tumačio šerifovom pomoćniku da nije zvjerokradica. Netko je drugi ustrijelio prokletu srnu, i ona je doteturala baš tamo gdje je on logorovao, pa što je, dovraga, mogao učiniti? Je li trebalo da pusti da dobro meso istrune? Bila je to zanimljiva priča, ali ju je šerifov pomoćnik smatrao neuvjerljivom. Na njegovom mjestu i ja bih je smatrao neuvjerljivom.

Vrućina me zapljusnula vani, pa su me ruke i lice počeli gadno peći. Stavio sam šešir na glavu i naherio ga tako da mi je prekrilo pola lica. A zapravo sunca i nije bilo. Još negdje u noći počeli su se gomilati oblaci i sad su zastirali vrhunac planine Shasta prema istoku. Spremala se oluja. Nisam imao ništa protiv oluje. Možda će donijeti zahlađenje.

Silazeći stepenicama ispred zgrade, opazio sam debelog muškarca koji je s parkirališta krenuo prema zgradi. Stao je kad me je ugledao i nije se micao s mjesta. Prepoznao sam ga istog trenutka kad i on mene. Jack Coleclaw. Čekao je nepokolebljivo tamo gdje je stao, a kad sam došao do njega, rekao je:

— Vi ste neki dan bili u O'Danielovom uredu?

— Da, ja sam vas spriječio da ne učinite nešto što biste poslije mogli žaliti.

— Detektiv osiguravajućeg zavoda! — Te je riječi izgovorio tako kao da su najveća prostota na svijetu.

Samo sam ga odmjerio pogledom. Bio je nervozan i bilo mu je nelagodno. Bio je i zabrinut. Bilo je vruće, ali ne toliko da bi se čovjek znojio tako kao on.

— Nikad mu ništa nisam namjeravao učiniti, gospodine. Izgubio sam pamet na trenutak. Ja ga ne bih bio zadavio, pa čak da vi niste došli. Ja nisam ubojica.

— Recite to Jimu Telfordu, gospodine Coleclayte.

— Kome?

— Šerifovom istražitelju. Njemu je povjeren O'Danielov slučaj. Čuli ste što se dogodilo Franku O'Danielu, je li?

— Da, čuo sam — rekao je Coleclaw, — čuo sam maloprije na radiju u svom teretnjaku, pa sam zato i došao ovamo. Naslutio sam da će htjeti sa mnom razgovarati, čak ako je riječ o nesretnom slučaju.

— A je li to bio nesretan slučaj? — upitao sam ga.

Svojom ručetinom je obrisao znoj s lica.

— Drugim riječima, vi kažete da nije?

— Ne. Ja kažem da možda nije.

— A što je onda? Netko je digao u zrak taj brod zbog nekog razloga?

— To je moguće.

— Što misli taj, kako se zove, Telford?

— Pitajte njega! On će vam reći.

— Ne, slušajte, pitam vas. Ne mislite valjda da ja s tim imam kakve veze?

— A imate li, gospodine Coleclayte?

— Ne! Zaboga, ne! Sinoć nisam bio ni u blizini jezera Shasta. Bio sam kod kuće, i to mogu dokazati. Moj je sin bio sa mnom.

— Kao što rekoh, recite to Jimu Telfordu.

— Dobro! Ali kažem i vama. Ja nemam baš nikakve veze s tim što je O'Daniel ubijen, kao što nemam veze ni s Randallovom smrću. I one noći kad je Randall stradao, bio sam kod kuće sa svojim sinom.

— Nisam mu imao što reći. — Nitko u Musket Creeku nema veze s te dvije smrti — nastavio je. — Razumijete li? Nitko!

— Opet je obrisao znoj s lica, skupio ramena i, zaobišavši me, pošao stepenicama u zgradu.

Odao sam za njim sve dok njegovu golemu tjelesinu nije progutala zgrada. Zgodan svat. Što ga vuče ovamo? Nisam mogao zaključiti je li opasan ili nije. Možda će to Telford moći. Slegnuo sam ramenima i krenuo prema parkiralištu.

Tamo je pak upravo stizao Martin Treacle u svom automobilu. Treacle je bio za upravljačem, a s njim su bila još dva putnika. Jedan, vidio sam kad su izašli, bila je tajnica Shirley Irwin, a drugi, ne znam zašto, bila je Kerry.

14

Treacle se sav tresao. Obrazi su mu bili blijedi, ruke su mu se trzale, a očima je zirkao i kolutao kao da će sad dobiti neki napadaj. Kad je govorio, mucao je. Pojurio je k meni i povikao:

— Zašto mi sinoć niste telefonirali? Tako vam svega, zašto mi niste javili što se dogodilo.

— Smirite se, gospodine Treacle. Nisam vam telefonirao jer vam nisam htio slati lažnu uzbunu. Tad još nitko nije znao pouzdano da je baš vaš ortak stradao u eksploziji.

— Svejedno je trebalo da mi javite. Imao sam pravo da znam, je li tako?

Kerry i gospođica Irwin i nas dvojica nismo baš bili privlačna četvorka. Jutros ta tajnica nije baš bila tako hladnokrvna i djelotvorna. Bila je rastrešena na nekakav suzdržljiv način. Kerry je bila isto tako blijeda kao i Treacle, kao da je i ona pretrpjela neki strah ili udarac.

— Ovo je iznenađenje. Što ti radiš ovdje? — upitao sam Kerry, ali Treacle joj nije dao da dođe do riječi.

— Došli smo u vaš motel pošto je šerifov čovjek telefonirao. Najprije sam želio razgovarati s vama — rekao je.

— Zašto?

— Sinoć ste bili tamo i zamalo ste i vi stradali, prema tome to nije bio nesretan slučaj, je li tako?

— To bi sad svatko htio znati. Točan uzrok eksplozije još nije utvrđen.

— Ali zacijelo je bio nesretan slučaj — rekla je gospođica Irwin. — Benzin je nakapao u dno broda i neka iskra ga je zapalila. Tako kaže radio. Jadni Frank je zaboravio upotrijebiti aparate za gašenje požara.

— Možda.

— Znači li to da postoji neka sumnja?

— Do određene mjere.

— Je li netko nešto vidio? O tome je riječ?

— Ne. Još ništa određeno.

— Riječ je o ubojstvu — dodao je Treacle. — Netko je ubio Franka, ubio je Munroea, a mi nismo vjerovali. A sad... sad sam ja na redu.

Sad je potpuno promijenio pjesmu. Činilo se da mu ni Northern Development, a ni osiguranina, sad bar 200.000 dolara, nisu više važni. Sad mu je najviše bilo stalo do vlastite kože. Tako se bar činilo. Njegov je strah, činilo se, bio pravi, ali to nikad ne možete znati posve pouzdano u ovakvim pitanjima. Mogla je to biti gluma, dimna zavjesa da nam skrene sumnju s njega.

— Oni žele da ja umrem! — jadikovao je. — Svi oni ljudi u Musket Creeku. Coleclaw, taj kurvin sin to zacijelo želi. — Nagnuo se k meni i kažiprst stavio na moja prsa. — Vi ste s njim razgovarali maloprije kad smo mi dolazili. O čemu ste razgovarali?

Jedva sam svladao pobudu da ga odgurnem od sebe. Bez obzira na to hini li ili ne hini, došao sam do točke na kojoj sam ga mogao mrziti, i to aktivno i ne s posebnom zlobom.

— Razgovarali smo o nečemu što se vas ne tiče, gospodine Treacle — odgovorio sam mu.

— Zašto je on ovdje? Nije došao ovamo da se preda, je li?

— Nije. Ovdje je zbog tučnjave s O'Danielom u petak. On shvaća da je to sad loše za njega.

— Ima prokleta pravo!

— Ali kaže da za sinoć ima alibi. Ima alibi i za onu noć kad je Munroe Randall stradao. Ako je to zaista taista tako, onda je on čist.

— Dobro, možda to nije on. Možda nije. Ali netko je tamo ipak ubojica. I bilo bi bolje da ga pronađete, vi ili Telford ili tko drugi. — Šutio sam. — Zahtijevat ću policijsku zaštitu — dodao je. — Namjeravam reći Telfordu... Gledajte! Ja sam živčana ruševina. Ne mogu više ni pošteno govoriti.

Gospođica Irwin ga je uhvatila ispod ruke.

— Bolje je da sad uđemo — rekla je, a on se počeo opirati, no ona ga je držala čvrsto ispod ruke i strogo, kao majka koja kori neposlušnu djecu, dodala: — Ovakvo ponašanje neće nikome koristiti. Idemo!

— Dobro, dobro. — Dopustio je da ga povede, ali se nakon tri koraka zaustavio i okrenuo glavu prema meni, dovikujući: — A vi pronađite tko je ubio Franka i Monroea!

— Svakako — uzrvatio sam mu samo da ušuti— Pronaći ću.

Krenuli su. Kerry je ostala na mjestu, a kad su se udaljili dovoljno daleko da nas nisu mogli čuti, rekla je:

— Nadam se da će gospođica Irwin biti dovoljno pametna da ona vozi natrag. On je vozio kao luđak od motela ovamo.

— Jesi li zato bila onako blijeda kad ste stigli?

— I ti bi bio blijed. Zamalo je udario u autobus, umalo je pregazio dva pješaka i naletio na motociklista. Mislila sam da ću se popiškiti u gaće.

— Što ona danas uopće radi s njim? Danas je nedjelja.

— Ona stanuje blizu njega. On se zaustavio da je poveze ovamo, vjerojatno radi moralne podrške.

— A zašto si ti došla?

— Bilo mi je dosadno, a ti si rekao da ćeš biti ovdje — odgovorila je snuždeno. — Ali da sam znala da će onako voziti, radije bih bila došla pješice.

— Ta valjda si vidjela kako je uzrujan, pa si mogla iz toga nešto zaključiti.

— Nemaju svi tako veličanstvenu sposobnost zaključivanja kao ti — odbrusila mi je. — Ne da nisam sposobna da i ja nešto zaključim. Ja bih zapravo bila dobar istražitelj, samo kad bih se posvetila tome.

— Uvjeren sam da bi bila.

— Misliš li da ne bi?

— Upravo sam rekao da bi. Kako bi bilo da se sklonimo od ove vrućine? Lice me peče.

— Jadni moj mali! Možda bi trebalo da staviš još malo masti na opekline

— Plemenita misao.

Došli smo do mog automobila i kad smo ušli, Kerry me upitna:

— Kamo sad? Natrag u motel?

— Da. Najprije po lijek za moje rane a onda moram telefonirati Barneyu Riveri.

— A zatim?

— Zatim u Mountain Harbor da vratim odjeću keju sam posudio od Toma Deckera.

— Voljela bih vidjeti to mjesto — rekla je. — Pravit ću ti društvo.

Nisam vidio razloga zašto mi ne bi pravila društvo, pa sam rekao:

— Dobro, idemo.

***

Barney je bio kod kuće, gdje se vjerojatno za vikend utaborio s jednom plavušom iz svog ureda. Glas mu je odavao onaj zadovoljni, uhranjeni ton kad se javio na telefon. No to nije dugo trajalo. Ječao je kao ranjena zvijer kad sam mu rekao za smrt Franka O'Daniela. Počeo je rogoboriti protiv mene, kao da sam ja kriv za sve to, kao da sam ja vođa urote koja njemu zagorčava život.

Pustio sam ga da se izlaje, a onda sam dodao:

— Slušaj, Barney, ovdje se događa mnogo više nego što ti možeš zamisliti a kamoli vjerovati. Ja ne mogu utjecati na ono što se događa.

— Postoje li ikakvi izgledi da je to ubojstvo? Dovraga, zacijelo je ubojstvo. Ne vjerujem u takvu vrstu slučajnosti.

— Ni ja, ali dosad još nema dokaza.

— Direktori će vrištati do nebesa budemo li morali isplatiti tu prokletu policu osiguranja. Kako je s tim preživjelim ortakom? Treacleom? Ako ih je on ubio radi novca, nećemo mu morati platiti ni prebijene pare.

— Ako ih je on ubio i budemo li mogli to dokazati

— Posveti se njemu — rekao je Barney. — Pritisni ga, ako baš moraš. Daj da to riješimo što prije!

— Jebi se, Barney!

— Što?

— Telefonirat ću ti opet kada ti budem imao što javiti. — Spustio sam slušalicu prije nego što je počeo graktati.

***

Vozeći se autocestom broj pet, Kerry i ja smo razgovarali o naoko nepovezanim smrtnim nesretnim slučajevima, te o ljudima koji bi mogli biti upleteni ako se dokaže da se te smrti nisu dogodile nesretnim slučajem. Ona je bila očarana, kao i uvijek kad je bila posrijedi složena istraga, a pitanja i primjedbe bile su joj pronicave. Vrlo inteligentna ženska, premda me katkad tjerala u ludilo.

Na vijugavoj cesti prema Mountain Harboru bilo je mnogo vozila, a dolje uz obalu jezera motalo se vraški mnogo ljudi kad smo mi stigli tamo. Radoznalci koje je privukla vijest o tragediji i iznenadnoj smrti, lešinari koji su prekapali po smeću ne bi li pronašli kakav sablasni predmet za uspomenu ili kakvu senzaciju koja bi ispunila njihov bijedan život. Hrana svima njima ovog trenutka bila je aktivnost pet-

šest šerifovih pomoćnika, koji su čekrkom izvlačili iz jezera olupinu broda »Kokanee«.

Grmljavina je zatutnjila nad našim glavama dok smo Kerry i ja išli prema zgradi u kojoj je bila kavana i prodavaonica. Crni i nabrekli oblaci kretali su se nemirno iznad visokih hridina koje su štitile jezero. Cviljenje čekrka djelovalo je kao kontrapunkt grmljavini, a ta dva zvuka slala su trnce po mojim leđima. Voda u jezeru poprimila je tamnocrni sjaj i bila je mirna, kao u iščekivanju. U svijesti sam imao posve jasnu sliku o tome kako je ta voda izgledala prethodne noći kad sam plivao u njoj između svih onih krhotina i kad mi je lice dodirnula O' Danielova otkinuta ruka. Zadrhtao sam i pogledao u stranu.

Tom Decker i njegova žena bili su u prodavaonici. Očekivao sam da ću ih naći tamo ili u njihovoj kolibi, svakako negdje drugdje gdje nema one radoznale svjetine. Predstavio sam im Kerry i vratio odjeću koju sam od njih posudio.

— Razmišljao sam — počeo je Decker — o onome o čemu smo sinoć razgovarali, znate, o mogućnosti da je G'Danielov brod netko namjerno digao u zrak. Još ne mogu zaključiti kako je to izvedeno, osim ako nije to izveo sam da bi počinio samoubojstvo.

— Mislim da postoji mala vjerojatnost za to — uzvratilo sam. — Zacijelo je riječ o nesretnom slučaju ili o ubojstvu.

— Na koju stranu vi naginjete?

— Na suprotnu od nesretnog slučaja. Ali to se ne temelji ni na čemu što bi se moglo potkrijepiti.

— Ako je to točno — promrmljao je Decker — onda je to morala biti neka naprava, nešto što bi izazvalo eksploziju a da ubojica ne mora biti na brodu, tako da ne bi ostavio tragove. Ako se netko drugi dosjetio tome, onda se i jedan od nas mora dosjetiti prije ili poslije.

Kad smo svi izašli van. šerifovi su pomoćnici već bili izvukli »Kokanee« i spremali se da ono što je još ostalo od broda natovare na prikolicu. Odvezao sam se odande, ne želeći tratiti vrijeme. A nisam želio ni gledati izgorjelu olupinu kako se cijedi. Htio sam što prije zaboraviti nju i prošlu noć...

Prve kapi kiše počele su pljuštati po vjetrobanskom staklu baš kad smo skrenuli na autoput broj pet. Za nekoliko minuta kiša je pljuštala u mlazovima, a digao se i olujni vjetar, tako jak da nam je zanjihao

automobil. Munja je bljesnula i treperila u blizini planine Shasta. Grom je zatutnjio vrlo blizu, vrlo snažno. Dan se smračio tako da se činilo da je pao sumrak.

Nijedno od nas dvoje nije ništa reklo sve dok nismo prešli most preko Turntable Baya. Tad me Kerry upitala:

— Kamo idemo sada?

Zvučala mi je malo potišteno. Mislio sam da je to vjerojatno zbog vremena. I ja sam se osjećao malo potišteno.

— Mi ne idemo nikamo — odgovorio sam joj. — Ti ideš ponovo u motel, a ja ću u Musket Creek.

— Oh? A zašto ja ne idem tamo?

— Zato što idem u posjet Paulu Robideauxu, a razgovor s njim možda neće biti ugodan. Osim toga, tvoj jučerašnji posjet nije ispao najbolje.

— Hoćeš reći da sam ti smetala.

— Hoću reći da možda nije sigurno za tebe da budeš tamo.

— Ah, govno! Još nećeš da priznaš kako si jučer sve zabrljao!

— Dobro, dobro. Priznajem. Ali to je bilo jučer, a ovo je danas. A u međuvremenu je umro još jedan čovjek. Tamo idem sam, i dosta o tome!

Očekivao sam da će se još protiviti, da će mi prigovoriti kako se pravim muškarčinom koja nisam, ali se to nije dogodilo. Naprotiv, promrmljala je:

— Radi što moraš.

Skutрила se na sjedalu i zurila u kišu. Više nije progovorila ni riječi za vrijeme vožnje do motela »Sportman's Rest«. Nije ništa rekla ni kad smo stigli, nego je otvorila vrata, izašla i potrčala u sobu

Preda mnom je još jedna zabavna večer, mislio sam u sebi dok sam ponovo kretao na put. Kakav posao! Kakav odmor! Kakva srodna duša. Bilo je to dovoljno da me potakne na razmišljanje o ženomrstvu kao alternativnom načinu života.

I u Musket Creeku je padala kiša, ali ne tako jako. Na nebu se između oblaka naziralo nešto plavetnila. Munje i tutnjava gromova ostala je nad Readdigom. Pri mutnom svjetlu mala dolina i njezina zbirka starina i anomalija doimali su se turobno, zaboravljeno, kao nejasan pogled na nešto iz davnine, nešto malo i beznačajno, nešto ukleto.

Cesta je bila blatna od kiše, pa sam morao voziti dvadeset na sat od autoceste broj 299, pa čak i sporije kad sam se spuštao strmim brežuljkom prema gradu. Svjetla su gorjela u Coleclawovoj prodavaonici, u kući Elle Bloom na brežuljku, ali nikoga nisam vidio vani. Vozio sam se između sablasnih zgrada Vododerine Kršne Stražnjice. U mojoj mašti poprimile su oblik sablasti što čuče, oblik oronulih umornih sjena slijepih očiju i zamračenih usta koje čekaju da padne noć. Od pomisli na ono što su one vidjele i što su znale nakostrušila mi se kosa na glavi, kao da je netko puhnuo na nju.

Nikoga nisam vidio ni među zgradama niti na putu prema šumi. Sjene su ovdje bile guste. Ovdje je već bio sumrak. Kapi kiše padale su sa stabala i stvarale sablastan šum a pred mojim svjetlima migoljile su kao srebrne ribe.

Brvnara Paula Robideauxa bila je prava seoska koliba od netesanih trupaca sa strmim krovom, tako da se zimi snijeg ne bi mogao nagomilati na njemu. S oba prednja prozora dopiralo je svjetlo. S prednje strane, kraj puta bio je Robideauxov džip u kojem se vozio prethodnoga dana. Parkirao sam auto kraj džipa

Robideaux je zacijelo čuo zvuk motora mog automobila. jer je otvorio vrata upravo kad sam došao do trijema. Stajao je na pragu i smrknuo me gledao. Mrki mu se pogled malo smekšao kad je opazio moje lice. Nakon nekoliko sekunda ponovo se smrknuo.

— Što, dovraga. tražite ovdje? — rekao je isto onako ratobornim tonom kao i kod prvog susreta.

— Imam nekoliko pitanja za vas, gospodine Robideaux.

— To ste pokušali i jučer — promrmlijao je. — Jučer niste ništa postigli, pa nećete ni sada. Odbijte! Nemam vam što reći.

— Možda ćete imati što reći istražiteljima kotarskog šerifa — opomenuo sam ga.

— Što?

— Oni će uskoro doći ovamo, a s njima nećete tako lako na kraj kao sa mnom.

— Ne znam o čemu to govorite.

— Ne znate? Ja govorim o Franku O'Danielu.

— O onoj hulji! Što je s njim?

— On je mrtav. Ili možda niste znali?

Činilo se da nije znao. Ili je dobro hinio.

— Mrtav? Kako to mislite mrtav?

— Javili su preko radija.

— Ne slušam radio. O'Daniel... Što mu se dogodilo? Kako je umro?

— Njegov brod na jezeru Shasta odletio je u zrak. Ja sam bio tamo. Zamalo sam i ja odletio s njim.

— Zaboga! — začudio se Robideaux.

Njegova ratobornost sad je posve nestala. Bio je potresen. Malo je i probljedio.

— Možda je to bio nesretan slučaj, baš kao što je i Munroe Randall poginuo nesretnim slučajem. Ali kladim se da to nije točno. Kladim se da su obojica ubijena. — Mahnuo je glavom kao da samo napola sluša što ja govorim. Druga polovica njegove svijesti bila je zaokupljena nečim drugim. — Ja ništa ne znam o tome. Ja sam sinoć bio ovdje — dodao je.

— Sami?

— Da, sam.

— Nitko vas nije posjetio?

— Slušajte, vi... — razljutio se. — Neću više razgovarati ni s vama a ni s ikim drugim dok ne budem u prisutnosti svog odvjetnika — rekao je i počeo zatvarati vrata.

— Kako god želite — odgovorio sam mu. — Ja ću doznati istinu od gospođe O'Daniel.

Prestao se povlačiti u kuću.

— Što bi to trebalo da znači?

— A što vi mislite?

— Vi to recite meni, pametnjakoviću!

— Vidio sam onu vašu sliku što ju je objesila nad svojim kaminom — rekao sam mu. — Osim toga, znam za vaš odnos. O tome možemo nas dvojica razgovarati ili pak idem k njoj. Kako god želite. I

pazite kako me odsad zovete! Dosta mi je sranja koje sam čuo od vas a i od drugih.

Ovo što sam rekao bio je djelomično pucanj u mrak. Ako između njega i Helen O'Daniel nije postojalo ništa, sve što je trebalo da učini jest to da mi zalupi vrata pred nosom. Ali on to nije učinio. Samo je stajao i gledao me. Nije me gledao mrko. Dugo, mršavo lice mu je još bilo blijedo i doimalo se zabrinuto, a možda i malo prestrašeno. Prošlo je desetak sekunda kako smo zurili jedan u drugoga. To nije doduše bilo takmičenje. Otpuhnuo je zrak i napokon rekao:

— Dobro. Razgovarat ćemo.

— Unutra, ha? Vani je vlažno.

Povukao se u sobu i pustio me da uđem, a onda je zatvorio vrata. Soba je bila isto toliko umjetnički studio koliko i soba za stanovanje. Veći dio suprotnog zida bio je u staklu, a i u krovu je bio ugrađen otvor za puštanje svjetlosti. Taj dio sobe bio je pretrpan slikarskim stalcima, kičicama, slikarskim platnima, bojama... Zidovi su bili prekriti već gotovim uljima, pedesetak ili šezdesetak slika po mojoj brzjoj proceni. Nisu sve bile onako strašne kao ona slika iznad kamina Helen O'Daniel, ali su ipak pripadale u istu vrstu, to jest kao da se netko pobjluvao na platnu i to onda različio. Njihov je učinak bio gotovo halucinacijski. Osoba koja pati od fobije zatvorenog prostora, ovdje bi poludjela za desetak minuta.

Robideaux je otišao u malo udubljenje koje mu je služilo kao kuhinja i tamo je nešto prevrtao u kuhinjskom ormariću. Izvadio je bocu viskija i natočio sebi tri prsta u čašu. Iskapio je piće nadušak. Tad se stresao i prišao mi. Sad su mu obrazi poprimili boju, i to boju njegove vatrenocrvene kose. Činilo se da sad ima neku vrstu vlasti nad sobom.

— Kako ste saznali za Helen i mene? — upitao je.

— Ja sam istražitelj, sjećate li se?

— Da. Ali nije to tako loše kako se čini na prvi pogled.

— Ne?

— Ne. Oni su se rastajali.

— Zaista? — To je novost za mene.

— Ali to je istina. Prema tome, vidite li? Nitko od nas dvoje nije imao razloga da ubije O'Daniela.

— Dakako. Samo što ona sad dobiva svu njegovu imovinu, a ne samo polovicu.

— Ne sviđa mi se kako radi ta vaša pokvarena mašta.

— To bih ja isto mogao reći za vas, ako ćemo tako— skresao sam mu u lice.

Opet smo se bijesno gledali neko vrijeme. Ni ovaj put se nismo natjecali u tome. Naglo se okrenuo i pošao do naslonjača, koji je bio presvučen smeđom tkaninom. Sjeo je tamo i nije me više gledao. Primaknuo sam se k njemu, ali sam ostao na nogama.

— Koliko se dugo vidate vi i gospođa O'Daniel?

— Zar ne znate? Ja sam mislio da vi sve znate!

— Nešto znam, ali ne baš sve. Zato sam ovdje.

— Dobro, — promrmljao je nakon kraće stanke. — Oko tri mjeseca.

— Redovito?

— Kad god smo mogli. Dva ili tri puta na tjedan.

— Ovdje?

— Ne, kod nje u toku dana. U motelima.

— Kako ste se upoznali?

— Pojavila se na umjetničkom sajmu u Red Bluifu, gdje sam izlagao neke svoje slike. Počeli smo razgovarati, i svidjeli smo se jedno drugome... — Slegnuo je ramenima. — Završili smo ovdje kod mene.

— Nije li je pekla savjest zbog toga što dolazi baš u Musket Creek?

— Jest, poslije. Ali ne one noći.

— Zašto?

— Nije znala tko sam ja i gdje živim sve dok nismo stigli ovamo. Ona se nikad nije zanimalo za O'Danielovo šugavo poduzeće, bar ne u velikoj mjeri — dodao je.

— Ali vi ste znali tko je ona.

— Zar mi vi to pokušavate reći da sam je zaveo kako bih preko nje utjecao na njezinoga muža? Ali varate se! U prvom redu, ja nisam imao pojma tko je ona sve dok mi sama nije rekla, i to ovdje. U drugom redu, O'Daniel nije nikad obraćao pažnju na ono što ona radi ili što kaže. Dovraga, nije li objesila onu moju sliku iznad kamina?

— Zašto je to učinila?

— Radi šale. Ja sam smatrao da je to glupa zamisao, ali ona je tvrdila da on to neće ni zapaziti. I zaista je nikad nije zapazio.

— Ja sam je zapazio.

— Da. Glupa zamisao.

— Dakle, ona i O'Daniel su imali loš brak.

— Pakao. Jedva da su razgovarali jedno s drugim, a zajedno spavali nisu gotovo godinu dana. Zato je i bila onako voljna kad smo se sreli.

— Vi ste bili njezina prva vanbračna veza, je li?

— Ne, nije ona opatica. Spavala je ona i s drugim muškarcima otkako se muž udaljio od nje.

— S kojim drugim muškarcima?

— Kako da ja to znam? Ja je nisam pitao, a niti mi je ona sama rekla.

— Ali nije se viđala ni sa kim kad se sastajala s vama?

— Nije.

— Znate li to pouzdano?

— Dabome da znam. Ne bi mi lagala.

Vraga ne bi, pomislio sam. Počela je s Munroeom Randallom, kad se već igrala s Robideauxom. Žonglirala je sa dvije ljubavne veze. I bio bih se kladio u sto dolara da je bila u Randallovoj kući one noći kad je on stradao i kladio bih se u još jednu stotinu da nije išla k njemu radi čaja, kolača ili samo razgovora.

No ništa od toga nisam rekao Robideauxu. On to ne bi volio čuti i mogao bi se povući u se, pa sam zato upitao:

— Što je pokvarilo njihov brak? U početku?

— On glavom. Možda je imao kakvu ljubavnu vezu, ili je pak bio pogrešno to što nikad nije bio kod kuće, misleći da je važna ličnost pa da mora prisustvovati svim sastancima. Uvijek je radio do kasno u noć. Ah, dovraga, možda mu je jednostavno dosadila, pa je izgubio zanimanje za nju.

Ili je to možda bilo obrnuto. Možda je baš njoj on dosadio, pa je izgubila zanimanje, s izazovom ili bez njega.

— Ako je sve bilo tako loše, kako to da je ostala s njim u braku?

— A što vi mislite, zašto? On je zarađivao novac. Svatko voli novac.

— U posljednje vrijeme nije baš mnogo zarađivao. Northern Development se previše rastegnuo, i baš zato su se tako žestoko borili za projekt u Musket Creeku.

— Znam — potvrdio je Robideaux.

— I kako je baš sada došlo do te nagle odluke o rastavi?

— To nije bila njezina zamisao.

— Nije? Hoćete li reći da je to pokrenuo O'Daniel?

— Rekao joj je da je samo pitanje dana kad će podnijeti zahtjev za rastavu. On joj je to kazao...

— Kad joj je to rekao?

— Prije tjedan dana.

— Što ga je navelo na takvu odluku?

— Rekao je da mu je dozlogrdilo to što spava s drugima.

— Je li to sve?

— To je sve što joj je rekao.

— Nije li je pokušao nagovoriti da se odrekne svojih prava ili da pristane na neku manju nagodbu?

— Zaboga, ne! Ta ona bi mu se smijala u lice!

— Kladim se da bi.

— Kao što sam već prije rekao, ona nije imala razloga da ga ubije. Nitko nije imao razloga. To je zacijelo bio nesretan slučaj.

— Nitko nije imao razloga? — upitao sam ga, izražavajući čuđenje.

— A kako je s vama i gotovo svakim drugim tko živi ovdje? Sad kad su Randall i O'Daniel mrtvi, Northern Development će se nasukati, i to vrlo vjerojatno. To je prokleta dobra vijest za Musket Creek.

— Dabome, ali ja nisam nikoga ubio zato da bi se to dogodilo, a nitko to nije učinio ni od mojih susjeda. Ja sam ovdje već šest godina. Ja poznajem te ljude. Nitko nije sposoban za hladnokrvno ubojstvo.

— A gospođa O'Daniel? Je li ona sposobna za to?

— Nije. I neka vas vrag nosi!

— Vi je volite, a?

— Prilično ste blizu istini — odgovorio je.

— I ona voli vas.

— I što onda?

— Samo se pitam zašto vam nije telefonirala i javila za smrt svoga muža. Telefon leži tu kraj vas, a ona zna za njegovu smrt već od

rana jutro.

Izletio je iz naslonjača, a oči su mu se opako suzile.

— Odlazite! — kriknuo je.

— O tome ste se već i sami pitali, Robideaus — nastavio sam. — Zašto vam nije telefonirala?

— Ima za to svoje razloge, eto! A sad van iz moje kuće ili će biti neprilika!

On je to ozbiljno mislio. Vidio sam mu to po očima. Ja sam dobio ono po što sam došao, bar dio onoga, i sad nisam imao ništa protiv toga da odem, pa ipak nisam to htio učiniti prenaplo, jer mu nisam htio pružiti zadovoljstvo da može sa mnom postupati kako on hoće.

— Dobro, samo prije nego što odem, jedno malo upozorenje. Ako nešto tajite, kako biste zaštitili Helen O'Daniel, bolje da o tome razmislite dvaput. Kao sudionik u ubojstvu, ostat ćete prilično dugo iza rešetaka.

Izašao sam i polako zatvorio vrata za sobom. Kiša je prestala i sad je bilo više plavetnila na nebu. Iz susjedne šume čulo se kapanje kišnih kapi kao skup slavina koje kaplju. Ponovo je jačala vrućina, tako da je zrak bio vlažan i sparan, gotovo tropski.

Sjedio sam neko vrijeme u automobilu i razmišljao o onome što sam doznao. Nisam doznao baš mnogo, zapravo. Možda su Robideaux i Helen O'Daniel zaljubljeni jedno u drugo, ali je vjerojatnije da je on nju iskorištavao. Gladni umjetnik dobivao je od nje koru kruha, a ona od njega seksualne usluge. Po onome što sam vidio, zaslužuju jedno drugo. Robideaux je imao obilje motiva da ubije i Randalla i O'Daniela, ali nijedan od tih motiva nije bio posebno jak. Ne bih rekao da je on to kadar učiniti zbog društvenih razloga, jer je suviše sebičan. Njemu je njegov dom nešto značio, ali nije mu značio toliko da bi radi njega opravdavao ubojstvo. Isto je tako s odnosom između njega i gospođe O'Daniel. Čak da je i saznao da se viđa s Randalom iza njegovih leđa, on nije tip koji bi išao i uništio svog protivnika. Kad bi ikoga ubio U takvoj situaciji, to bi onda bila Helen.

Gospođa O'Daniel je također imala dovoljno motiva da se otarasi muža i ljubavnika, i to muža zato da se dočepa onoga što je još ostalo od imovine; Randalla pak zbog desetak valjanih razloga, među kojima je bio i taj da se on možda poigravao s njom. Ona je

bila tip žene u kojoj se lako mogao rasplamsati bijes ljubomore. Ali ona bi zaista morala biti glupa da povjeruje kako može ubiti dvojicu, bez obzira na to kako su joj pametne metode i izvući se. Svi su ubojice glupi, doduše. Tako je rekao Jim Telford. Dakle, možda. Možda.

Jedino što sam doznao i što me zbunjivalo, jest očito iznenadna odluka Franka O'Daniela da podnese zahtjev za rastavu uz pretpostavku da Helen O'Daniel nije lagala Robideauxu u vezi s tim. O'Daniel je rekao Treacleu da sebi ne može priuštiti rastavu od žene. Zašto se sad predomislio? To je nešto što moram provjeriti.

Zrak je u automobilu bio zagušljiv. Otvorio sam prozor da uđe bar malo vjetra koji je jenjavao. Tad sam uključio motor, vratio se na cestu i pojurio tamo odakle sam i došao. No nisam stigao daleko, ne više od nekoliko stotina metara. Vozeći polako, baš sam svladao oštru okuku kad sam pred sobom na cesti ugledao stari crni automobil. Stajao je poprijeko, potpuno blokirajući cestu. A netko je, tako mu nebesa, sjedio na poklopcu toga automobila i čekao. Na sebi je imao žutu kišnu kabanicu i šešir žute boje. Nije bilo mjesta da ga zaobiđem s ikoje strane. Naglo sam zakočio, tako da je moj automobil počeo kliziti postrance po blatnoj cesti, a upravljač mi je gotovo iskočio iz ruku. Ipak sam ga zadržao i uspio zaustaviti auto pod kutom u odnosu na drugo vozilo, i to niti dvadesetak stopa od njegovog prednjeg desnog blatobrana.

Znoj me peckao u očima. Obrisao sam ga rukavom i izašao, viknuvši:

— Što, dovraga, znači ovo? Zamalo sam te prepolovio!

Tip što je sjedio na poklopcu svog automobila polako je sišao, i tad sam ga prepoznao. Bio je to sin Jacka Coleclawa, Garry. Automobil kojim je prepriječio cestu bio je stari Chrysler. Gary je prevalio pola razdaljine između nas a onda je stao. Obje ruke držao je u džepovima kišne kabanice.

— Ja sam te čekao — rekao mi je. — Vidio sam te kad si prošao pokraj naše kuće, pa sam pošao za tobom.

— Zašto? Što želiš?

— Da ti kažem nešto. — Izvadio je jednu ruku iz džepa. — Bilo bi ti pametnije da odeš odavde i više se nikad ne vratiš. Eto, to sam ti htio reći.

U ruci je držao pištolj, zahrđali revolver duge cijevi. Tijelom su mi prostrujili trnci. Osjećao sam kako mi znoj izbija po cijelom tijelu. Nije me držao na nišanu, nego je tim oružjem mahao gore-dolje, poigravao se njime. Cijeli prizor bio je smiješan, gotovo nestvaran. Ne znam zašto, ali počeo sam razmišljati o Wyattu Earpu, Batu Mastersonu i drugim surovim junacima Divljeg zapada, nacerenih lica dok govore: »Odlazi iz grada, stranče, ili ću te napuniti olovom!«

— Slušaj, Gary, skloni to oružje — rekao sam mu mirno. — Nije potrebno da...

— Slušaj ti! — on će meni. — Ne šalim se. Odlazi i nikad se ne vraćaj u Musket Creek! Ako se vratiš...«

— Opet je mahnuo revolverom.

Znao se služiti njime, zaključio sam po onome kako ga je prebacivao u ruci. Natraške je otišao do Chryslera, lijevom rukom otvorio vrata i ušao. Zatutnjio je motor. Krenuo je natraške, ne prebrzo i ne presporo, sve do mjesta gdje se mogao okrenuti. Kad se on odvezao, ostao sam stajati na onoj vrućini slušajući kapanje kišnih kapi s drveća i čekajući da mi se bilo vrati na normalnu razinu, dok su mi u ušima neprestano brujale riječi »Odlazi iz grada, stranče, ili ću te napuniti olovom!«

Vrativši se u motel, pred našom sobom zatekao sam parkirani plavi Datsun. Kad sam ušao u sobu, Kerry mi je rekla:

— Unajmila sam automobil dok si ti bio u Vododerini Kršnoj Stražnjici. Dosadilo mi je da budem nepokretna. Sad bar mogu nekamo otići ako mi se prohtije.

Zbog tona njezina glasa nisam se usudio upuštati u prepirku s njom. Umjesto toga, otišao sam do telefona i pokušao telefonirati Helen O'Daniel. Nije se odazivala. Telefonirao sam u šerifov ured i upitao za Jima Telforda. Već je otišao i nisu bili ni najmanje skloni da mi daju njegov kućni broj. Potražio sam ga u telefonskom imeniku, ali on nije bio na popisu. Kerry je u tom trenutku rekla:

— Telefonirao je Martin Treacle. Želi da mu se javiš čim se vratiš.

— Je li se doimao mirnijim nego jutros?

— Nije. Mislim da želi da ga netko drži za ruku.

— Hajdemo na večeru! — predložio sam.

I tako smo otišli na večeru koja je, za promjenu, protekla ugodno. Kad smo se vratili, pokušao sam ponovo okretati O'Danielov broj, ali

se još nitko nije odazivao. Prihvatio sam se čitanja »Detektivskih priča« iz 1936. godine, dok je Kerry čitala svoj krimić. Htio sam voditi ljubav s njom, usprkos opeklinama, ali ona nije bila raspoložena. Zaspala je, a ja sam ležao posve budan, razmišljajući o istrazi i svojoj sudbini u životu. U ovom trenutku ni jedno ni drugo, po svemu sudeći, nije mnogo obećavalo.

Onako kako je počeo ponedjeljak, znao sam da će to biti znamenit dan. Nisam dobro spavao prethodne noći zbog loših snova, od kojih su se neki odnosili na eksploziju i požar, na ruke s pištoljima koji su pucali u mene i na to kako odvlače moje tijelo u crnu vodu; drugi su pak bili ludo erotski, ali se nisu odnosili na Kerry, nego na Jeanne Emerson. Kad sam se ujutro probudio, bio sam ošamućen, lice me peklo, a sve su plahte bile vlažne i smotane ispod mene. Bio sam sam u krevetu.

Pošlo mi je za rukom da otvorim oči i da sjednem. Kerry je sjedila za blagovaoničkim stolom na suprotnom kraju sobe i kartala se sama sa sobom. Na sebi nije imala ništa osim gaćice i grudnjak. Oho, rekao sam u sebi. Što sam sad opet učinio? Sama se kartala samo onda kad je bila vrlo ljutita, a koliko mi je poznato, nije išla nikamo u posljednje vrijeme, pa prema tome sam ja u pitanju.

— Dobro jutro — pozdravio sam više-manje veselo i čekao.

Tišina. Nije me čak ni pogledala, nego je oštro bacala karte po stolu.

— Hej, sjećaš li me se? — Opet tišina. — Kerry? Što ti je?

Zastala je, držeći karte u rukama, i polako je okrenula glavu prema meni, ali od pogleda kojim me ošinula osušila bi se ruža na udaljenosti od dvadeset koraka.

— Što mi je? — zasiktala je. — Reći ću ti što mi je! Ti govoriš dok spavaš.

— Što?

— Govoriš u snu. Ti —izgovarala je riječ po riječ.

— O čemu?

— Oh, Jeanne — tepao si. — Oh, lutka — ponavljao si, a cijelo si vrijeme šapetinama hvatao mene. Oh, Jeanne. Ti kučkin sine!

Sad sam bio posve budan, vrlo budan. Skočio sam s kreveta i zamalo sam se spotaknuo o stolac koji je bio na toj strani. Zateturao sam i vlastitim laktom zviznuo u zid. Okrenuo sam se prema njoj, stojeći gol, kao gorila kojemu je ispala njegova tajna.

— Slušaj — rekoh. — Slušaj dobro! — Jesam nešto ludo sanjao, ali to je sve. Ne možeš nekoga smatrati odgovornim za ono što sanja. To je podsvijest...

— Ne seri! — zarezala je. — Ne tiče me se tvoja podsvijest. Mene zanima tvoja svijest, a da i ne govorim o tome da me zanima i tvoja savjest. Koliko si puta spavao s njom?

— Što?

— Jeanne Emerson. Kineska vatra. Koliko puta?

— Nikad nisam spavao s njom, niti jedanput...

— Ha!

— Kerry...

— Dabome. Oh, Jeanne, lutka!

— Kažem ti. Nisam išao s njom u krevet.

Tresnula je kartom po stolu tako snažno da su druge karte poskočile. Inače, tišina.

— Haide, hajde. To je luckasto. Ne možeš se tako uzrujati zbog mog glupog sna...

— Nije riječ o tvom snu, nego o onome što si govorio i što si radio.

— Što sam to radio?

— Nešto što nisi nikad prije.

— Što zaboga? — Ispripovijedala mi je, a ja sam zinuo od čuda. — Ne vjerujem — rekoh. — To tebi nikad ne bih učinio.

— Ne meni! Ne! O tome i govorim. Ti si to zacijelo radio njoj.

— Slušaj, koliko puta ti moram ponoviti da nikad ništa nisam imao s Jeanne Emerson!

— Lažeš! Krivica ti je ispisana po cijelom licu

— Dovraga! Ne lažem!

— Prestani vikati!

— Ja ne vičem!

Sad sam bio vrlo ljutit, i to djelomično zato što sam se osjećao krivim, a to je opet bilo glupo, jer se zapravo nisam imao zbog čega osjećati tako.

— Umoran sam od svega toga, od tvog ponašanja u posljednje vrijeme, optužbe, hirovite promjene raspoloženja, moram neprestano hodati kao po jajima... Neću to više trpjeti!

— Pokušavaš promijeniti predmet razgovora...

— Vraga pokušavam! Ti želiš da se ja počnem ispovijedati. Kako bi bilo da se ti ispovjediš? Kako bi bilo da mi kažeš zašto si bila onako razdražljiva posljednjih tjedana. — Okrenula je glavu od mene. Obrazi su joj bili posve blijedi. Čvrsto je stiskala pesnice. — Dakle?

Ustala je naglo sa stolca i udarila o stol tako da su se sve karte razletjele. Izražaj njezina lica bio je pomalo zastrašujući. Naglašavajući svaku riječ, upitala me:

— Jesi li spavao s Jeanne Emerson?

I način na koji je to rekla, bio je pomalo zastrašujući, pa je zbog toga otupjela oštrica moga bijesa. Pružio sam ruku prema njoj, ali ona se povukla od mene, stišćući šake.

— Kerry, smiri se...

— Nemoj mi govoriti da se smirim! Reci mi istinu! Jesi li je poševio?

— Ne, kunem ti se da nisam.

— Lažljivče!

— Rekao sam da ti se kunem. Ona je htjela to. Ona je čak... Ah, dovraga! Došla je k meni jedne večeri. Tad sam je i posljednji put vidio. One je noći došla k meni radi snimanja fotografija.

— Došla je k tebi? Što hoćeš time reći?

— Pa, dobro. Udvarala mi se, eto što hoću reći.

— Samo je tako došla i pitala te hoćeš li s njom u krevet?

— Ne, nešto sam joj pokazivao...

— Kladam se da si joj pokazivao ...

— Pokazivao sam joj nešto u svom starom časopisu, a ona me zagrlila, poljubila i onda...

— I što onda?

— Dobro, zgrabila me.

— Zgrabila te? Mislim da si rekao da te grlila.

— Dovraga, pa znaš o čemu govorim.

— Ne, ne znam. Reci mi!

— Zgrabila me za moje privatne dijelove, razumiješ?

— Tvoje privatne dijelove?

— Točno, za moje privatne dijelove.

— I što si tad učinio?

— Ja nisam pohotna svinja kao što ti misliš — odgovorio sam. — Oduzeo sam joj ga.

Upiljila je pogled u moje lice, a zatim u sredinu moje anatomije. Napetost je jenjavala, boja joj se vraćala u obraze, a usne su joj se počele trzati, i naposljetku je prasnula u smijeh. Smijala se tako jako

da su joj suze navirale na oči. Zateturala je pokraj mene i srušila se na krevet. Sjela je i nastavila kikitati i grohotati kao luđakinja.

— Što je, dovraga, tako smiješno?

— Oduzeo si joj ga! — rekla je Kerry i udarila u grohotan smijeh od kojeg su se prozori tresli. — Oh, zaboga! Oduzeo si joj ga!

— Ha, ha! Baš je smiješno.

— Što ti je rekla kad si joj ga istrgnuo iz ruke? »Oh, molim te, vrati mi ga?« — i opet grohot.

— Nije rekla ništa, nego je jednostavno otišla, i poslije toga je nisam vidio. Jesi li sad zadovoljna?

Kerry je kikitala i cerekala se još koju sekundu.

— Oh! — uzdahnula je brišući oči. — Da sam bar bila tamo! Da sam bar vidjela izražaj tvoga lica kad te zgrabila!

— Da, ali to onda nije bilo smiješno. A zapravo nije smiješno ni sada s mog stajališta.

— Možda nije s tvoga, dražesni, ali ja sasvim drukčije gledam na sve to — rekla je i opet počela kokodakati.

Bijesno sam je pogledao. Prilično brzo prestala se smijati, ponovo je obrisala oči i poprimila ozbiljan izražaj. Čak me gledala u oči kad me je upitala:

— Nisi došao ni u iskušenje, a?

— Dakako da sam bio u iskušenju. Tko ne bi bio? Moja je podsvijest možda još i sad u iskušenju, pa je to vjerojatno uzrok onom mom glupom noćasnjem snu.

— Ti kao da se ljutiš? — primijetila je. — Jesi li srdit?

— Da, jesam. Nisam ti htio pričati o onom doživljaju s Jeanne Emerson jer mi je bilo neugodno. Ne sviđa mi se to što se moram neprestano opravdavati. Već sam umoran od tvog neprestanog napadanja i postupanja sa mnom kao s lopovom!

— Nemoj se opet razgalamiti! — opomenula me.

— Pa ne galamim, dovraga! Samo pokušavam razgovarati s tobom i neke stvari iznijeti na vidjelo.

— Koje stvari?

— Ti znaš koje! Način na koji se ponašaš, sva ta tvoja neraspoloženja. Što te zapravo muči?

Oborila je glavu i promrmljala:

— Ništa me ne muči.

— Govno! Hajde, reci što ti je? — Odmahnula je glavom. — Kerry, razgovaraj sa mnom!

— Ne želim razgovarati. Tu ti ne možeš ništa učiniti.

Oči su joj se zamaglile, a na licu joj se pokazao teret tegobe. Nešto ju je boljelo, to je sad bilo očito. I mene je to počelo boljati i otjeralo je moju srdžbu i nadomjestilo je nježnošću. Primaknuo sam se i sjeo do nje na krevetu. Zagrlio sam je.

— Dušo, moraš mi reći što je posrijedi. To nešto razdire i tebe i mene. Ne smiješ to više potiskivati. — Muk. — Reci mi, molim te!

Ponovo muk. A onda, baš kad sam joj se htio još umiljavati, uzdahnula je i promrmljala:

— Ray. On je posrijedi.

— Ray? Hoćeš reći Ray Dunston?

— Da.

Ray Dunston je bio njezin bivši muž, odvjetnik za krivično pravo u Los Angelesu. Kerry se rastala od njega prije nekoliko godina, jer im se brak nasukao i jer je ona sumnjala da se on sastaje s drugim ženama. To je bio onaj katalizator koji ju je pokrenuo da se preseli u San Francisco. Kad je prije govorila o njemu, uvijek je govorila da je pizdek, i u mojim knjigama on je bio zapisan kao pizdek, a to je zapravo i bio kad je dopustio da onakva ženska ode od njega.

— Što je s njim? — upitao sam je.

— On... duševno je obolio.

— Što kažeš?

— Prije tri mjeseca otkazao je odvjetničku kancelariju, prodao kuću, ne pije žestoka pića, ne jede meso i ne radi štošta drugo, pa se tako odrekao i seksa. Postao je neki vjerski zanesenjak.

— Pa što je loše u tome?

— Mislim da to za njega nije zdravo. Ray mi je rekao da više nije mogao braniti prodavače droge, lopove, kurve, ali to nije sve. Nešto mu se dogodilo u njegovoj nutrini. Ta njegova nova vjera... on pjevuši... to je sad nešto najnovije u južnoj Kaliforniji.

— Pjevuši, a?

— Nešto tako... Ne znam točno, mislim da oni to zovu »mantra«. Pripadnici te sekte moraju obavezno pjevušiti četrdesetak ili pedesetak puta na dan, bez obzira na to gdje su. Ray... ti ga nisi nikad upoznao pa ga ne znaš. Ne znaš kakav je bio prije.

Intelektualac, težio je za uspjehom, otmjeno se odijevao. A sad je obrijao glavu, nosi siromašnu odjeću i živi u komuni.

— Kad si ga vidjela?

— Banuo je na moj prag prije mjesec dana — odgovorila je. — Dovezao se iz Los Angelesa s još jednim članom komune. To je bilo upravo sablasno.

— Zašto sablasno? Mnogi muškarci u četrdesetim godinama života doživljavaju krizu identiteta. Traže sami sebe.

— Ne, nije to tako. Kažem ti, promijenio se. Potpuno. To više nije isti čovjek za kojeg sam se udala.

— Ali meni još nije jasno zašto te to brine. On više nije dio tvog života.

— E, o tome je baš riječ. On to želi ubiti.

Rekla je to ne gledajući me. Sa dva prsta podigao sam joj bradu i okrenuo joj glavu prema sebi.

— Što hoćeš time reći da ponovo želi biti dio tvog života?

— On me ponovo želi. Kao ženu. To je dio toga cijeloga razgovora s njim. Zaključio je da me voli i da mu se moram vratiti — rekla je i nasmijala se, ali u tom smijehu nije bilo radosti. — Bože, možeš li me vidjeti u komuni s muškarcem koji pjevuši?

— Što si mu odgovorila?

— Rekla sam mu istinu, da on više nije dio mog života i da on to više nikad ne može biti.

— Kako je to primio?

— Ne baš lijepo. To nije uopće htio prihvatiti.

— Nije te vrijeđao ili možda bio nasilan?

— Nije. Bio je vrlo miran... i baš to me plaši. Taj njegov mir. Način na koji me gledao. Njegove oči... baš zato mislim da je nešto puklo u njemu.

— Misliš li da je opasan?

— Ne. Ne bi on meni nikad učinio nažao. Samo...

— Samo? Što?

— Telefonirao mi je sedam ili osam puta poslije tog posjeta. Bez obzira na to što kažem, neda se otjerati, neće da me sluša. Opet je... opet je u mom životu.

— Promijeni telefonski broj! — savjetovao sam je.

— S tim bih postigla samo to da on dođe u San Francisco. Ne mogu se ni preseliti zbog njega, a ne želim poremetiti svoj život više nego što sam ga poremetila. — Šutio sam. Nakon nekoliko sekunda me upitala:

— O čemu razmišljaš? — I dalje sam šutio, pa je oštro rekla: — Možda razmišljaš kako bi trebalo da odeš dolje u Los Angeles i porazgovaraš s njim i kažeš mu da me ostavi na miru. Je li tako?

— Pa što ako razmišljam o tome? To ti želiš, je li? Naime, želiš da te ostavi na miru.

— Da, ali ne bi bilo dobro da odeš k njemu. Sve bi se samo još pogoršalo kad bi on saznao za tebe.

— Znači da mu nisi rekla za nas?

— Nisam i ne namjeravam. On te ionako ne bi slušao, a ti bi se razljutio i bilo bi neprilika. Oh, zaboga! Zato ti i nisam o tome prije govorila. Ja te poznam. Znam kako ti razmišljaš o teškoćama, kako ih napušeš izvan svih proporcija, a onda bjesniš i praviš greške.

— Hvala. Baš ti hvala.

— To je istina, i ti to znaš. Već si počeo. Vidi se po tebi i po tvom licu.

Zaustio sam nešto ljutito, ali sam to progutao. Imala je pravo. A zašto se uostalom ne bih ljutio? Bivši muž joj je pošasavio i upleo se u neku nastranu sektu. Tko, dovraga, zna što će se sada dogoditi. Plašio sam se toga. Ja sam je volio...

— Moraš mi obećati da ga nećeš pokušati tražiti i razgovarati s njim — rekla je. — Hoćeš li mi to obećati?

— Kako ćeš ga se otarasiti?

— Naći ću način. To je moj problem.

— To je i moj problem...

— To je moj problem, dovraga, i nemoj sad opet počinjati! Naći ću rješenje, ne brini.

— Ti si zabrinuta. Pogledaj se!

— Preboljet ću ja to. Sad kad sam razgovarala o tome, već se osjećam bolje. A sad obećaj da se nećeš upletati.

— Sve dotle dok on bude u Los Angelesu, obećajem.

— Čak ako i dođe u San Francisco? Obećaj mi.

— Kerry, nemoj pokušavati da me isključiš iz toga! Ja sam upleten u to, bez obzira na to hoćeš li ti to ili nećeš. Ja...

— Znala sam to! — kriknula je. — Znala sam, ti velika tvrdoglava talijanska huljo! — Počela je plakati.

Sjeo sam kraj nje. Žene koje plaču obeshrabruju me. Dvije sekunde pošto neka žena počne plakati, ja se osjećam nespretno, nemoćan i ne znam više jasno razmišljati. Tako je bilo i sada. Sve što sam mogao i znao bilo je to da joj kažem:

— Kerry, ne plači, dušo. Ne plači.

Zagrlio sam je i tapšao je kao majka koja navodi dijete da se podigne. Plakala je na mojim grudima, a ja sam utješno mrmljao i tapšao je.

Tad je ona promijenila položaj i zagrlila me. Uskoro je prestala plakati i samo je šmrkala, a i to je malo-pomalo prestalo i, na moje iznenađenje, a vjerojatno i na svoje, počela me ljubiti, a ja sam joj uzvraćao poljupce. I tad se dogodilo i štošta drugo...

Da, razmišljao sam malo poslije, dok smo mirno ležali jedno pored drugoga i kad mi se glava opet malo razbistrila. Današnji će dan posve pouzdano biti znamenit.

Dok se Kerry tuširala, ja sam okrenuo broj Helen O'Daniel. Još nitko nije bio kod kuće. Nisam mogao dobiti ni Jima Telforda. Jutros je bio u uredu i već je otišao, a njegov pomoćnik nije znao, ili mi nije htio reći, kad će se vratiti. Telefonirao sam u poduzeće Northern Development. Nitko se nije javljao.

Potražio sam u mjesnom telefonskom imeniku broj Shirley Irwin i okrenuo ga. Ona je bila kod kuće pa mi je dala ime odvjetnika tvrtke, nekog Fulbrighta, koji je imao ured nedaleko od motela »Sportman's Rest«. Shirley Irwin me obavijestila da je on bio i osobni odvjetnik dvojice ortaka: O' Daniela i Randalla.

Upitao sam je kako se drži Treacle, a ona mi je odgovorila da ga nije vidjela od jučer poslije podne i da je još bio nervozan i zabrinut. Kad sam je upitao kako je bilo kod poručnika Telforda, odgovorila je:

— Ne baš dobro. Gospodin Treacle je neprestano zahtijevao policijsku zaštitu.

— Je li je dobio?

— Poručnik je obećao da će vidjeti što može učiniti. Ali Redding nije u njegovom okrugu. To bi se moralo urediti s općinskom policijom.

— Aha.

Tad je spomenula kako se plaši da Treacle postaje paranoičan.

— Pitala sam ga želi li da danas otvorim ured, ali odgovorio je da ne želi. Ako me itko pita, treba da kažem da je on izvan grada. Ne želi nikoga vidjeti.

Osim mene, pomislio sam. Zahvalio sam joj i završio razgovor. Kerry je dotad izašla iz kupaonice i već se napola odjenula. I ja sam otišao pod tuš, i to hladan, iz poštovanja prema mojim opeklinama. Obukao sam hlače i košulju, i nakon toga smo otišli na doručak u susjedni lokal. Bio je to još jedan vrući dan s raštrkanim oblacima bez znakova oluje. Zrak je ponovo mirisao na prašinu, kao da kiše nikad nije bilo.

Kad smo se vratili, u motelu me čekala poruka da je Treacle ponovo zvao. Pripremio sam se psihički i uzvratio mu poziv. Bio je mirniji nego prethodnoga dana, ali paranoja je bila prisutna u njegovu glasu i u onome što je rekao. Tješio sam ga da napredujem u istrazi, a to nije bila ni laž ni istina, te da vlasti također napreduju. Tad sam ga

upitao zna li za ljubavni odnos između Helen O'Daniel i Robideuxa. Zaprepašteno mi je odgovorio da ne zna. Također se iznenadio kad sam mu rekao da je O'Daniel po svoj prilici odlučio podnijeti zahtjev za rastavu.

Htio je da poslije dođem u njegov stan i da mu ispričam pojedinosti u vezi s istragom, a zapravo je htio da ga držim za ruku. Obećao sam da ću doći, premda sam lagao, i završio razgovor.

Ostavio sam Kerry u sobi, prilično dobro raspoloženu. Rekla je da će se provozati do Viskigrada. Odvezao sam se do niske, moderne zgrade u kojoj je Fulbright imao svoj ured. George Fulbright je bio ozbiljan, smrknut mlađi čovjek, točno skrojenih brkova i načina govora. Bio je spreman za razgovor, bez obzira na okolnosti, u vezi sa svoja dva bivša klijenta.

Rekao mi je da je osobna imovina Munroea Randalla bila znatna, ali mi nije htio otkriti svotu, a osobna imovina Franka O'Daniela znatno se smanjila posljednjih mjeseci i nije bila baš velika. Da, obojica su dala sastaviti oporuke. Randallov imetak poslije njegove smrti pripao bi majci i dvoje mlađe braće u Kansasu. Nitko iz mjesta nije oporučno dobio ništa. U pogledu O'Danielova imetka, toliki koliki jest, Helen O'Daniel nije glavna nasljednica. Zapravo, ona nasljeđuje samo pedeset posto, koliko joj pripada po kalifornijskom zakonu.

— Tko dobiva drugih pedeset posto? — upitao sam.

— Brat u državi Washington — odgovorio je Fulbright — sestra u Alturasu. Na jednake dijelove.

— Zašto je razbaštinio ženu? Je li takva odluka oduvijek bila u oporuci?

— Nije. Gospodin O'Daniel me prije nekoliko mjeseci zamolio da preinačim oporuku. To je bilo onda kad je shvatio da mu je brak propao.

— I tad je odlučio podnijeti zahtjev za rastavu?

— Oh, da. Posljednji put kad sam razgovarao s njim, prije dva dana, zamolio me da pripremim taj zahtjev.

— Zašto je čekao dosad? Zašto to nije zatražio prije nekoliko mjeseci?

— Vjerojatno je to za njega bila teška odluka.

— Nije li spominjao novčane razloge?

— Ne, meni nije.

— Zna li je li on rekao gospođi O'Daniel o svojim namjerama?

— Da. Meni je rekao da jest.

— Je li ona znala da je on promijenio oporuku?

— Vjerujem da jest.

— Tad je i ona morala znati da će ona, ako on umre, a ona još bude njegova žena, biti odgovorna za sve dugove ako Northern Development propadne. Takav je zakon, je li?

— Da, takav je zakon. Zašto pitate?

— A poduzeće će vjerojatno propasti.

— Nisam slobodan da razgovaram o tome — odgovorio je, a time je zapravo priznao da je to vjerojatno.

— Ali ne vidim...

Dopustio sam mu da ne vidi. Ništa nisam rekao. Razmišljao sam: njezin motiv za ubojstvo se raplinuo. Ona dobiva pedeset posto, bez obzira na to je li on živ ili mrtav, i to od onoga što je još ostalo, a to nije baš mnogo. Ako je on živ, ona bolje prolazi. Treba samo čekati rastavu i nastaviti živjeti svojim veselim životom i ne brinuti se o poslovnim dugovima.

Rasplinuo se i motiv za ubojstvo Randalla, jer ona time ništa ne dobiva. U oporuci joj ništa nije ostavio. Helen O'Daniel je možda privlačna i poželjna i prava. Pa ipak, vjerojatno je postojala ljubavna veza između nje i Randalla i vjerojatno je baš ona bila u njegovoj kući one noći kad je on stradao. A postojao je i Paul Robideaux. Ona možda i nije ubila svog muža i svog ljubavnika, ali mogao bih se kladiti da je ona znala nešto o svemu što se događalo.

I tako sam ja iz Fulbrightova ureda otišao ravno u ulicu Nebeski vidik, nadajući se da se ona ipak vratila kući. Bila je kod kuće, ali upravo na izlasku. Baš se približavala svom žutom Porscheu. Naglo sam skrenuo sa ceste i zaustavio se kraj nje. Otvorio sam prozor i provirio van;

— Dobar dan, gospođo O'Daniel. Želio bih...

— Vi! — otpuhnula je prezirno i pogledala me pogledom od kojeg venu ruže, a onda produžila prema svom automobilu.

Ah, dovraga, pomislio sam. Pa neće mi sad pobjeći! Vozeći natraške, parkirao sam automobil točno iza Porshea tako da sam mu prepriječio put. Kad sam izašao, držala je ruke na bokovima i bijesno me gledala.

- Kakva je ovo divna zamisao? Maknite mi se s puta!
  - Ne prije nego što razgovaramo.
  - Ja vam više nemam što reći.
  - Zašto? Jeste li napokon stupili u vezu s Paulom Robideauxom? Dakako da je bila s njim u vezi, jer je spremno rekla:
  - Pa što onda? Paul i ja smo se viđali. To je naša stvar i ničija druga.
  - Nije ničija briga ako nema veze sa smrću vašeg muža.
  - Pa, nema veze. Paul s tim nema veze, a nemam ni ja. To je bio nesretan slučaj.
  - Zaista? — upitao sam je.
  - Da, prokleti bili! Zašto pokušavate od toga napraviti nešto više nego što jest?
  - Zato jer mislim da je on ubijen — rekao sam otvoreno. — Gdje ste bili u subotu navečer, gospođo O'Daniel?
  - Nisam bila na jezeru Shasta, ako na to mislite.
  - Gdje ste onda bili? S Robideauxom?
  - Da, ako baš morate znati!
  - On mi je rekao da niste bili s njim. On kaže da je bio sam kod kuće.
  - Lažete! — odbrusila mi je. — To vam on nikad nije rekao. Bio je sa mnom, razumijete li?
  - Jeste li to rekli poručniku Telfordu?
  - To je istina. Dabome da sam mu rekla.
- To je značilo da su ona i Robideaux već u dosluhu i da su zajedno izmislili priču radi uzajamne zaštite. Da su bili zajedno u subotu navečer, Robideaux bi to već rekao. No i ta laž nije morala ništa značiti. Nevini ljudi to često rade.
- Kako to da niste Robideauxu odmah javili o muževoj smrti? Iznenadio se kad sam mu to jučer saopćio, a to je bilo više sati pošto je poručnik vas obavijestio.
- Kolebanje. Nakon nekog vremena je ipak odgovorila.
- Bila sam uzrujana i nisam posve jasno razmišljala. Trebalo je sve srediti. Pogreb...
  - Gdje ste bili sinoć? Telefonirao sam vam tri ili četiri puta... Planula je žestoko.

— To se vas zaista ne tiče! Meni je sad svega dosta. Jadni Frank je ubijen, meni su provalnici bili u kući. Dosta mi je svega!

— Provalnici?

— Da, provalnici. Provalili su mi u kuću dok sam bila odsutna.

— Je li išta ukradeno?

— Ne znam. Ne mogu utvrditi nedostaje li što. Tko god je to bio, pretražio je Frankovu sobu, a onda se valjda nečega prestrašio i pobjegao.

— Ništa drugo nije dirao?

— Nije.

— Kako je taj provalnik ušao?

— Kroz stražnja vrata. Razbio je staklo, ali u čemu bi bila razlika? Više neću odgovarati na vaša pitanja. Ne moram razgovarati s vama, jer vi niste ništa drugo nego prokletu privatno njuškalo. Ako ne maknete svoj auto, zvat ću policiju!

— Slušajte, gospođo O'Daniel...

— Vi me napadate! — zaprijetila je. — Maknite svoj jebeni auto ili ću pozvati policiju! Reći ću joj da ste me napali. Želite li se uvjeriti u to hoću li im to reći?

Bilo je jasno da od ožalošćene udovice neću postići više ništa osim neprilika. Sjeo sam u automobil i pokrenuo ga, a ona je u međuvremenu turirala motor svog automobila tako da su se tresli zidovi kuće. Jurnula je pokraj mene tako da su se gume zadimile. U prvi mah sam pomislio da neće uspjeti skrenuti na prvoj okuci, ali Porsche je bio građen za svladavanje zavoja velikom brzinom.

Ja sam vozio za njom polako, razmišljajući. Provalnik? Što je to sad značilo? Možda nije značilo ništa. Možda to nije imalo veze sa smrću Franka O'Daniela ili s ićim drugim u mojoj istrazi. Ali zašto je provalnik prevrnuo samo O'Danielovu sobu? Nisam vjerovao u teoriju da je provalnik naglo otišao zato jer se prestrašio. Ona se nije vratila kući i zatekla ga na djelu, jer bi inače to odmah rekla. Psa nema, nema uređaja za uzbunu, a ni susjeda u blizini.

Dobro, netko je tražio nešto određeno što je pripadalo O'Danielu. Ali što? I tko? I zašto?

Odvezao sam se u središte grada, u smjeru sjenovitog trgovačkog središta gdje se nalazi kozmetički salon »Pembr s for Beauty«. U čekaonici je bila samo jedna osoba, i to plavokosa recepcionarka, gospođica Adley. Ljepotica Belson joj je zacijelo rekla da ja nisam policajac, jer me se nije ni najmanje preplašila. Nije bila čak ni uljudna.

— Gospođica Penny nije ovdje i ne znam kad će se vratiti — rekla je spremno, a oči su joj istodobno govorile: »Krepaj, magarče!«

Smiješio sam joj se izazovno i sjeo na rub stola.

— Što mislite, kako bi to bilo da odem s one strane ove drvene pregrade i kažem vašim mušterijama tko sam i da je gospođica Penny umiješana u dva vrlo neugodna ubojstva? Možete li zamisliti kakvo će ogovaranje tad nastati? Možete li zamisliti što će gospođica Penny tad reći?

Gledali smo se u oči otprilike deset sekunda. Nakon toga je plavuša zapsikala i izgovorila riječi kao da ih pljuje:

— Ona je u restoranu »Rive Gauche«, malo niže u istoj ulici. Sad upravo objедуje.

— Možda ću i ja objedovati tamo — promrmljao sam i sišao sa stola. — Neka vam bude ugodan dan.

Gospođica Adely nije imala više što reći. Samo su joj oči ponovile onu prijašnju poruku.

***

»Rive Gauche« je mali restoran koji se doimao vrlo otmjeno i vrlo francuski. Čak su i na zidovima visjele slike s Montmartrea i drugih pariških prizora, a konobarice su govorile s francuskim naglaskom koji možda i nije bio pravi. U restoranu nije bilo mnogo ljudi. Ugledao sam Penny Belson čim sam ušao. Sama za stolom u kutu. Pred njom na stolu svježe pripremljene školjke i mala boca bijelog vina.

Kad me ugledala, nije bila nimalo sretnija od svoje recepcionarke. Ali ona je bolje vladala sobom, uostalom bili smo na javnom mjestu, pa kad sam sjeo za njezin stol, nije se usprotivila niti mi je rekla da krepam, bilo riječima bilo očima.

— Nisam očekivala da ću vas ponovo vidjeti — primijetila je.

— Drugim riječima, nadali ste se da me nećete vidjeti.

Slegnula je ramenima, a onda promrmljala:

— Imate li još pitanja?

— Nekoliko. Ali nastavite jesti dok razgovaramo.

— To sam i namjeravala — rekla je, izvlačeći unutrašnjost školjke i odmah zatim ispirući je gutljajem vina. — Dakle?

— Frank O'Daniel — započeo sam. — Čuli ste što mu se dogodilo, dakako.

— Dabome.

— Dakle, neki dan ste rekli kako je kozmetički salon zgodno mjesto gdje se svašta sazna. Govorkalo se o gospođi O'Daniel. Vjerojatno je bilo govorkanja i o gospodinu O'Danielu.

Nije odmah odgovorila. Jedna je konobarica prišla k stolu da vidi hoću li što naručiti, ali sam joj mahnuo rukom da ode. U koje drugo vrijeme i s nekim drugim u društvu možda bih i naručio objed i stavio ga na račun izdataka da vidim što bi Barney Rivera rekao na to. Ali ne danas. Pomno sam promatrao lice Penny Belson.

— Ne znam za čim vi zapravo tragate — rekla je naposljetku. — Za Frankom O'Danielom i nekom ženom? Ništa takvo nisam čula.

— A što ste onda čuli?

Uzdahnula je.

— Očito je jedini način da me ostavite na miru taj da budem iskrena s vama. Dobro. Mislim da se on namjeravao rastati od žene, prodati kuću i svoj dio u poduzeću Northern Development te se odseliti.

— Tko vam je to rekao?

— Jedna od mojih mušterija.

— Koja?

— To vam neću reći. Vi je ne poznate, i ta osoba tjema veze s Northern Developmentom. Ona je dobra raušterija i ne želim je izgubiti.

— Kamo se to O'Daniel namjeravao preseliti?

— U blizinu San Francisca, negdje oko zaljeva.

— Je li tamo imao kakve poslovne izgleda?

— Ne znam.

— Zašto je namjeravao sve prodati i preseliti se?

— A što vi mislite zašto? Njegovo je poduzeće u novčanim nevoljama, a žena mu je kurva. Zar to nisu dovoljni razlozi?

— Postoji li još nešto što biste mi mogli reći, gospođice Belson?

— O Franku O'Danielu više ništa.
— Onda o Helen O'Daniel. O drugim njezinim ljubavnim vezama.
— Imala ih je nekoliko. Želite li možda popis?
— Ja sam mislio na jednu osobu posebno. Umjetnik koji se zove Paul Robideaux.

Iznenadilo ju je to, i to, činilo se, iskreno.

— Robideaux? To mi je ime poznato...

Mogao sam joj reći gdje Robideaux živi. Ona će to ionako uskoro saznati, ali nisam volio objašnjavati a nisam htio biti ni svjedokom užitka koji bi joj to pružilo.

— Hvala na pomoći, gospođice Belson — rekao sam i ustao.

— Čekajte. Taj umjetnik... Paul Robideaux...

— On je pisac i zapravo se zove Hasselblatt. Hvala još jednom.

Ostavio sam je da sjedi i pije svoje vino. Zapazio sam da se doima hladno zamišljena.

Od mirisa u restoranu odjednom sam ogladnio, pa sam se zaustavio kod McDonalda i kupio veliki hamburger, krumpir i frape od jagoda. Zatim sam se ponovo odvezao u ured odvjetnika Georgea Fulbrighta.

Ali Fulbright nije ništa znao o namjerama Franka O'Daniela da proda svoj dio u poduzeću i preseli se. Čak se začudio kad je to čuo.

— Ne mogu zamisliti da bi gospodin O'Daniel razmišljao o tako ozbiljnom potezu a da se prethodno ne bi posavjetovao sa mnom.

— Možete li se sjetiti kakva razloga zbog kojeg se on ne bi želio savjetovati s vama?

— Ne, ni jednoga.

— Je li on imao kakve poslovne veze u okolici zaljeva?

— Nije mi poznato. Poznavao je ljude ondje, dakako. Poslovne ljude. Osobno poznam dvojicu, trojicu. Mogao bih njih pitati.

— Ako biste to učinili, gospodine Fulbrighte, bio bih vam zahvalan.

***

Iduće moje odredište bio je šerifov ured, da vidim je li Jim Telford tamo. Bio je. Upravo se vratio iz Musket Creeka, gdje je proveo cijeli dan i nije mnogo saznao. Nije mi mogao reći ništa ohrabrujuće. Policijski laboratorij pregledao je ostatke broda »Kokanee«. Profesionalni ronilac pretražio je dno jezera. U oba slučaja rezultati

isti: nema dokaza da se potkrijepi pretpostavka o tome kako eksplozija i smrt O'Daniela nisu bile nesretan slučaj.

Telford nije razgovarao s Paulom Robideauxom, jer slikar nije bio kod kuće, a zanimalo ga je ono što sam mu ja mogao ispričati o svom sastanku s umjetnikom i njegovom odnosu s Helen O'Daniel. Ipak, iz svega toga još se ništa nije moglo zaključiti. Pitanje provalnika zainteresiralo je njega koliko i mene. A zapanjilo ga je i ponašanje Franka O'Daniela u posljednje vrijeme.

Mnogo mogućnosti, mnogo lijepih ulica po svojoj prilici.

Otišavši od Telforda, odvezao sam se na policiju u Eeddingu na još jedan kratak razgovor sa Hakom Bettersom. Jedino što mi je imao reći jest to da ga Martin Treacle gnjavi zbog policijske zaštite i da je stanica, iako nerado, pristala na to da mu dodijeli »privremenog čuvara«. Rasipanje narodnog novca, rekao je Betters, ali i to je bolje nego da Treacle ode do novina i raspiše se o ravnodušnosti policije.

Bila su četiri sata poslije podne kad sam se vratio k svom automobilu. Nisam više imao nikakav trag, a bio sam umoran i lice me peklo. Uputio sam se u motel. Na povratku sam se zaustavio i kupio nekoliko hladnih limenki svijetloga laganog piva. To je pivo imalo okus vode s malo piva. No priviknete se na to. Sad kad sam pazio na tjelesnu težinu, i to je bilo bolje nego ništa.

Nešto mi je klepetalo u prtljažniku za vrijeme vožnje, pa kad sam stigao pred motel, otvorio sam prtljažnik da vidim što je to. Kamena šalica koju sam našao na mjestu požara u Musket Creeku. Oslobodio se tamo kamo sam ga zataknuo iza rezervne gume. Posve sam zaboravio na taj kamen. Trebalo je da ga već odavno dam Telfordu. Donio sam ga u sobu i stavio na ormarić kako bih se sjetio da ga poslije odnesem u šerifov ured.

Kerry nije bila u sobi. Još je bila u Viskigradu ili negdje drugdje u svom unajmljenom Datsunu. Otvorio sam pivo, popio malo da se rashladim, a onda sam pošao na recepciju da vidim ima li kakvih poruka za mene. Samo dva telefonska poziva, i to oba od Barneya Rivere. Poruka je glasila da mu telefoniram što prije. Hitno.

Nevolje, mislio sam u sebi.

Vratio sam se u sobu, sjeo na krevet i naručio razgovor s osiguravajućim poduzećem Great Western u San Franciscu. Kad se Barney javio na telefon, rekao je:

— Imaš li kakav izvještaj? Zaboga, nadam se da imaš.

Zvučao je izmučeno. Nije jedini, mislio sam u sebi.

— Još ništa, Barney. Još radim na tome. Obećao sam da ću ti se javiti čim nešto budem imao.

— Da, ali ovdje pucaju po meni. Morat ću ti poslati još nekoga da ti pomogne. To je prijedlog upravitelja, a ne moj.

— Divno! Tad ćemo se moći spoticati jedan o drugoga.

— Moram to učiniti. Upravitelji žele rezultate. Ne žele platiti dvostruko osiguranje, i to dvaput. To je četiristo tisuća dolara. To je velik novac.

— Znam da je velik novac. Budu li to oni morali platiti, onda sam ja kriv za to, i ti mi više nećeš moći dati posla. Je li tako?

— Jesam li ja to rekao?

— Nisi ni morao reći. Slušaj, Barney, ja radim što najbolje mogu. Daj mi još dan-dva.

— Ne znam mogu li...

— Ma hajde! Možda sam blizu nekih odgovora.

— Dobro, dobro. Mogu još čekati jedan dan. Telefoniraj mi sutra na kraju radnog dana, bez obzira na to što ćeš mi javiti.

Uzdahnuo sam i spustio slušalicu. Blizu nekih odgovora, rekao sam mu. Puka laž. A možda i nije? Možda se primičem odgovorima. Tko bi znao, jer otkrio sam gomilu podataka, pa kad bih ih sad mogao prosijati i izvući neko značenje iz njih... I tako sam neko vrijeme sjedio i razmišljao. Premetao sam takoreći podatke s jedne hrpe na drugu, ali nikakav smisao nije bio na vidiku. Dovraga sve to bar zasad, rekao sam u sebi. Sad bi mi bilo najbolje da nakvasim glavu u bazenu, i ne samo glavu nego cijeloga sebe. Svukao sam se, a zatim obukao svoje havajske kupaće gaće s uzorkom cvjetova hibiskusa. Cijeli jedan kupaonski zid pokrivalo je zrcalo. Pogledao sam se i zaključio da imam prilično dobro tijelo za pedesetčetvorogodišnjaka, nekadašnjeg debeljka. Još sam oko struka imao malo sala, ali samo malo. Kad sam smršavio, čini mi se da sam se pomladio. Nisam izgledao stariji ni jednog dana više od pedeset tri godine.

S drugim pivom u ruci pošao sam prema bazenu. Bacio sam se u vodu i plivao, zaobilazeći dvoje djece koje se praćakalo u vodi i strašno galamilo. Dok sam još plivao, stigla je Kerry. Počeo sam se

penjati van, ali mi je ona rukom dala znak da se ide presvući i da će doći u bazen. Pridružila mi se nakon nekoliko minuta.

Pošto je ona proplivala, sjeli smo na ležaljke i tad me upitala kako mi je prošao dan. Ispričovijedao sam joj sve u tančine s dovoljnom mjerom prostote.

— Provalnik u kući O'Daniela? — čudila se Kerry.

— To je zanimljivo?

— Svakako. Sad samo moram odgonetnuti što je tražio i tko je to bio. Imaš li kakvo rješenje?

— Ja? Ti si detektiv. Ja sam došla na izlet. Nisam baš osobito pametna, a prilično sam privlačna i dobra da me se povali.

— Prilično dobra — složio sam se s njom. — A ja?

Zatreptala je dugim trepavicama.

— Oh, zlato, ti si nevjerojatan! Svaki put mi skaču iskrice u očima.

Rugala mi se. Sjedio sam uvrijeđen. I Kerry je zašutjela i dugo nije progovorila ni riječi. Valjda opet razmišlja o onom svom šašavom bivšem mužu. Ponovo sam skočio u bazen da na brzinu proplivam. Kad sam izašao, Kerry je još razmišljala. Upitao sam je želi li poći u susjedni bar na piće, ali je odbila poziv, rekavši da će ostati kraj bazena i još možda plivati.

Otišao sam u sobu, istuširao se i dok sam se odijevao, opazio sam kamen u obliku šalice na ormariću. Sad sam i ja mogao vidjeti fosile na onomu mjestu s kojeg je Treacle neki dan izbrisao čađu. Zbog nekog nepojmljivog razloga taj mi je predmet zaokupio svu pažnju. Prestao sam navlačiti hlače i dohvatio taj kamen.

Ti fosili... kako ih je ono Treacle nazvao? Briofiti. Tako je. Sasvim su obični u ovom kraju, a nalaze se u raznim vrstama kamena...

Kamen, razmišljao sam.

Kamenje.

Sve mi se počelo vrtjeti u glavi, survavati kao kod odrona zemlje i kamenja. Trebalo je da to već prije povežem. Uzbudio sam se, jer se tu možda kriju odgovori na pitanja koja me zaokupljaju.

Na brzinu sam se obukao i pošao do bazena, gdje je još sjedila Kerry.

— Moram ići u Musket Creek — rekoh.

Zaškiljila je u mom smjeru i upitala:

— Opet? Zašto?

- Moram nešto provjeriti.
  - Što?
  - Reći ću ti kad se vratim.
  - Divno. Sad imaš i tajne. To zacijelo znači da ne mogu poći s tobom.
  - Više bih volio da ne ideš. Vratit ću se otprilike do osam sati.
  - Onda idi — rekla je i slegnula ramenima. — Ja ću se već nečim zabaviti.
- Otišao sam.

Bilo je četvrt do sedam kad sam stigao među klisure Musket Creeka. Sunce je palo iza šumovitih brežuljaka na zapadu. Večernje sjene pružile su se po dolini, dajući joj mekan, spokojan izgled. Čak i napuštene zgrade uz potok doimale su se manje oronule i napuštene nego prethodnoga dana za vrijeme oluje i grmljavine. Čudno kako svjetlo i vrijeme mijenjaju ugođaj u tom mjestu. Zanimalo me zamjećuju li to i ljudi koji tu žive, ili oni to vide samo na jedan način, u jednom svjetlu.

Automobil je tandrkao cestom prema prodavaonici mješovitom robom u Musket Creeku. Stigavši dovoljno blizu, ugledao sam dva muškarca kraj benzinske crpke. Buljili su u mom smjeru. Opazio sam i otprilike šest automobila iza drvene zgrade, a među njima džip Paula Robideauxa. Po svemu sudeći, stanovnici toga mjesta imali su sastanak.

Ona dva muškarca bili su Jack i Gary Coleclaw, otac i sin. Zacijelo je Gary prepoznao moj automobil i nešto priopćio ocu kad je među njima buknuła svađa. Gary je pokazivao prema meni i poskakivao uzbuđeno, a otac mu je ljutitom kretnjom dao znak da ide u prodavaonicu. Kad sam se približio na dvadesetak koraka, Coleclaw je gurnuo momka tako snažno da je ovaj zateturao, ali se još jedanput okrenuo i zaprijetio mi rukom. Činilo mi se da Jack Coleclaw domahuje u mom smjeru kao da bi želio razgovarati sa mnom. Malo sam se kolebao, ali sam ipak prikočio, razmišljajući: dobro, da vidimo što želi. Naglo sam skrenuo i zaustavio se kraj Coleclawa. Gary je bio unutra, ali vidio sam da iza zavjesa gleda što se vani događa.

— Što radite ponovo ovdje? — upitao me Coleclaw, ali bez srdžbe u glasu ili u očima. Naprotiv, rekao bih da je pokazivao veću zabrinutost nego pred šerifovim uredom.

— Imam posla — rekoħ.

— Kakvog posla?

— Vi znate kakvog, gospodine Coleclawe. Osim toga, ne volim da mi itko prijeti. Ili vam možda Gary nije rekao kakav mi je doček priredio jučer?

— Rekao mi je — odgovorio je Coleclaw. — Slušajte, on je malo zaostao i katkad ne zna što radi. Nije on mislio ništa loše. On nikome

ne bi hotimice učinio nažao.

— Imao je pištolj — usprotivio sam se.

— Taj stari kolt? On ne puca. Iгла je zahrđala, bubanj se ne okreće.

— To ja onda nisam znao. Usprkos tome, ne sviđa mi se da mi netko prijeti.

— Ako želite, ja ću ga dovesti ovamo da vam se ispriča.

— Nije to u pitanju.

— Morate razumjeti — nastavio je Coleclaw — da su se ovdje uzburkali osjećaji. Prvo svađa s graditeljima. Zatim je Randall poginuo, a sad i O'Daniel. Pomoćnici kotarskog šerifa švrljaju ovuda i postavljaju pitanja... Svi smo se uskomešali.

— Je li to razlog za ovaj sastanak na vrhu?

— Što?

— Čini mi se da su svi iz ovog mjesta večeras došli k vama u goste. Ili se vi možda redovito sastajete uz kavu i kolače?

— Što mi radimo navečer, vas se ne tiče — odbrusio je i držanje mu se promijenilo, i to ne neopazice, pa se doimao nekako tajanstven.

— Dobro — rekoh — strasti su se rasplamsale i vi ste se svi uskomešali. Ali zašto ne biste surađivali s vlastima i sa mnom? Zašto ne bismo svi zajedno došli do srži onoga što se ovdje događa?

— Mi želimo samo da nas ostavite na miru, gospodine.

— Dakako. To vam upravo i predlažem. Suradujte, idemo do srži problema, i vi ćete biti na miru. Poduzeće Northern Development je gotovo propalo sad kad su Randall i O'Daniel mrtvi. Ako ih netko ne iskupi, netko tko ima iste zamisli kao i oni, propao je i plan razvoja ovoga kraja. U vašem je vlastitom interesu da okončate ove nevolje, i to tako da nam pomognete.

On je tvrdoglavo mahao glavom, ništa ne govoreći. U tišini sumraka čuo sam brujanje automobilskeg motora. Pogledao sam prema cesti i vidio da nam se približava Landrover. To je vjerojatno Hugh Penrose, mislio sam. I bio je. Dotutnjio je i zaustavio se s druge strane crpke gdje je stajao Coleclaw.

— Oprostite što kasnim — obratio se Coleclawu. — Pisao sam i izgubio osjećaj za vrijeme! — A onda me dobro pogledao i kad me prepoznao, planuo je bijes na njegovom tragičnom licu. — Vi! — kriknuo je, a ta jedna jedina riječ zvučala je kao gorka optužba. — Vi

ste mi neki dan lagali, samo ste htjeli od mene izmamiti obavještenja. Vi i ona žena što je bila s vama!

— Oprostite zbog toga, gospodine Penrose — počeo sam se ispričavati. — Nisam namjeravao...

— Lažljivče! Lažljivče!

Uto se umiješao Coleclaw.

— Hughe, zašto ne ideš unutra? Reci ostalima da ću odmah doći i ja.

— Znači da sastanak još nije počeo?

— Nije. Samo pođi unutra.

— Dobro — rekao je Penrose i bijesno me pogledao svojim podmuklim, nesretnim sitnim očima, ali je ipak krenuo prema kući.

— Tražite li večeras nekoga posebno? — upitao me Coleclaw.

— Ne, nikoga posebno.

— Svi su unutra. Imali ste pravo.

— Nisam došao ovamo ni zbog koga.

— Zašto ste onda došli?

— Ako se vi nećete povjeriti meni, gospodine Coleclawe zašlo bih se ja povjeravao vama?

Bez riječi smo zurili jedan u drugoga pri svjetlu koje je nestajalo. On se naglo okrenuo i pošao za Penroseom. Ja sam letimice pogledao ulaz u prodavaonicu. Gary Coleclaw više nije bio iza zastora. Negdje otraga počeo je lajati pas, očito ono debelo smeđebijelo pseto. Inače je vladala tišina, i u tek nastaloj noći podigao se lagan vjetrić od kojeg mi se naježila koža na nadlatkici.

Ali možda mi se koža i nije naježila zbog vjetrića. Nije mi se sviđao osjećaj koji se počeo rađati u meni. Ovdje ima previše neprijateljstva i mržnje. Mislio sam da sam napokon uhvatio suštinu stvari, ali mi je bio potreban dokaz, a da bih došao do njega, morao sam ostati tamo još neko vrijeme. No ne smijem ostati predugo. Moram učiniti ono što sam naumio, a ostalo treba da prepustim vlastima.

Sjeo sam ponovo u automobil, zaokrenuo tako da prođem još jedanput ispred Coleclawove kuće, ali nikoga nisam vidio vani. A ako me je netko motrio iznutra, krile su ga zavjese na prozorima.

Na mjestu gdje se cesta račva, krenuo sam onim krakom koji vodi prema napuštenim zgradama. Parkirao sam pred zgradom s natpisom »LJEKARNA«. Uzeo sam svjetiljku iz pretinca i zaključao

automobil. Trenutak sam stajao kraj njega i osluškivao. Tešku tišinu nije remetilo ništa osim neznatnog mrmorenja i šaputanja u visokoj travi naokolo. Zgrade su stršale crne i ozbiljne kao grobovi, i ja sam ih opet zamišljao kao sablasti što čekaju, sjene koje se žele zaogrnuti noćnim plaštem. Tad sam pomislio: dovraga, nemoj sam sebi otežavati ono što već ionako nije lako. Pošao sam uskim prolazom između ljekarne i nekadašnje tržnice. Išao sam stazom iza zgrada.

Stražnja vrata hotela još su bila otvorena, viseći na jednoj šarki. Ušao sam u zgradu. Unutrašnjost je bila tmurna, sablasna. Jedva je išta od sumračnog svjetla prodiralo kroz zidne pukotine. Upalio sam svjetiljku na baterije i išao za snopom svjetla po podu od grubo piljenih dasaka.

Pri svjetlu sam razabrao ostatke kostura nekadašnje željezne peći, vrata željezne blagajne, hrpu krhotina i napokon srušenu policu s pretincima. Povukao sam zasun na vratima i naglo ih otvorio. Pirit i čestice zlata zablistale su pri svjetlu kad sam ga usmjerio na police sa zbirkom glava strelica i komada kamenja.

Približio sam se kamenju. Neki su komadi imali šare po sebi, i to one koje su meni već bile poznate. Fosili briofita kao na onoj kamenoj zdjelici koju sam našao na zgarištu.

Lijevom rukom uzeo sam jedan komad koji mi se činio isti kao i kamena čaša, dakle od istog minerala, tj. sedre, kako je to rekao Treacle. Strpao sam ga u džep. Prešao sam svjetlom po cijeloj sobi, tražeći nešto što bi potvrdilo moje ostale sumnje. Rudarska svjetiljka, hrpe časopisa »National Geographic«, vojnički poljski krevet sa strunjačom... sve to nije mi ništa govorilo. Ali ispod vojničkog poljskog kreveta našao sam bilježnicu i čim sam je pogledao, shvatio sam da je to baš ono što mi je bilo potrebno. U njemu je bilo upisano ime i priprosta karta. To mi je bio čvrst dokaz.

Stavivši notes u džep, krenuo sam van. Ali kad sam zakoraknuo samo korak prema pragu, nešto se pomaklo s moje desne strane. Nešto se podiglo u mraku iza recepcijskog stola.

To mi je bilo jedino upozorenje, ali ono nije bilo dovoljno. Navalio je na mene s nečim podignutim u svojoj ruci, nešto što je moja svijest na brzinu registrirala kao komad daske. Zamahnuo je njome u

vodoravnom luku kao palicom za bejzbol. Ispustio sam svjetiljku i podigao ruke, ali prekasno.

Daska me zveknula po lijevoj strani glave. Sijevnulo mi je pred očima i osjetio sam trenutačnu bol, a onda sam se srušio.

Probudio sam se, da bih osjetio bol i vrućinu koja mi se naglo približavala uz pucketanje koje mi se činilo da dolazi negdje izbliza. Probudio sam se i osjetio kiselkasti miris dima.

Vatra!

Ta mi je riječ prostrujila sviješću još prije nego što sam se potpuno osvijestio. Vatra me natjerala da se podignem bar na jedno koljeno, a sama ta kretnja nesnosno me zaboljela u glavi i vratu. Bio sam svjestan obamrlosti i otekline na lijevoj strani lubanje. Otvorio sam oči, ali nisam mogao ništa vidjeti. Bilo je tamno gdje god da sam bio, tamno i vruće od sve gušćih oblaka dima.

Hvatala me panika. Nagonski sam se borio protiv nje. Ošamućenost me počela napuštati, pa sam mogao jasnije misliti. Ustao sam i uspio se održati u uspravnom položaju, premda sam koljena osjećao kao da su vulkanizirana. Još nisam ništa mogao posve jasno vidjeti, osim nejasnih obrisa u tmini. No zato sam čuo nepogrešivi ritam vatre, njen zastrašujući zvuk koji je postajao sve glasniji i sve bliži.

Od dima sam počeo kašljati i gušiti se. Ispruženih ruku zakoraknuo sam korak-dva poput slijepca. Koljenom sam udario o nešto, i to se nešto pomaklo, a ja sam zamalo pao. Savijen u struku, pipao sam oko sebe. Napipao sam poljski krevet sa slamaricom. Dakle u sobici sam iza nekadašnjeg recepcijskog stola. Opet kašalj, opet panika koju sam nastojao svladati. Zaobišao sam poljski krevet i rukama napipao policu sa svim onim zbirkama svega i svačega. Poput raka kretao sam se ulijevo prema mjestu gdje sam zapamtio da su bila vrata. Našao sam ih, našao sam i zasun.

Zasun je bio zaključan. Navalio sam svom težinom svoga tijela na vrata, pomalo divlje, pomalo neobuzdano. Drvo je bilo suho i staro i popuštalo je, škripeći. Skupio sam snagu i navaljivao na vrata drugi put, treći put. Napokon je drvo počelo pucati u sredini i oko vratnica. Kad sam četvrti put nahrupio, zasun je popustio i vrata su poletjela van, a s njima i ja. Uhvatio sam se za kraj nekadašnjeg hotelskog recepcijskog stola.

Stražnji je zid bio u plamenu, gorjeli su i dijelovi zidova sa strane i balkon. Gusti dim se kovitlao u zatvorenom prostoru i kod svakog udisaja osjetio sam bol u plućima. Postojao je još jedan miris koji

sam tek sad osjetio, i to miris petroleja. Znači, polio je zidove petrolejem da bi se žestoka vatra brzo proširila. Od mješavine straha, boli, dima i mirisa vrtjelo mi se u glavi i tjeralo me na povraćanje. Odgurnuo sam se od stola i zateturao prema izlazu, spotaknuo se o nešto i pao te klizio na rukama i koljenima. S dlanova sam ogulio kožu. Plamen je već lizao prednji zid i jurio podom. Suha i stara, ta je zgrada bila baš kao bačva s barutom. Požar, potpirivan petrolejem, širio se nevjerojatnom brzinom. Imao sam na raspolaganju samo nekoliko minuta prije nego što se cijela zgrada pretvori u pakao.

U paklenom uzgibanom žaru vidio sam prednji prozor koji je bio zabijen daskama. Podvukao sam noge pod sebe i potrčao prema lijevom prozoru, jer sam tamo vidio otvor između dvije daske. Vrućina je ovdje bila nesnosna, a opekline na mom licu odašiljale su valove bola; činilo mi se da mi se sva koža napuhnula u jedan golemi mjehur.

Uvukao sam prste desne ruke između dvije poprečne daske i trzajem oslobodio jednu. Bacio sam je dolje i prihvatio se iduće. Plameni jezici već su bili blizu, tako blizu da sam osjetio kako mi je počela gorjeti kosa na potiljku. Dim je bio gust, gibao se u vrtlogu i bio zagušljiv. Ništa više nisam mogao vidjeti, a jedva sam mogao disati, jer je valjda sav kisik požderala vatra.

Iskre i žeravica, mali komadići sobe, počeli su padati oko mene i paliti mi ruke i odjeću. Iz grla mi se oteo luđački krik. Pustite me odavde! Otkinuo sam i drugu dasku i šakom kao čekićem odbijao treću koja je već napukla po sredini.

Kad sam je slomio na dva dijela i gurno van, otvor je bio dovoljan da kroza njega izađem, ali ne sasvim. Hvatao sam se iduće daske a istodobno sam kroz otvor uvukao glavu i ramena, van iz vrtložnih valova dima. Bol mi je prostrujila glavom i mojim ranjenim lijevim ramenom. Grč mi je zgrabio ruku tako da je nisam mogao micati. Zasuo me novi pljusak iskri i žeravice po košulji i hlačama, peckajući me kao da me bode bezbroj igala. Punim plućima udahnuo sam noćni zrak. Čuo sam kako mi se iz grla otimlju neki zvukovi koji su bili mješavina dahtaja i isprekidanih jecaja.

Kisik mi je dao snage koja mi je bila potrebna da otkinem jedan kraj labave daske. Kad sam je istrgnuo, pokušao sam se baciti na

prozorski prag, ali nije išlo. Mora postojati drugi način, razmišljao sam panično. Migoljiti se i provlačiti se kroz otvor, to moram učiniti. Za nekoliko sekunda padao sam natraške na tvrdu zemlju. Otkotrljao sam se dvaput po travi, dalje od zgrade koja je gorjela. Ustao sam i teturao desetak koraka sredinom puta, a onda sam ponovo pao na tlo. Legao sam na leđa i pustio da mi noćni vjetar hladi lice. No nisam dugo ležao. Sad kad sam bio dalje od vatre, osjećao sam miris svoje spaljene kose i odjeće koja je tinjala. Taj miris natjerao me na povraćanje, i to tako naglo da sam jedva stigao kleknuti na koljena.

Poslije toga osjećao sam se dobro. Glava mi se razbistrila a straha je nestalo, ali pojavio se bijes koji je postajao vreo i žestok kao ona vatra, a raspirivala ga je bol u mojoj glavi i ramenu od udarca što mi ga je netko zadao tupim predmetom. Ponovo sam ustao i teturao, trljajući zadimljene oči da bih pogledao nekadašnji hotel.

Bio je ovijen plamenom koji se proširio i na susjedne zgrade. Vatra je jurnula krovovima. Dio oblačnog neba zastirao je gusti dim. U roku od nekoliko minuta cijeli niz kuća uz potok bit će u plamenu.

Okrenuo sam glavu i pogledao uz cestu na mjesto gdje sam ostavio svoj automobil. Nije ga više bilo tamo. Bijes u meni žestoko se rasplamsao. Odvezao mi je nekamo automobil. Uzeo mi je ključeve kad me mlatnuo i onesvijestio, a zatim je odvezao automobil i negdje ga sakrio.

Počeo sam trčati uz rub ceste prema mjestu gdje se cesta račva. Neprestano sam pogledavao preko ramena na požar iza sebe pa nisam opazio skupinu ljudi sve dok nisam došao do posljednje zgrade na južnoj strani.

Stajali su tamo na livadi, njih više od desetak, cijeli prokleti grad je bio tamo. Stajali su kao hrpa panjeva i gledali kako trčim prema njima i kako izgaraju napuštene zgrade u Vododerini Kršnoj Stražnjici, kao u nekom posljednjem obredu istjerivanja đavla.

Nitko se nije pomaknuo s mjesta, pa čak ni onda kad sam stao nekoliko koraka ispred njih. Stao sam i dahtao, trljajući svoju ranjenu ruku. Samo su zurili u mene. Paul Robideaux je držao lopatu. Jack Coleclaw je prekrižio ruke preko svoje trbušine. Ella Bloom je iskrevljila lice kao vještica. Hugh Penrose je mahao svojom glavurdom i doimao se kao da nastoji zaustaviti grč smijeha. Njihova

lica i lica svih drugih imala su neprirodan izgled pri svjetlu vatre, kao maske krabulja.

— Što vam je ljudi? — viknuo sam im, a glas mi je bio suh i hrapav.

— Što stojite ovdje? Izgorjet će cijeli logor. To valjda vidite!

Jack Coleclaw je prvi progovorio:

— Neka gori.

— Prah i pepeo — rekao je Penrose. — Prah i pepeo.

— Tako vam svega, zahvatit će i vaše domove.

— Neće — rekla je Ella Bloom. — Večeras ima jedva vjetra!

— Osim toga postoje protupožarni opkopi — dobacio je netko.

— Postoje protupožarni opkopi. Divno! Tako vam svega, pogledajte mene! Zar ne vidite da sam ja bio u jednoj od onih zgrada? Zar nitko nije pomislio na tu mogućnost?

— Nigdje nismo vidjeli vaš automobil — rekao je Robideaux. — Mislili smo da ste otišli odavde.

— Dakako.

— Što ste vi radili u tim zgradama? Da niste možda vi podmetnuli požar?

— Ja nisam, ali netko drugi jest.

— Zaista?

— Pokušao me ubiti na isti način na koji je prošli tjedan ubio Munroea Randalla. Zamalo mi je razbio glavu daskom, a onda me zaključao u sobu, uzeo ključeve i sakrio mi automobil. Poslije se vratio, polio sve petrolejem i zapalio.

— O kome vi to govorite, gospodine? — upitao je Coleclaw tihim, napetim glasom.

— Vi znate o kome ja govorim. Jedina osoba koja nije ovdje, je vaš sin Gary.

Činilo se da te riječi nisu djelovale na njega, a ni na druge. Samo su i dalje zurili u mene kroz svoje maske. Nitko nije ni zucnuo sve dok Coleclaw nije rekao:

— Gary to nije učinio. Čujete li? Nije on ništa učinio!

— Ipak jest.

— Zašto bi on to učinio?

— Vi znate odgovor i na to pitanje. Vi svi mrzite vlasnike poduzeća Northern Development, pa ih mrzi i on, možda i više od vas. On je odlučio da nešto poduzme u vezi s tim.

— Vi to ne možete dokazati...

— Ja to mogu dokazati, gospodine Coleclawe.

— Kako? Kako ste vi tako uvjereni u to da je on podmetnuo požare?

Razlozi su mi zatreperili u svijesti. Kamena šalica s fosilima briofita, ostaci svijeće u šalici. Soba u nekadašnjem hotelu s istom vrstom kamenja na policama, soba koja je izgledala kao privatna klupska prostorija u kojoj dijete, ili odrastao čovjek s dječjom pameću, može držati svoje dragocjenosti, svoje blago što ga je skupljao. Penroseove napomene da je Gary »jadna mlada budala, izgubljena mlada budala« te da ima »kamenje u glavi«. Ta Penroseova napomena da Gary ima kamenje u glavi nije se odnosila na njegovu duševnu zaostalost, nego na to da je on sakupljač neobičnoga kamenja. Način na koji se Coleclaw ponašao pred šerifovim uredom prethodnoga dana. Nije on bio zabrinut za sebe, nego zbog toga što je Gary ubio O'Daniela i što će vlasti saznati istinu. Zato je on naglašavao da je obje noći bio sa svojim sinom. Nije on nastojao potvrditi alibi za sebe, nego za Garya.

Ali ništa od toga nisam rekao ni Coleclawu niti drugima. U tom je trenutku bilo bolje da se to ne kažem. Također nisam želio da znaju za notes u mom džepu, notes s imenom Garya Coleclawa na njemu, te grubim crtežom ulice u kojoj je stanovao Munroe Randall u Reddingu.

— Gdje je Gary? — upitao sam. — Zašto nije ovdje sa svima vama? — Nije bilo odgovora. — Dobro. Neka bude po vašemu, ali idem ravno k šerifu čim pronađem svoj automobil. Morat ćete predati Garya policiji kad ga već nećete predati meni.

— Ne! — povikao je Coleclaw.

— Nemate izbora...

— Policija ga neće oteti od nas! — zakriještala je Coleclawova žena. — Ja im to neću dopustiti! Nitko od nas to neće dopustiti, čujete li?

Pogledao sam nju i druge te sve shvatio, cijelu istinu, izvor sveg neprijateljstva na koje sam naišao. Nije to meni naglo sinulo, a niti se temeljilo na onome što je gospođa Coleclaw maloprije rekla. Bilo je to nešto na njezinom licu i na licu njezina muža, kao i na licima svih ostalih. Nešto što prije nisam vidio jer sam bio suviše potresen.

— Vi ste cijelo vrijeme znali — rekao sam tom čoporu. — Znali ste da je Gary podmetnuo te požare. Znali ste da je ubio Randalla, a sad se bojite da je ubio i O'Daniela.

— Nije! — kriknula je gospođa Coleclaw. — Nije ubio O'Daniela. Nikad!

— Zataškavanje. Urota šutnje. Zato nitko od vas nije htio razgovarati sa mnom.

— Ono je bio nesretan slučaj — rekla je gospođa Coleclaw. — Gary nije ništa htio učiniti Randallu, on nije znao da je Randall kod kuće...

— Šuti, Clara! — rekao joj je muž oštro.

— Bez obzira na to što se Randallu dogodilo — nadovezao je Robideaux — on je to zaslužio. Tako mi gledamo na to. Ta je hulja to zaslužila.

Shvatio sam da je i on cijelo vrijeme znao istinu, znao je za odnos između Helen O'Daniel i Randalla, pa mu je, dakako bilo drago što je Randall sad mrtav. Dabome, bio je voljan da bude sudionik u zataškavanju.

— Dakle. Randall je to zaslužio, A kako je sa mnom? — upitao sam, a grlo mi se stezalo od bijesa, pa sam se morao svladavati da ne planem. — Jesam li i ja zaslužio isto? Vi me ne poznate, ne znate ništa o meni, ali ste bili spremni pustiti Garya da me ubije na isti način na koji je ubio Randalla!

— To nije istina! — usprotivio se Coleclaw. — Nismo znali da ste vi još ovdje. Mislili smo da ste otišli iz ove doline.

— Čak da i niste znali, mogli ste pogledati da se uvjerite. — Tajac. — Zašto? — upitao sam ih. — Mogu razumjeti zašto to rade Coleclawovi, pa i Robideaux, ali svi vi drugi?

— Strancima nije stalo do nas — dobacila je Ella Bloom — zato se mi brinemo jedni za druge. Mi pazimo na svoje rođene.

— Mi smo više nego susjedi, više nego prijatelji — dodao je Penrose. — Obitelj. Ovdje mi nitko ne laže. Ovdje nitko ne smatra da sam odbojan.

Opet tajac. I dok sam ih proučavao, koža mi se na leđima počela ježiti. Robideaux je podigao svoju lopatu i držao je na prsima. Još jedan muškarac kojega nisam poznavao učinio je isto. Coleclaw je stiskao goleme pesnice. Svima su lica bila drukčija pri svjetlu vatre, i

ono što sam osjetio da izbija iz njih bilo je primitivno i smrtonosno, obavijala ih je aureola nasilja, onakva aureola koja okružuje pobješnjelu rulju kad se sprema na linč.

Obuzeo me strah sličan onome kakav sam osjećao dok je požar bijesnio oko mene. Iznenada mi se javio užasan predosjećaj: ako se samo pomaknem, pokušam li proći između njih ili oko njih, napast će me na bezuman, divljački način, kako gomila napada svoje žrtve. Lopatama, šakama, neobuzdano. Dogodi li se to, neću se moći tući sa svima njima, a do trenutka kad se oni urazume i shvate što su učinili, bit ću mrtav.

Nikad u životu nisam bježao ni od čega ni od koga, ali sad sam zatomljivao pobudu da se okrenem i počnem bježati. Obuzdavao sam se, govoreći sebi da se smirim i postupim razumno. Uvjeravao sam se da sam pogriješio u svojoj ocjeni tih ljudi, da su oni prosječni građani, dobra čeljad koja iskazuju svoju odanost na pogrešnomu mjestu, uhvaćena u glupi križarski rat, ali oni nisu zločinci, nisu rulja. Govorio sam sam sebi da mi neće ništa učiniti sve dotle dok ih ne izazovem.

Činilo mi se da je vrijeme stalo. Iza sebe sam čuo jako pucketanje vatre. Oblio me znoj, hladan i ljepljiv. Trudio sam se da mi lice bude bezizražajno, tako da ne zapaze moj strah, tražeći u mislima riječi koje bih im rekao da se izvučem iz ovoga.

Dok sam se još nastojao prisjetiti prikladnih riječi, pojavila su se duga automobilska svjetla na cesti s južne strane između klisura. Napetost je bila kao tihi krik. Osjećao sam da dolazi kraj.

— Netko dolazi — rekao sam i pokazao rukom u smjeru svjetala.

Coleclaw i dva ili tri druga čovjeka okrenula su glavu. I napetost u njima počela se raspadati. Odjednom su se počeli gibati, najprije stopala, zatim tijela, i gomila se počela osipati. Duga svjetla približavala su se prilično brzo i kad su stigla blizu nas na livadi, Robideaux je bacio lopatu i krenuo kroz travu. Drugi su pošli za njim u manjim skupinama, po dvoje ili troje. Ja sam jedini ostao stajati kad se automobil zaustavio na cesti.

Bio je to Treacle i čovjek spljoštena lica u poslovnom odijelu. Žurnim koracima došli su do mene i tad me Treacle zadihano upitao:

— Što se dogodilo? Što se ovdje zbiva?

Mahnulo sam glavom, jer sam još imao teškoće s riječima.

— Ona vatra — rekao je on — čini se da ste vi bili u njoj ...

— Bio sam — odgovorio sam.

— Jeste li dobro?

— Da... sad je gotovo.

— Što je gotovo? Tako vam svega, što se dogodilo?

Pogledao sam letimice požar, a zatim ljude koji su išli prema Coleclawovoj prodavaonici, pognute, crne sjene što su se nejasno ocrtavale na nebu obasjanom vatrom.

— Musket Creek je upravo umro — rekao sam.

Čovjek spljoštena lica koji je došao s Treacleom bio je policajac iz Reddinga. Zvao se Ragsdale i bio je dodijeljen Treacleu kao osobni čuvar. Mnogo sam se bolje osjećao kad sam to saznao. Nisam mislio da će te noći biti još kakvih neprilika, ali s Garyem na slobodi nije se moglo predvidjeti što će se još dogoditi. Još je moglo biti pogibeljnih situacija. Ragsdale je bio naoružan, a to je značilo da ne moramo baš odmah otići odande. Mogli smo uzeti malo vremena da potražimo moj automobil.

Ispripovijedao sam im što se dolje dogodilo. Treacle je izražavao svoje negodovanje, ali Ragsdale je bio profesionalac. Želio je znati je li mi potreban liječnik. Rekao sam mu da sam dobro, premda me lice peče i rame boli. Objasnio sam mu što se dogodilo s mojim automobilom, na što je on rekao da će ga sam potražiti. Nije bio voljan da pođe tražiti Garya Coleclawa, jer nema ovlaštenje na tom području. Ja sam se s tim složio, jer nisam m najmanje želio poći u ikakav lov. Osim toga, Gary neće nikamo pobjeći. On jednostavno nema kamo poći ni sada a ni poslije.

— Je li on ubio i Franka? — upitao me Treacle pun nade. — Taj ljudi deran?

— Nije on lud — objasnio sam mu. — On je duševno zaostao. On je učinio ono što je smatrao da drugi žele.

— Ali on je ubio Franka, je li?

— Ne, mislim da nije.

— Zacijelo ga je ubio...

— Ne. Posrijedi su dvije smrti i dva različita ubojstva.

I to je bio ključ cijeloga složenog posla. Svi smo pretpostavljali da ako su Randall i O'Daniel ubijeni, da je za njihovu smrt odgovorna ista osoba. Tek kad shvatite da su to dva posebna slučaja, pa i dva različita motiva, tad počnete uviđati oblik koji stvari poprimaju.

— Pa tko je onda digao Frankov brod u zrak? — upitao je Treacle.

— To još ne znam.

Nešto je šuplje zatutnjilo i srušilo se iza nas. Svi smo se okrenuli i pogledali u onom smjeru. Gornji kat hotela se srušio i uzvitlao oblak iskri, plamena i dima. I druge zgrade u nizu pokraj potoka gorjele su kao baklje.

Kao da gledate kako djelić prošlosti, godine, događaje, pojedinačne živote proždire vatra. Ako ste pažljivo slušali pucketanje i tutnjavu požara, moglo se čuti. mislio sam, kako te sablasne zgrade vrište.

Okrenuo sam se i prvi pošao prema Treacleovom automobilu. On i Ragsdale su odmah pošli za mnom. Osim pokoje svjetiljke tu i tamo, grad se doimao napuštenim. Stanovnici su se zatvorili iza zaključanih vrata. Pred njima je duga noć, možda najdulja noć u njihovim životima.

U automobilu, s Ragsdaleom za upravljačem i Treacleom između nas, upitao sam potonjeg:

— Što je vas zapravo dovelo ovamo? Vama se zaista nisam nadao ovdje.

— To možete zahvaliti gospođici Wade — odgovorio je nervozno. — To je bila njezina zamisao.

— Kerry vas je poslala ovamo?

— Zamolila nas je da dođemo — rekao je Ragsdale.

— Imate li pojma gdje bi Coleclaw mogao sakriti vaš automobil?

— Nemam, ali to ne može biti vrlo daleko. Možda negdje u šumi prema zapadu. — Nato je odmah okrenuo automobil u onom smjeru, a ja sam upitao Treaclea: — Zašto vas je Kerry molila da me počete tražiti?

— Bila je zabrinuta jer niste došli u ono vrijeme kad ste rekli da ćete doći.

— Je li vam telefonirala?

— Nije. Ragsdale i ja smo bili u vašem motelu. Ja sam želio s vama razgovarati, pa smo se dovezli onamo.

— Zašto i ona nije došla s vama?

— Upravo je nekamo odlazila kad smo mi stigli — odgovorio je Ragsdale. — Rekla nam je da je namjeravala poći najprije u Musket Creek, jer joj je to prva briga, ali ako bismo mi otišli umjesto nje, ona mi mogla učiniti nešto drugo važno. Gospodin Treacle joj je obećao da ćemo doći ovamo.

— Što je to drugo važno otišla obaviti?

— Nije nam rekla. Doduše, bila je prilično uzbuđena.

Dovraga, što to sad znači? Bila je zabrinuta za mene, ali umjesto da se pridruži traganju i vidi jesam li još živ i zdrav, ona odlazi nekamo drugamo po nekom tajanstvenom poslu. To je vrlo slično

njezinim postupcima, ali sve ipak nije imalo smisla. Što je to tako prokleta važno?

Sad smo bili u šumi. Vatra je bila samo mrlja ispod oblaka iznad i iza nas. Pri dugim svjetlima automobila kojim smo se vozili nismo usputno vidjeli ništa drugo osim grmlja, sve dok nismo stigli do onog mjesta gdje me Gary Coleclaw dočekaao prethodnoga dana. Trag je vodio u šumu, a tamo između cedrova nešto se crno svjetlucalo. Skrenuli smo tamo i našli moj automobil.

Ragsdale i ja smo izašli da pogledamo u kakvom je stanju. Ja sam ga pregledavao iznutra. Gary mu nije ništa učinio, osim što je odnio ključeve, ali to nije bio problem. Ja sam uvijek držao rezervne ključeve u maloj magnetiziranoj kutijici ispod prednjeg branika. Našao sam ih i pokazao ih Ragsdaleu.

— Sad kad imate svoj automobil — rekao je on — savjetujem vam da što prije podnesete izvještaj kotarskim vlastima.

— To sam i namjeravao. Vi i Treacle biste vjerojatno morali poći sa mnom. Vi ste svjedoci barem dijela onoga što se dogodilo.

— Weaverville ili Redding? — upitao je kimnuvši potvrdno.

— Bolje Redding. Lakše ću sve objasniti poručniku Telfordu.

— Dobro. Mi ćemo voziti za vama.

Vozeći natraške, on je prvi izašao na cestu, a za njim sam to učinio i ja i tako smo prošli kroz grad. Coicclawova kuća je bila u mraku. Starome crnome Chrysleru nigdje nije bilo ni traga, a nisu se vidjela ni druga vozila. Požar je polako zamirao u nizu kuća uz potok, pa su one sad stršale kao pocrnjele sablasti po kojima nitko ne bi mogao zaključiti što su nekad bile. Iskra ili žar frcnuli su preko ceste i zapalili zgrade s druge strane. Buknuo je novi požar. Nikome se više nije osvrtao na to osim mene, ali ja sam sad imao važnije stvari na umu.

Kerry. Kamo je ona otišla tako na brzinu? I zašto? Nisam mogao odgovoriti ni na jedno pitanje. Osim...

»Ja bih bila prilično dobar istražitelj kad bih se potrudila«, izjavila je jučer. A danas poslije podne je rekla: »Ti si detektiv. Ja sam došla samo na izlet. Nisam osobito pametna, ali sam prilično privlačna i dobro me povaliti.« Vrlo sarkastično.

Dovraga, ta nije se valjda otišla igrati istražitelja? To bi ona baš i mogla učiniti iz dosade. Pokazat ću ja onom pametnjakoviću, to jest

meni. Nadmudrit ću njega, doći ću do rješenja prije njega... Da, otprilike tako razmišlja ona.

No ipak se nisam mogao dosjetiti kamo je otišla, kakvu je teoriju razvila. A što ako se doista dosjetila nečemu što sam ja propustio? Možda je dokučila tko je ubio O'Daniela pa je sad odjurila da to dokaže. Dovraga, zar ne shvaća kako to može biti pogibeljno? Ona je amater i mogla bi završiti baš kao i O'Daniel.

Polako, govorio sam sam sebi, polako, jer ne znaš da se to baš tako dogodilo. Ako i jest, ona ne mora biti u opasnosti. Ona se vjerojatno vratila živa i zdrava i sjedi u motelu, brineći se zbog tebe.

No svejedno sam se osjećao neugodno, nervozno, i taj je osjećaj postajao sve gori dok se automobil drndao po neasfaltiranoj prilaznoj cesti prema autoputu broj 299. Razmišljao sam i zamišljao kojekakve stvari, naizmjenice sam je psovao i bio zabrinut zbog nje. Kad smo stigli u Redding, bio sam toliko živčan da sam se jedva obuzdavao. Bio sam gotovo spreman pregaziti svakoga tko me samo krivo pogleda. Bez mnogo razmišljanja, uključio sam žmigavac i zaustavio se uz kraj ceste. Izašao sam i brzim koracima pošao prema automobilu koji me pratio.

— Vi idite k šerifu! — rekao sam Ragsdaleu. — Ja ću najprije svratiti u motel.

— Zašto?

— Lice me pakleno peče. Moram nešto staviti na opekline, a moram vidjeti i što je s mojom prijateljicom.

— Mi možemo poći za vama ...

— Nije potrebno. Neću se dugo zadržati.

— Jeste li sigurni da ćete poslije doći?

— Neću se zadržati više od desetak minuta.

— Dobro. Valjda znate što radite.

Sjeo sam u auto i jurnuo. Već je prošlo jedanaest sati i prometa gotovo i nije bilo. Na semaforima je žmirkalo žuto svjetlo. Za manje od pet minuta skretao sam prema motelu »Sportman's Rest«. Datsun nije bio tamo. Hotelska soba je bila prazna. Hodao sam po njoj gotovo panično. Kamo je otišla, kamo? U sobi nije bilo ničega što bi mi dalo odgovor. Mjesni telefonski imenik ležao je na krevetu, i to otvoren. Zacijelo je tražila neki broj ili adresu.. Pogledao sam otvorenu stranicu. Slovo »Q«. Nikome tko ima veze s ovim slučajem

ne počinje ime ili prezime slovom Q. Vjerojatno se imenik sam otvorio na toj stranici kad ga je bacila na krevet, tražeći neko drugo ime. Ponovo sam uzeo imenik i opazio da mu je jedna stranica zavinuta. Kerry je katkad radila takve stvari s telefonskim imenicima. Imenik u njezinom stanu ima desetak tako zavinutih stranica. Otvorio sam imenik na toj stranici. Slovo »D«. Počinje sa Da, a završava s Du.

Decker? Tom Decker?

On je bio naveden na toj stranici. Tom Decker iz Mountain Harbora. Privukao sam telefon i okrenuo njegov broj. Javila se njegova žena, a onda je otišla po Toma.

— Oprostite što zovem tako kasno, ali hitno je. Je li vam Kerry telefonirala večeras?

— Da. Oko devet sati.

— Što je htjela?

— Da me ponešto upita. Najprije ju je zanimalo je li Frank O'Daniel držao rakete na brodu.

— Rakete?

— Rekao sam joj da ih je držao. Tad se raspitivala o njegovoj ženi.

— Njegovoj ženi? Zašto baš o njoj?

— Htjela je da je opišem.

— Zašto?

— Nije mi to rekla

— Čekajte malo! Kad ste vi upoznali Helen O'Daniel? Mene je uvjerila da nikad nije bila u Mountain Harboru.

— Nikad nije bila ovdje? Vraga nije! Dolazila je s O'Danielom svakog vedrog vikenda sve do prije mjesec dana. Marie je to spomenula one večeri kad je bila eksplozija, sjećate li se?

Tad sam shvatio. To je bio čvrst trag na koji je Kerry naišla. Sav napet, zamolio sam Toma Deckera da mi opiše tu ženu. Učinio je to. Još prije nego što smo završili razgovor, sve mi je bilo jasno. Zacijelo je i Kerry sve to shvatila i povezala. Nadmudrila me i pretekla, ali možda je nadmudrila i samu sebe.

Žena koju je Decker opisao, vjerojatno i ubojica Franka O'Daniela, bila je tajnica Shirley Irwin. Kerry je vjerojatno otišla k Shirley Irwin, i to sama, prije gotovo tri sata.

Ime Shirley Irwin bilo je navedeno u telefonskom imeniku, Ulica Coddington broj 1478, Redding. Da nije bila navedeno, ne znam što bih učinio. Utrčao sam u recepciju i zaprepastio dežurnu ženu svojim izgledom i zahtjevom da mi objasni najbliži i najbrži put do ulice Coddington. Nije tratala vrijeme da mi to kaže što brže, jer sam po njezinom mišljenju bio poremećena osoba s crnim mislima i nakanama na umu. Možda sam u onom trenutku i bio.

Ulica Coddington nalazila se u zapadnom dijelu grada blizu brane Keswick. Sjećam se da sam vidio natpis vozeći se prema O'Danielovoj kući i vraćajući se odande. Izjurio sam iz motela i skočio u automobil. Jurio sam kao da su me svi vragovi gonili. Na cesti je bilo vrlo malo vozila u to doba noći, pa nisam naletio ni na pajkane a niti na druge divlje vozače. To su bili jedini razlozi što sam stigao u ulicu Coddington u jednom dahu i bez prometne nesreće. Samo sam jednom zalutao i tad sam iskoristio sve kletve koje znam, ali to je trajalo kratko. Brzo sam se vratio na pravu cestu.

Tipična stambena ulica, mirna u taj sat. Svjetla su još gorjela u jednoj ili dvije kuće. Kuće baš nisu bile velike, većinom bungalovi s malim dvorištima omeđenim ogradama i grmljem. Jurio sam vratolomno do "Broja 1400, a onda sam upalio prednja duga svjetla da bih lakše mogao čitati brojeve na kućama i pratiti automobile parkirane uz rub ceste.

Kerryn unajmljeni Datsun bio je parkiran ravno ispred kućnog broja 1478. Zaustavio sam se ispred njega, nastojeći da to učinim što tiše, kako ne bih najavio svoj dolazak. Ugasio sam motor i svjetla. Izašavši, pogledao sam kuću. Bangalov sa staromodnim trijemom s prednje strane. Samo jedno blijedo, žuto svjetlo naziralo se iza zavjese na prozoru s desne strane prednjih vrata.

Bez mnogo razmišljanja udario sam preko tratine, lagano se popeo na trijem i pošao prema tom prozoru sa zastorom. Ali nisam mogao vidjeti unutra. Zastori su bili od neke debele tkanine i gusto navučeni. Osluškivao sam, ali ni to me nije nikamo odvelo. Nije se čuo ni najmanji zvuk.

Cijeli roj misli projurio mi je glavom. Najprije sam pomislio da potražim koji stražnji prozor ili vrata pa da kroz njih uđem i utvrdim gdje su one. No nisam učinio ništa od toga. Vratio sam se k

prednjimu ulaznim vratima i pritisnuo kvaku. Da su vrata bila zaključana, vjerojatno bih ih bio razbio nogom ili ramenom. Ali nisu bila zaključana. Odgurnuo sam ih i ušao u usko predvorje, odakle se ulazilo u neku vrst dnevne sobe i blagovaonice.

Ali tad sam stao. Stajao sam zadihan, zureći. Ne znam što sam očekivao da ću naći tamo, ali ono što sam gledao, to nije bilo to, čak ni izbliza.

Kerry je bila tu, ali nije ležala u lokvi krvi i nije bila svezana za stolac. Ustala je, sjedeći prije toga za stolom od ultrapasa i brojeći novac. I to mnogo novca. Veći dio stola bio je pokriven svježim novčanicama od dvadeset, pedeset i sto dolara.

I Shirley Irwin je bila tu, ali ona nije ništa radila. Ležala je ispružena na kauču. Na lijevoj sljepoočici imala je veliku modricu. Bila je onesviještena.

— Drugi put te noći osjetio sam kako me napušta napetost. Samo, ovaj put sam osjećao olakšanje, iznenađenje i velik umor. Poželio sam da zgrabim Kerry, da je zagrlim i prodrmam sve dok joj zubi ne bi zazveckali. Umjesto toga, samo sam blejao u nju, a ona je blejala u mene.

Napokon smo progovorili, i to istodobne

— Što ti radiš ovdje — upitala me.

— Što se, dovraga, događa ovdje? — povikao sam i još sam htio nešto dodati, ali me ona prekinula.

— Sranje! Kakvo ti je to lice? A odjeća? Ta što se to događalo s tobom?

— Vododerina Kršna Stražnjica je večeras izgorjela. Zamalo sam i ja izgorio s njom.

— Ali kako?

— Gary Coleclaw. Potpalio je stari hotel i mene u njemu, baš kao što je potpalio kuću Munroea Randala.

— Zaboga! Ali što ti radiš ovdje? Kako si znao gdje ćeš me naći?

— Pronalaženje ljudi jedna je od zadaća za koju sam plaćen — počeo sam se ljutito, ali sam brzo snizio ton i upitao je: — Što si učinila Irwin?

— Ona je ubila Franka O'Daniela — izjavila je Kerry. — Ja znam i kako je to učinila.

— Što?

— Pa ne znam baš sasvim točno, ali postoji samo jedan razuman način na koji je to mogla učiniti i koji se poklapa sa činjenicama. Ona zvonjava koju si čuo zacijelo je potjecala od budilice na navijanje, a onaj zvuk što nastaje pri otvaranju boce i poslije produženi šum prije eksplozije jamačno je izazvalo paljenje rakete.

— Rakete?

— Pomorska raketa — odgovorila je ona. — To je standardna oprema na brodovima. Ray i ja smo ih imali na našem brodu, a Tom Decker mi je rekao da ih je O'Daniel držao na svom brodu. Kad se skine poklopac na jednom kraju, raketa se počne paliti. Pritom cvrči i otegnuto šušti. Baca iskre na sve strane i stvara dovoljno topline da se benzin može zapaliti.

— Tad je raketa zacijelo bila dolje na dnu broda.

— Vjerojatno je tamo bila učvršćena kakvim jakim užetom, vrpcom, ribičkim najlonom. Drugi kraj vrpce ili nečega drugoga bio bi privezan za ključ za navijanje budilice otraga, a i sama budilica bi morala biti učvršćena. O'Daniel je vjerojatno bio negdje u blizini, i to onesviješten na neki način, udarcem ili drogom. Dakle, kad se budilica aktivira, zvonce zvoni sve dok se ključić posve ne odmota. U ovom slučaju ključić je namatao vrpce, napinjao je i napokon otkinuo poklopac rakete. I onda BUM?

— Bum! — ponovio sam.

Zvučalo je to uvjerljivo, pa čak vjerojatno. Dovraga s njom!

— Da nisi bio tamo u pravom trenutku — rekla je — nitko ne bi bio čuo budilicu i nitko ne bi imao razloga da posumnja u to kako ono nije bio nesretni slučaj.

— Svejedno neće biti dokaza da se ovo potvrdi. Svi su dokazi otišli s O'Danielom i njegovim brodom.

— Ali ima mnogo drugih dokaza protiv gospođice Irwin. Više nego dovoljno da je se osudi. Kladam se.

— Možda. Kako bi bilo da mi ispričaš što si joj učinila?

— Dakle, napala me, pa sam je morala udariti.

— Morala si je udariti? Čime?

— Žaračem kojim je ona htjela udariti mene. Sve se to dogodilo prije desetak minuta. Ja sam već telefonirala policiji. Mislila sam da su već stigli kad sam čula tvoje korake na trijemu.

— Zašto si, dovraga, došla ovamo sama? Zašto nisi čekala mene? Zašto nisi pozvala policiju iz motela?

— Oh, ne uzbuđuj se! — zaustila je i smrknula se.

— Možda bi bilo najpametnije da sjedneš. Izgledaš strašno.

— I osjećam se strašno, i to djelomično zbog tebe. Odgovori mi zašto si došla ovamo?

— Zato jer sam zaključila da je Shirley Irwin O'Danielova ubojica i da ovdje mora biti dokaza kojima će se to potvrditi. Ili to, ili pak da u razgovoru s njom doznam nešto što bi je optuživalo.

— Oh, da.

— Nije bila kod kuće kad sam došla ovamo. Pošla sam oko kuće tražeći način da uđem, ali su sva vrata i prozori bili zatvoreni.

— Zaboga! Ta nisi valjda provalila u kuću?

— Ne, nisam provalila. Nisam htjela učiniti nešto takvo. Čekala sam u automobilu da se vrati, a stigla je tek prije jedanaest sati. Rekla sam joj da želim razgovarati s njom o smrti Franka O'Daniela, pa me pozvala da uđem. Da, jednom se zaletjela u razgovoru sa mnom, ali je shvatila da je to pogreška pa me tad napala žaračem.

— Mogla te ubiti! — procijedio sam kroza zube.

— Ali me nije ubila — uzvratila je Kerry! — Garry Coleclaw je mogao ubiti tebe, ali te nije. Ako preživiš, to je ono što se računa.

Šutio sam desetak sekunda a onda sam je upitao:

— Gdje si našla ovaj novac?

— U njezinoj spavaćoj sobi. Bio je u torbi za spise na komodi, gdje ju je svatko mogao vidjeti. U torbi je ime Franka O'Daniela. — Nisam rekao ni riječi. — Ona je sinoć provalila u O'Danielovu kuću — tumačila je Kerry. — Znala je da O'Daniel potkrada Northern Development. Vjerojatno je i ona dobila dio od toga, vjerojatno jednak dio, ali on je oklijevao s tim. To je jedan od razloga zašto ga je ubila — novac. No, čini mi se da nisi iznenađen zbog pronevjere — dodala je razočarano.

— Nisam iznenađen, jer sam i ja to zaključio.

— Kada?

— Nije važno kada — odgovorio sam joj.

Zaključio sam to još u motelu poslije razgovora s Tomom Deckerom i na putu ovamo. Kad se uzmu u obzir sve činjenice, to je bilo jedino jasno objašnjenje nedavnog O'Danielovog ponašanja: odluka o

rastavi, odluka o prodaji svog udjela u poduzeću, nepovjerenje tih poteza svom odvjetniku. Nije mnogo mario što će ženi morati dati polovicu svog imetka, jer je prikupio dovoljno za svoje gnjezdašce. Nije mu to bilo ni teško. On je bio računovođa pa je uz pomoć Shirley Irwin lako manipulirao računima i predračunima. Vjerojatno je počeo istresati u svoju vreću kad je poduzeće počelo kliziti dolje, pa je to ubrzalo pad i dovelo ih u sadašnju novačnu nevolju.

— Gospođica Irwin je imala i drugi razlog da ga ubije — nastavila je Kerry — i to emocionalne prirode. Oni su mjesecima održavali ljubavni odnos. Ona je išla s njim u Mountain Harbor i predstavljala se kao njegova žena...

— Da, znam. Maloprije sam razgovarao s Deckerom.

— No došlo je do zahlađenja u njihovom odnosu. To znamo po tome što je u posljednje vrijeme O'Daniel sam odlazio na jezero. Kako ja gledam na to...

Kako je ona gledala na to, gledao sam i ja: prekid s Irwin otežao je život O'Danielu, pa je on izmislio način kako da se izvuče, ili je bar mislio da ga je smislio. Vjerojatno ju je zadržavao sve dok ne provede plan i pobjegne s cijelim plijenom. Uostalom, što bi ona mogla učiniti kad njega više ne bi bilo? Prijava policiji za nju bi značila zatvor.

Ali on ju je potcijenio. Naslutila je što on namjerava, pa je organizirala njegovo ubojstvo, a zatim je po noći otišla da ugrabi novac iz njegova stana. Možda joj je u intimnom trenutku priznao gdje je novac ili je slučajno lanuo gdje drži svoje dragocjenosti. Bilo kako mu drago, nije imala teškoća da pronađe blago.

Kerry je predahnula, a onda rekla:

— Ne želiš li znati zašto sam uopće posumnjala u Irwin?

— Želim.

— U prvom redu na sumnju me navelo ono anonimno pismo što ga je pisala O'Danielu. To je bilo vrlo glupo od nje. Imala je gotovo savršen plan za njegovo ubojstvo koje bi se doimalo kao nesretan slučaj, a ono pismo je svima skretalo pažnju na to da je posrijedi neka prljava igra. Vjerojatno je mislila da će se javiti određena sumnja, pa je tu sumnju htjela usmjeriti na stanovnike Musket Creeka, a to je bilo vrlo glupo.

— Svi su ubojice glupi — primijetih. — Kako te ono pismo navelo na to da posumnjaš u Irwin?

— Ono ne upućuje na nju baš izravno. Ali onog trenutka kad sam ga vidjela, znala sam da je to pisala žena.

— Da? Kako si ti to znala?

— Po načinu na koji je sastavljeno. »Ako ne ostaviš Musket Creek na miru, zaželjet ćeš da te majka nikad nije rodila.« Muškarac nikad ne bi pisao tako. To je ženski način...

To mi je zaista promaklo. Uzdahnuo sam i rekao:

— Dobro, vidim. Što drugo?

— Dakle, tko god je ubio O'Daniela, morao je prilično dobro poznavati brodove, je li tako? Inače eksplozija ne bi mogla biti udešena tako da se doima kao nesretan slučaj. Dakle, tko je poznao brodove osim O'Daniela? Gospođica Irwin. Sjeti se kako je jučer, dok smo stajali pred šerifovim uredom, rekla da je radio javio kako je do eksplozije došlo tako što je benzin nakapao u dno broda i tad ga je neka iskra zapalila. I tad je dodala: »Jadni Frank je zaboravio upotrijebiti aparate za gašenje požara.« Radio to nije javio. Tad sam se sjetila da si mi pričao kako Helen O'Daniel ne voli brodove ni vodu, te da ona nikad nije bila u Mountain Harboru. S druge pak strane si spomenuo da je O'Daniel nekad vodio svoju ženu na jezero, što je potvrdio i Decker. Zamolila sam ga na telefon da mi opiše O'Danielovu ženu i...

— ... i on je opisao Shirley Irwin — završio sam rečenicu umjesto nje. — Nakon toga si poslala Treaclea i njegovog osobnog čuvara u Musket Creek da traže mene, a ti si pojurila ovamo s najboljim izgledima da stradaš.

— Baš kao i ti — promrmljala je. — Zamalo si i ti stradao.

— To je moj posao. Ja sam istražitelj.

— Zar se ljutiš zbog toga što nisam osobno došla u Musket Creek? To bih bila učinila da se Treacle nije pojavio s onim policajcem u pravom trenutku. Mislila sam, ako ti je potrebna pomoć, oni će ti je pružiti bolje od mene. No, jesu li?

— Što?

— Jesu li ti pomogli?

— Da, pomogli su mi. Možda su mi spasili život. Zapravo, možda si mi baš ti spasila život poslavši ih onamo.

— Sad si ti došao ovamo da spasiš moj život — nasmiješila se. — Mislio si da sam ja u pogibelji pa si dojurio ovamo na bijelom konju kao vitez...

— Vitez na bijelom konju. Pih!

Ponovo smiješak, ali nježniji.

— Zašto ne sjedneš? Doimaš se prilično teturavo.

— Nije potrebno — rekao sam.

— Dobro. Budi i dalje tvrdoglav. Ali reci mi što se dogodilo u Musket Creeku.

— Ne sad — promrmlijao sam i polako se spustio na stolac blizu kauča, jer sam zaista teturao i nisam želio pasti na lice.

Kerry me pratila i izbliza mi pogledala lice. Tad se sva uskokodakala.

— Sjedi mirno, a ja ću potražiti nešto da ti stavim na rane — rekla je i brzo izašla iz sobe.

Sjedio sam. Irwin je još ležala onesviještena i nije pokazivala znakova da će se osvijestiti. Kad bih bar i ja bio onesviješten! Svijest mi nije bila suviše ugodna u tom trenutku. Peklo me lice i boljela me glava na mjestu gdje me Gary Coleclaw zveknuo daskom, a Irwin leži ovako spokojno i ništa je ne boli.

Pred kuću su počeli pristizati automobili. Lupali su vratima. Uskoro se začuše koraci na trijemu. Počeli su udarati po vratima. Netko je viknuo: »Otvorite. Ovdje policija!«

Ostao sam tamo gdje sam bio. Na jednom zidu sat je počeo otkucavati vrijeme kao pratnju onoj graji vani. Pogledao sam na sat. Ponoć.

Da, pomislio sam kad je Kerry žustro ušla u sobu, jutros sam imao pravo. Sasvim pouzdano sam imao pravo.

Današnji je dan zaista bio znamenit.

23

Kerry i ja smo još dva dana i dvije noći proveli u Reddingu, i tek onda su nam dopustili da krenemo na svoj ne baš veseo put. Još se zbilzo nekoliko manje važnih događaja za našeg boravka tamo.

Gary Coleclaw nije bio uhapšen u ponedjeljak navečer ili, bolje reći, u utorak ujutro, jer je otišao iz Musket Creeka prije nego što je Telford s pomoćnicima stigao do njega. Otputovali su i njegov otac i majka. Ali sve troje nije stiglo daleko. Coleclawovi su bili jadni ljudi koji nikad nisu mnogo postigli u životu, a niti će ikad postići. Pripadnik prometne policije opazio ih je u jednom restoranu u kotaru Lake, već kasno u utorak poslije podne i uhapsio ih je bez teškoća.

Bilo mi je žao Garya. On je bio žrtva. Da, kriv je za ubojstvo, ali ne mnogo više od svog oca i svih onih drugih što su u Musket Creeku propovijedali propovijedi mržnje i nasilja. Neće mu biti ni tako loše. Bit će kažnjen za ubojstvo drugog stupnja i vjerojatno smješten u državnu duševnu bolnicu.

Bilo mi je pomalo žao i drugih građana Musket Creeka, posebno ljudi kao što su Penrose i Ella Bloom. Treacle je zaključio da ne želi imati udjela u Disneylandu u Musket Creeku, da ne želi imati udjela u razvoju toga kraja u ikojem obliku. Ponudio je poduzeće Northern Development na prodaju s namjerom da se zauvijek odseli iz sjeverne Kalifornije. Prema tome su stanovnici Musket Creeka izvojevali svoju pobjedu, ali je to bila prazna pobjeda, poprskana krvlju, a za neke, kao što je, naprimjer, obitelj Coleclaw, to i nije bila pobjeda. Musket Creek je zaista umro u ponedjeljak navečer, a njegov je duh izgorio zajedno sa sjenama Vododerine Kršne Stražnjice. Neki će se ljudi sad odseliti, a oni koji ostanu, povući će se u osamu još veću nego prije i proživjeti svoj nesretni život u samoći. Ne, nitko nije izvojevaio veliku pobjedu. Na ovaj ili onaj način, svi zainteresirani su gubili.

I budući da je takav bio slučaj, vlastima nisam mnogo rekao o svom strahu od nasilja gomile one noći. Čak da sam bio uvjeren u to da je moja procjena stanja bila ispravna, a nisam bio, to je bilo nešto što se dogodilo, nešto što se moglo dogoditi i više nije bilo važno. Nisam mrzio te ljude, nego sam ih samo žalio.

Jedina osoba koju nisam žalio bila je Shirley Irwin. Ona nije priznala, ništa nije htjela reći po savjetu svog branitelja, ali bila je

kriva. Njezin ubilački napad na Kerry, novac što ga je Kerry našla kod nje u O'Danielovoj torbi, izjava Toma Deckera pod zakletvom o vezi između nje i O'Daniela te njezino prisno poznavanje broda, sve su to bili dokazi koji su potvrđivali njezinu krivnju, bar na moje zadovoljstvo. Dokazalo je to i pažljivi pregled poslovnih knjiga u poduzeću, kojim je nedvojbeno utvrđeno njezino sudjelovanje u pronevjeri. Bilo je toga još. Policija je utvrdila da je anonimno prijeteće pismo napisano na listu papira koji je istrgnut iz notesa koji je nađen u njezinoj kući. Nije mogla na zadovoljavajući način dokazati gdje je bila nekoliko sati prije eksplozije na brodu, premda je sebi osigurala alibi baš za trenutak kad je brod odletio u zrak. Njezini otisci prstiju nađeni su na stražnjim vratima O'Danielove kuće, a oni su ostali na vratima onda kad je provaljivala u kuću u nedjelju navečer. Kad nam je bilo dopušteno, Kerry i ja smo krenuli ravno u San Francisco. Bez odmora. Bilo nam je dosta kotara Trinity za neko vrijeme, a ja nisam bio u fizičkoj kondiciji da ležim na suncu ili da sjedim i lovim ribu. Osim toga, izgubio sam sve oduševljenje za brodove.

Među nama je nekoliko dana vladala napetost, bar što se mene tiče. Ljutio sam se na nju dulje nego što je trebalo zbog povrijeđenog ponosa. Ali zato je ona bila veselija i živahnija nego ikad. Nije više razmišljala o svom šašavom mužu. Išla je naokolo, smiješila se raspoloženo i doimala se zadovoljnom sama sa sobom. Vrlo zadovoljnom.

— Znaš — rekla mi je jednom — možda ću se jednog dana opet prihvatiti istražnog posla, sad kad više nisam, kako bi ti to rekao, djevica.

— Nemaš više izgleda za to.

— Zašto? Moraš priznati da nisam baš tako loša.

— Imala si sreće, to je sve.

— Ha! — rekla je. — Imala sam sreće. Možda ću ponovo imati sreće na kojem drugom slučaju.

— Kojem drugom slučaju?

— Jednom od tvojih. U budućnosti.

Vraga će to biti tako!

I tako je sve to bilo suvišno i sve je, više manje bilo po starom. Kerry je bila sretna. Barney Rivera i njegovi gazde u osiguravajućem

poduzeću Great Western bili su sretni, ili bolje reći sretniji nego što bi bili da su morali isplatiti 400.000 dolara umjesto samo 200.000 Martinu Treacleu. Eberhard je bio sretan. Pronašao je svoju maloljetnu bogatašicu u Napa Valleyu i nagovorio je da se vrati kući. Vjerojatno sam i ja bio sretan. Imao sam ček od poduzeća Great Western, i Kerry, i veći dio vlastite netaknute kože. Rane su mi zacjeljivale i neće ostati ožiljci.

Ali postojalo je nešto što me, takoreći, neprestano svrbjelo u mislima u najčudnijim trenucima i uznemirivalo moj san. Jesam li ja imao pravo u pogledu aureole nasilja svjetine one noći u Musket Creeku? Je li to bila samo tlapnja ili proizvod mraka i vatre i susreta sa smrću? Bi li me oni bili napali i možda ubili da Treacle i Ragsdale nisu stigli baš onda?

To su bila pitanja koja će me mučiti u snu još dugo vremena, jer sad nije postojao način na koji bih ikad mogao saznati odgovore.

Kraj
ŽELEZNI

www.CroWarez.org
www.BosnaUnited.net

Table of Contents

Bili Pronzini - KODNE SJENE

KRIMIĆ I NASILJE

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

Kraj